

MUZAFFER IZGU
Sen Kim, Hovardalık Kim?

İÇİNDEKİLER

Sen Kim, Hovardalık Kim?.....	7
Lüküs Aygıt.....	18
Ev Alma, Komşu Al!.....	26
Aman Tek İyi Geçinsinler De.....	34
Hüsamettin Bey Niye Fıydırttı?.....	41
Evlen Gitsin, Boşan Gitsin!.....	47
Çıplaklar Koşusu.....	57
Milli Cephe Sucukları.....	63
O Söyler, Biz Uyurduk.....	69
Sağ Olsun Atalarımız.....	76
Sapohamari.....	83
Kaymakam Beyimizi Vermeyiz.....	92
Şeytanın Telefonu.....	101
Gariban Yankesici.....	108
Memurlar Kırıştırıyorlar.....	118
Şenlik Var!.....	124
Cinsisapık Hüsnü Bey.....	135
Selam Dur!.. Kaçakçı Geliyor.....	145
Şaplak Hasan.....	151
Baleye Değer Veren Ulus.....	157
Sayın Başkan.....	163

SEN KİM, HOVARDALIK KİM?

Şu yaşa dek geldim, çapkınlığın çe'sini, hovardalığın da ho'sunu bilmem. Ama nedense geçenlerde şeytana uyduk bir çapkınlık yapalım dedik. Daha doğrusu, bana kalsa yine de çapkınlık falan edemezdim ya, kadın hep pas verdi durdu boyuna... Sahil gazinolarından birinde oturmuş düşünüyordum. Önümde biram, gözümün önünde alabildiğine masmavi boğaz, arka taraftan gelen tatlı bir müzik, öyle kaptırmıştım ki kendimi bu havaya, ancak o kadının gazinoya girmesiyle kendime gelebildim. Kadın o denli güzeldi ki bir anda bana denizi, havayı, müziği unutturuverdi. Dalmış kalmışım kadının yüzüne bakarken. Sarı saçlarının çevrelediği minyon yüzünde, apayrı bir çekicilik var... Kalkık burunlu, eskilerin deyimiyle, hokka ağızlı, uzun uzun kirpikli bir ahu... Hemen benim bir sıra önümde, iki masa ötede oturuyor. Oturması da sağ olsun çok cömert faslından olduğundan, bu arada kalçasını da tetkik etmek fırsatını buldum. Geniş kalçalı, dik göğüslü bir kadın.

Epeyce baktım kadına... Sonra birdenbire karım geldi aklıma, mesleğim geldi aklıma, Çeviriverdim başımı başka tarafa. Hele gözle-

7

rim... Durmadan kayıp gidiyorlar kadından tarafa... Kadın, birasını içtikten sonra, hiç ummadığım bir şey oldu. Kalktı bana doğru geliyor. Arkama baktım, acaba kimin yanına gidiyor diye, ama benden başka kimse yok o tarafta. Geldi geldi yanımda durdu:

"Sizi birisine benzetiyorum" dedi.

"Şey" dedim, "ben falancayım..."

"Aa aa sahili!" diye bağırdı. "Sizi edebiyatla ilgili bir gecede görmüştüm. Vallahi bilemezsiniz sizin ne denli hayranınızım. Bayılıyorum size."

Şaşırılmışım... O şaşkınlıkla;

"Şey bana mı yoksa yazılarıma mı?" diye sordum.

"Yazılarınıza, bayılıyorum sizin makalelerinize..."

"Ama ben şey, makale yazmam ki ham-fendi, mizah hikâyeleri yazarım."

"Ay canım işte, ben de hep makale derim. Ne bileyim, bazen aklıma gelmez, ner-deyse romana bile makale diyeceğim tutar."

"Buyrun oturmaz mısınız?"

O tatlı ağzını büzerek, hem de gözlerimin içine bakarak;

"Rahatsız etmeyeyim" dedi.

"Aman ne rahatsız etmesi hamfendi, buyrun buyrun..."

Geçti, karşıma oturdu. Ben hâlâ olanlara inanmıyor, kendimi bir hikâyenin iskeletini çiziyor veya rüyada zannediyorum. Ve inanır mısınız bu rüyanın hiç mi hiç bitmesini de istemiyorum.

8

"İsminiz efendim?" diye sordum.

"İsmim mi, Nesrin..."

"Memnun oldum Nesrin Hanım. Bir bira veya başka bir şey?"

"Yoo teşekkür ederim, ben sizinle konuşmak için geldim masanıza. Acaba şey, nasıl yazarsınız yazılarınızı?"

Oh be, böyle bir kadından bu soruyu duymak ve ona cevap vermek... Omuzlarım da pek geniş değildir amma, bu soru karşısında elimden geldiği kadar genişleterek;

"Vallahi hamfendi" diye sııttım... "Öyle tuhafıklarım yoktur. Basbayağı, evde yazı makinesini önüme alır, yazmaya başlarım. Bazen de kırlarda yazmayı tercih ederim. Ama çoğu zaman konu bulmak için çıkarım kırlara..."

"Ne kadar zamanda yazarsınız bir makalenizi?"

"Hikâye mi diyorsunuz, şöyle iki-üç saat içerisinde..."

"Ay biliyor musunuz, ben bayılırım edebiyata... Çok da okurum. Ama kimbilir siz ne kadar çok okursunuz?"

"Eh oldukça..."

"Evimde bir kütüphanem vardır. Kütüphanem dediysem kocaman bir şey zannetmeyin, yüz kadar kitabım var."

Birkaç kitap ismi sordum ama, okumamış... Elbette, yaşı daha çok gençti, olsa olsa yirmi üç, yirmi dört... Ben yaşa gelinceye dek, benim okuduklarımın hepsini okuyabilirdi. Daha epeyce sorular sordu bana. O sordu, ben

9

cevaplardım. Bu arada bekâr olduğunu da söyledi bana... Daha doğrusu dul olduğunu. Kocasından da edebiyata olan merakı yüzünden ayrılmış. Adam hödüğün tekiymiş. Hiç kitap okuduğunu istemez, ne zaman elinde bir kitap görse, hem dayak atar, hem de kitabı kaldırdığı gibi pencereden aşağıya atarmış.

Daha sonra;

"Buyrun kartım," dedi, "bir gün gelir kahvemi içerseniz çok memnun olurum. Biliyorum, sizin zamanınız kıymetlidir, hatta isterseniz şimdi bile buyrun benim eve gidelim diyecektim amma, kimbilir hangi hikâyenizin iskeletini kuruyorsunuzdur?"

Ah kızım ah, sen beni bu denli şişirdikten sonra, şu karşımdaki duruşun, gülüşünle insanda değil iskelet kurmak, kumdan ebemevi yapmak gücü bile kalmaz be...

"Yaa yaa" dedim, "gerçekten bir hikâyenin iskeletini kuruyordum. Hem ne rastlantıdır bilinmez, hikâyemin konusu dul bir kadındı..."

"Ya" dedi, "sahi mi? Anlatsanıza bana!"

Neyi anlatayım, atmıştım kafadan...

"Şey," dedim, "daha henüz iskelet de değildi..."

"Ne olur anlatın!.."

Hay Allah! İkındım sıkındım, uydurma bir şeyler anlattım ama, ahu hâlâ;

"Ne olur anlatın" diyor.

"Şey" dedim, "haydin, madem beni kahve içmeye davet ettiniz evinize, gidelim gerisini orada anlatayım."

10

Kadın basbayağı kocaman bir çığlık attı:

"Ayyy sahi mi?"

Sanki o erkekmiş, ben kadınmışım, evine de gitmeye razı olmuşum gibi kadın neredeyse sevincinden havaya uçacak...

Dışarıya çıktık, bir dolmuşa atladık. Büyük caddeler, daha küçük caddeler, irili ufaklı sokaklar, sonunda kocaman bir apartman ve apartmanın dördüncü katı... Kapıyı açarken;

"Buyrun buyrun" dedi.

Girdim içeriye... Girdim amma, yine karım geldi aklıma. Fakat, bir kez öyle ağına düşmüştüm ki bu kadının, kurtulmama imkân yoktu. Kadın değil, sanki devlet hazinesi, hele yürürken...

"Allah aşkına kendi evinizdeymiş gibi davranın... Buyrun buyrun şu divana buyrun... Çıkarın ayakkabılarınızı da, ben size bir terlik vereyim. Hem sonra ceketinizi de çıkarın."

Belli kadının niyeti kötü... Kendi de gitti, biraz sonra üzerine incecik bir şey alıp geldi. Oturdu yanıma:

"Haydi anlatın..."

Amanın Allah, neyi anlatayım ki ben bu kadına?

"Şey işte, bu dul kadının bir gün yalnızlık canına tak ediyor..."

"Peki ne yapıyor yalnızlık canına tak edince? Aa aa ne olur dalgınlığıma verin, ben bir şeyler hazırlayayım."

"Yoo yoo zahmet etmeyin."

11

Maşallah galiba buzdolabı on iki buçuk ayak olacak ki, neler yok o buzdolabının içinde, neler... Rakı var, tavuk var, meyveler var... Her gidiş gelişinde de sanki striptiz yapıyormuş gibi üzerindikilerden bir kısmını mutfakta unutup geliyor.

"Evet, sonra ne olmuş o kadına?"

"O kadın efendim... İşte o kadın, bakıyor ki sonradan kendini seven adam başkasıyla bir ilişki kuruyor, bunun üzerine bu kadın..."

Bir an gözüm saatime ilişiyor:

"Aaaa" dedim hemen, "saat on bir olmuş, artık ben kalkıp gideyim."

"Aaa hiç olur mu, hikâyeniz yarım kaldı."

"Şey, bu hikâye değil, aslında romandı, roman... Onun için uzun sürer, başka zaman anlatayım."

İşte o anda olan oldu. Kadın beni kolumdan tutup, yatak odasına götürdü. Daha kendisi yastığa yeni başını koymuştu ki, kapının zili ötmeye başladı. Birden fırladı yataktan, heyecanla;

"Olmaz" dedi, "olamaz..."

Şaşkınlığım ki nasıl şaşkın, bir taraftan da tir tir titriyorum.

"Ne olmaz?" diye sordum.

"Kocam" dedi.

"Nee?"

"Kocam canım, oysaki yarın gelecekti."

"Sen bana dulum dememiş miydin?"

"Ay n'olur susun, evliyim desem gelmezsiniz, ben de bu edebiyat sohbetinizden mahrum kalırdım. Ne yapsak bilmem ki..."

12

Hızlı zamparalardan olsam iş kolay ama, . biz daha yürümesini yeni öğrenen çocuklar gibiyiz. Şayet biri elimizden tutmazsa pat diye kendimizi yerde buluruz. Zil de öyle ısrarlı ötüyor ki...

"Şey, şu dolabın içine girsen?"

"Yoo" dedim, "dolabın içine falan giremem, çünkü kalbim biraz şeydir..."

"Ay öyleyse şu yatağın altına..."

"Hay Allah..."

Ben zannederdim ki, bu dolaba kapama, bu karyola altına saklanmalar hep klasik hikâye ve karikatür konularıdır, ama başa gelmeyince... Girdim karyolanın altına. Biraz sonra ceketimi, ayakkabımı da fırlatıverdi yanıma. Ondan sonra gitti kapıyı açtı; kapının açılmasıyla bir tokat sesi sakladı ki, sanki tokadı yiyen benmişim gibi kafamı karyolanın demirine vurdum.

Adam kalın sesiyle gürlledi:

"Niye geç açtın kapıyı?"

"Şey dalmışım şekerim, vallahi dalmışım."

Çaat bir tokat daha...

"Bu tokat sana dalıp dalmamayı bir daha hatırlatır."

Ödüm kopuyor adam öteki odaya girer içki bardaklarını görür diye. Nasıl titriyorum karyolanın altında, nerdeyse titrememin sesi duyulacak... Adamın ayak seslerini duydum. Ayak geldi geldi, karyolanın yanında durdu. Aman Allahım, var belki kırk beş numara bir ayakkabı... Ulan bu adamın ayağı böyle olur-

13

sa, kimbilir vücudu nasıl olur, ya minare kırığıdır, ya da telefon direği...

"Nesrin" dedi sertçe.

Kadın, koştu geldi yanına;

"Buyur" dedi.

"Nereye gittin bugün kız?"

"Hiçbir yere."

Çaat bir tokat daha...

"Gittin kız gittin... Bilmez miyim ben seni!.. Ben buradan gidince, sen de sokağa... Yok bilmem nerede bir edebiyat günü varmış, yok bilmem nerede bir şiir yarışması varmış..."

Zavallı kadıncağz hıçkırıyordu:

"Vallahi gitmedim bir yere, billahi gitmedim" diyordu.

"Al koy şu tabancamı komodinin üzeri-ne..."

Aman Allah... Benimki titreme değil o anda, zangırdama... Adam beni bir göreceksin karyolanın altında, tamam artık, delik deşik eder vallahi...

"İçki mi içtin yine?"

"Yok," dedi kadıncağz, "senin yokluğundan, bir parçacık içtim."

Görebildiğim kadar, ayı, kadını kolları arasına aldı:

"Biliyor musun, seni çok kıskanıyorum" dedi.

Kadın inler gibi;

"Ben seni kıskandıracak bir şey yapmıyorum ki" dedi.

"Hele bir yap" diye gürlledi adam.

14

Galiba biz bu gidişle karyola altında âlâsından boynuz da yaldızlayacağız. Korkumdan, ayağım, şuram buram görünmesin diye öyle tortop olmuşum ki karyolanın altında, şayet adam eğilip de baksa, mümkünü yok beni insana benzetemeyecek...

Biraz sonra karyola başıma geçiyor zannettim. Ayı, yatmıştı. Karısına;

"Gece lambasını yak da gel" diye bağırdı.

Elektrik söndü, odaya tatlı bir kırmızılık çöktü. Kadın da yavaşça girdi kocasının yanına. Böyle dar yerlerde kalınca kalbimin sıkıştığını bildiğim için, bu fırsattan yararlanarak, başımı yavaşça karyolanın ucundan çıkardım. Ulan neydi be bu başımıza gelen? Şimdi şu adam bir yakalasa beni, ya bir kurşunla hapı yutarız, ya da yarınki gazetelerde tüm Türkiye'ye rezil oluruz. Hay dul kadın hikâyesine de, hay dul kadın romanına... Üstümden şa-pırt şupurt birtakım sesler, belli ki adam karısını öpüyor. Kadın bağıyor:

"Ay yapma!.."

Adam, ayı gibi homurdanıyor:

"Şu vücut, şu ağız, hele başka biri dokunsun, yakarım vallahi, namussuzum yakarım!.."

Aboooov... Yok kardeşim yok, yemin olsun daha elimi bile sürmedim.

İşte o ara, bir el uzandı benden yana...

Çaktım hemen manzarayı. Kadın anahtarı uzatıyordu bana. Ve diyordu ki, "Ayı biraz sonra uyuyunca, hemen kapıyı aç, çek git buradan."

15

Yapıştım ele... Ulan aman, bu kıllı bir el... Elimi çektim ama, çooook geç kalmışım. Adam deli gibi fırladı yataktan;

"Kim ulan o elimi tutan?" dedi.

Ve beni karyolanın altından pire tutar gibi çıkardı ortaya. Kadın zangır zangır titrer yatağın içinde, ben zangır zangır titrerim orta yerde. Öyle ki konuşamıyorum bile... Sadece;

"Du du dul ka ka kadın ro ro ro" diyorum, romanı diyemiyorum. Adam hemen kaptı konsolun üzerinden tabancasını ve bana doğrulttu. Kadın koştu yapıştı ayının eline, "Yapma" diye ama, ben zaten kendimden geçmişim. Bağırıyordu adam:

"Bırak bırak öldüreceğim namussuzu!.."

Ben zaten kendimi öldüm biliyordum artık... Nefesim bile çıkmıyordu. Kadın, adama yeminler üstüne yeminler ediyordu:

"Eli elime değmedi" diye.

Sonunda adam tabancasını tam alınımın ortasına doğru tutarak, bana boş bir senet uzattı.

"İmzala ulan şunun altını" dedi.

O korkuyla değil bir senet, on tane senet uzatsa imzalardım. Çekti aldı kâğıdı elimden:

"Defol!" diye bağırdı, ardıma da okkalı bir tekme yapıştırdı.

Nasıl çıkıp gittim oradan, bindiğim taksinin şoförü;

"Hastaneye mi çekelim abi?" diye sordu. O denli sararmış yüzüm...

On gün sonra bankanın birinden, senet kırılmış olarak geldi. Üzerinde on bin lira ya-

16

zıyordu. "Çok şükür" dedim kendi kendime. . Hayatımızdan da olabilirdik.

Üç ay sonra, bir gün arkadaşlarla bir gazinoda içerken, Nesrin'le ayıyı gördüm. Onlar da illerdeki masada içiyorlardı. Yanımdaki Vecdi'ye;

"Yahu Vecdi" dedim, "şu karı-kocayı tanıyor musun?"

"Hangilerini?"

"Şunları yahu... Şu puanlı elbise giymiş olan..."

"Haaa, tanıyorum" dedi. "Onlar karı-koca değiller yahu, o adam, o karının satıcı-sı.

"Neee?"

"Satıyor yahu kadını... Bazen enayi bulurlarsa başka dümenler de çeviriyorlarmış."

Sormadım artık daha fazla enayi olmamak için, hangi çeşit dümenler çevirdiklerini.

17

LÜKÜS AYGIT

"Ah sorma gardaşım, sorma başıma gelenleri, iş bilmezlik gadar dünyada zor bişi yok..."

"Geçmiş olsun dayı, rahatsızlığın ner-den?"

"Ah oğlum gardaşım, nasıl desem sana, nasıl anlatsam sana, söylesem bi türlü, söyle-mesem bi türlü... Utanıyorum vallaha demeye. Söylemesi ayıp benim derdim şeyimden... Nasıl desem ki, ilkin şöyle ufacak bi kızarıklık oldu, sonra başıma bi dert ki deme getsin, dutsan dutamazsın, bağırsan bağıramazsın... Hani bağırın ya, oy anam belim, oy anam midem, amma benimkisi öyle bir yerde ki hınzır, şöyle ağrısı sancısı başladığı zaman doya doya bağıramıyon bile. Oturduk avratnan bi güzel konturol ettik, bana;

"Herif" dedi, "get sen en iyi bi dokdura göstert. Yarın bir gün başımıza iş açmasın."

Avradın sözüne uyduk, gettik hasdaneye. Hasdane dediğin dert yeri, orda herkes birbirinin derdini sorar, akli sıra da dokdurdan önce çaresini söyler. Yanımda yöremde oturanlar soruyorlar, hatta kimi avratlar bilene soruyorlar:

18

"Söyle amuce senin neyin var?" Eh denir mi yeğen, denir mi gardaşım oğlum, şuramda diye... Elimi atıyorum orama, bi gıvranıyom, amanin diyom, gözümün içine baka baka gene soruyorlar;

"Amuce derdin nereden?" diye.

Allah seni inandırсын millet öyle meraklı ki hasdalığa, desen ki na şuramda;

"Çıkar hele bir görek" diyecekler. Neyise, beklie beklie bize de sıra geldi. Çıkdık dokdurun garşısına:

"Aç" dedi açtık... Bakdı, elledi, ufaladı, sona bi camdan bakdı, böyüttü.

"Amuce" dedi, "bunun ucundan bir parça keseceğiz konturol için."

"Amanın dokdur bey oğlum, napacaksın ki parçayı?" dedim.

"Konturol amuce..." dedi.

"E oğlum parça goparmadan konturol olmuyor mu?"

"Olmaz" dedi.

Vay başıma gelen ki oğlum vay başıma gelen. Sordum gene:

"Ne kadar keseceksiniz ki?"

Dokdur;

"Merak etme amuce, küçücük bi parça" dedi.

Eh şekli şemali bozulacak amma, ne yapalım ossun dedik. Götdürdüler beni içeri, e val-laha oğlum iğdiş eder gibi, iki hasdabakıcı yatırdılar beni masanın üstüne... Biri dutdu, biri pıçağı gezdirdi. Ben bağıryom, diyor ki hasdabakıcı:

19

"Sen heç sünnet olmadın mı?"

Bak hele bak, şunun dediğine bak, heç sünnet olmamış mıyım? Lan gâvur muyuk biz, elbette sünnet olduk amma, iki kere de-el...

"Ay ay amaan!"

"Sık dişini amuce, yeri çirkin galmasın."

"Lan oğlum galırsa galsın, bırakın yontmayı, canımı çok yakıyonuz."

Neyse efendi oğlum bizi sünnet çocuğu gibi dışarı salıverdiler, dediler:

"Yirmi gün sonra uğra."

Eh uğramak golay amma, ha böyle köve getmek golay mı? A vicdansızlar, a dinsizler, deyin hele bir kere, amuce falan gün gel, gelirken bir de sünnet geceliği getir, umurlarında mı heç? Haa, vallaha insanı eyi ki çocukken sünnet ediyorlar efendi oğlum, yoksa büyüyünce insan gâvur galır gene de kestirmez. Yörürken bi yanıyor, bi acıyor ki deme get-sin... Paytak paytak yürüyom, gene acıyo, bacaklarımı eyicene açıyom, gene acıyo, amma millet çevirip yolda soruyor:

"Noldu amuce, nerenden rahatsızsın?"

Nasıl geldim köve, bir ben bilirim bir de Allah. Eve gelmemle, pantulu bir yana atıp avradın fisdanını geçirdim üstüme, amanın oğlum dünya varmış. Dünya amma, elin ağzı torba mı ki büzesin, yayılıverdi köv yerinde:

"Bu yaşa gelmiş meğerkim sünnet olmamış bizim Kıldır İbo."

"E vallaha onca çocuk, hepsi de zina..."

Bağırıyorum:

20

"Len oğlum etmeyin eylemeyin, ucundan accık kestiler" diyom.

Amma seni dinniyen kim...

Yirmi gün sonra getdim. Allah kimseye dert verip derman aratmasın, çok zor... Dokdur;

"Amuce" dedi, "haberler eyi deel."

"Amanın yapma dokdur bey oğlum!..."

"Desem demesem fena durum... Accık daha keseceğiz."

"Niye ki a oğlum?"

"Yayılır. Keserek accık daha gurtulun."

Vay ulan avrat senin sözüne uyanın... Herifler accık daha, accık daha diye kesip bitirecekler.

"Dokdur oğlum, ilaçnan milaçnan çaresi yok mu bunun?"

"Yok... Tek çare amaliyat."

"Oğlum bunun neresi amaliyat, sen beni düpedüz."

Lafımı kesti dokdur, dedi ki:

"Amuce kaç yaşındasın sen?"

"Altmış beş" dedim.

"Eee"" dedi gaşlarını yıka yıka, "bu yaştan sonra senin için bu lüküs sayılır zaten, kestirmesine niye korkuyon?"

Lan oğlum, insanın heç bi azası kendine lüküs sayılır mı, Allah bilmiş ki vermiş. Amma denmez ki böyle... Neyise, biz razı olduk. Olmayıp nedecen? Yayılırmış ki içime, ta öteki dünyaya gadar götürürmüş beni. Yattık mı oğlum biz gene pıçağın altına. Nasıl beddualar ediyom benim avrada, hep onun yü-

21

zünden geldim dokdurlara... On sekiz gün hasdanede yattım, on sekiz gün sonra çık-dım, yarım adam, şey yani yarım ekmek.

"Gurtuldum mu dokdur bey oğlum?"

"Gurtuldun amuce."

"Hay Allah razı ola!"

Nah gurtulmuşum... Bi ağrı, bi sancı, daha üç ay geçmeden... Lan ne olur ki buna, kestirdik işde yarısını, daha ne istiyon? Anna-dım efendi oğlum, yapdırdığımız için böyle oldu, sindi getsem hasdaneye, alışmışlar kesip biçmeye, öteki yarısını da kesip atacaklar, onun için paralı dokdura getdim. Paralı dokdur bakdı bakdı, sona da;

"Kesmek ilazım" dedi.

"Amanın yapma dokdur bey gardaşım" dedim. "Kese kese tükettiniz zaten. İlaçnan milaçnan olmaz mı bu iş?"

Demesin mi, "Mümkünü yok" diye.

Demesin mi, " Zaten bu yaştan sonra bu sana lüküstür" diye.

Lan adamlar koymuşlar galalarına, kökünden kesip gurtulacaklar... Allah avrat bi-şeler demem, öteki dünyada iki elim yakanda ossun, hep senin yüzünden.

Beş bin liramı aldı efendi oğlum, hem de sen sağ ol bize edeceğini etti. Etdikten sona da;

"Oh oh gurtuldun" dedi.

Ben de ağlaya ağlaya;

"Sayanızda eyice gurtulduk" dedim.

Ne gurtulması, mümkünü var mı gurtul-manın?.. İki ay sona bi sancılar, bi ağrılar ki

22

deme getsin. Heç geder miyim aynı dokdura, başga dokdura getdim. Adam bakıp bakıp;

"Ahhh vaaah, yazzıık, amaniin... Kökünü gurutmuşlar kökünü" deyince bi ağlamadır dutsun beni. Nasıl ağlıyom sorma, böğüre bö-ğüre...

"Dokdur oğlum, bi hata mı yapmışlar?"

"Hem de ne hata amuce bey, öldürmüşler seni."

"Boşuna mı kesmişler?"

"Ne diyon sen, ilkinden gelecektin bana, biraz merhem, biraz ilaç gurtaracaktım seni."

"Vah vah vah..."

"Yalnız ki amuce, şayet on binin varsa bi aşılama yapabilirim."

"Nasıl ki? Ağaç dalı felan mı?"

"Alırım ölüden, dakarım yerine."

"Haaaa... O zaman gurtulur muyum?"

"Hem gurtulun, hem de sana o lüküs deyenlerin, lüküs dedikleri şeye gavuşun."

Düşdük bi kere oğlum ocaklarına, napa-can, ufak bir tarla vardı onu sattık, denkleştirdik on bin lirayı. Benim hınzır avrat ne dese beğenin:

"Napacan bu yaşdan sona, sana lüküs demişler madem, gâvur etme tarlayı."

"Lan avrat"" diye bağırılmışım, "sancıdan, ağrıdan ölüyom lan gurtaracak beni bi dokdur."

Ne dese beğenin:

"Heç on bin lira eder mi o?"

Hay gözün çıka...

23

Neyise, yatırdı beni bu dokdur özel bi hasdaneye. Yat yat bekle.

"Oğlum dokdur ne zaman olacak bu iş?"

"Bekle amuce, verici bekliyoruz."

Bir gün "tamam" dediler. Yatırdılar bizi gene amaliyat masasına.

"Eh oğlum dokdur gurtulduk mu?"

"Gurtuldun ki amuce nasıl gurtuldun, amaliyat çok başarılı geçti."

Allah seni inandırсын oğlum, bir hafta durdu yerinde, bir hafta sona bi baktım yerinde yok... Sanki gabahat bendeymiş gibi dokdur bana çıkışıyordu:

"Nerde düşürdün, heç insan diggat etmez mi?"

"E oğlum" dedim, "çürük ipliknen dikerseniz bu gadar olur."

Yani senin annıyacağın oğlum, dört kere daktılar, dördü de dutmadı düşü düşüverdi. On binnik tarla getdiği gibi, bir on binnik tarla daha getti. Velhasıl olmadı.

Avrat başımın etini yer bir lüküsün uğruna iki tarlayı zebil ziyan ettin diye... Ha öl-dürsem ganlı gatil olmam amma, hani avrat da haklı biraz... Senin nene gerek, amma dert oğlum, dedim ya Allah kimseye vermesin diye... Haram da deel vallaha, nah şu tır-naklarımnan gazandım ben o üç tarlayı. Gerçi sindi üçüncü tarla da yok ya..."

"O n'oldu?" diye sordum.

"Onu da abukata yidirdik oğlum. Seherde zarplı bir abukat varmış dediler, onun yanına get... Gettim. Hal kifayat böyle böyle dedim.

24

'Eyi amuce' dedi. 'Ben senin hakkını on-lardan almasını bilirim.'

Sincik Danışday'a dava açdık. Şaytet ki davayı kazanırsam, yüz binimi alırsam, e val-laha o zaman diyeceğim ki, essahdan lüküs-müş benimki diye. Çünkü, zarar ziyan dava-sını yüz binden açdık."

25

EV ALMA, KOMŞU AL!

Bekâr adam, bir ev ararken nelere dikkat eder? Çarşıya yakın olsun, şöyle hiç olmazsa iki oda bir salon olsun, kaloriferli olsun, möbleli olsun. Aradığım her şey vardı bu son baktığım evde. Fakat nedense, fiyatı biraz pahalı idi.

Dairenin sahibi;

"Kardeşim" diyordu, "böyle evi dünyayı gezsen bulamazsın. Hem ben sana altı yüz diyorum ama, bu zamanda çok değil bu para."

"İyi çok olmaya çok değil amma, ben de bir başıma oturuyorum. İnsan çoluğuyla çocuğuyla otursa, çok gelmez bu para ama..."

"Yoo" diyordu adam, "işte o zaman ço-lukla çocukla bu evde oturamazsın, çünkü dar gelir. Ben bu apartmanı yaparken hep bekârları düşündüm, ona göre yaptım."

"Canım bekârı evlisi için olur mu?" dedim. "Ev evdir işte."

"Yoo" dedi. "İnanmazsan tutarsın evi sonra görürsün."

Baktım çene çalmanın hiçbir anlamı yok, evi tuttum. Ve bir aylık kirasını verdim. Adam da anahtarı uzattı.

26

"Güle güle otur kardeşim" dedi. "Gör bak, bundan manzaralı ev var mı İstanbul'da."

"Canım" dedim, "bunun neresi manzaralı? Önü arkası ev, hani deniz, hani önünde bir geniş cadde?"

Sırttı ve gitti adam.

Evin, bir yatağı, mutfağında birkaç kap kaçağı ve salonunda da bir divanı hazır olduğu için,

yerleşmek diye bir sorun yoktu benim için. Bavulumu açtım, elbiselerimi dolaba astım, geçtim banyoya bir güzel banyo yaptım. Banyodan sonra da çıktım dışarıya, bakkaldan biraz sucuk, birkaç tane yumurta, bir de küçük rakı aldım. Pişirdim sucuklu yumurtayı, çektim rakımı... Biraz sonra kapım çalındı. Şişman, gözleri kocaman kafasında birer karpuz çekirdeği iriliğinde bir adam-

"Efendim benim adım Tahsin, bitişik dairede oturuyorum, hoş geldiniz demeye geldim" dedi.

"Buyrun buyrun" dedim.

Sürdüm adamın önüne de bir bardak ve başladık karşılıklı çekmeye.

"Aman Fahri Bey kardeşim, iyi ki tuttun bu daireyi" dedi.

"Yaa yaa" dedim, "bilseydim sizin gibi candan dostlarla karşılaşacağımı, daha önceden tutardım."

Adam, sanki benim bu sözlerimi duymamış gibi;

"Vallahi ne iyi ettin ne iyi" diyordu. "Öteki bekâr arkadaşların haberleri yok, bir ol-

27

sa... Benim de yoktu haberim, kapıcı bir ara söyledi."

Tombalak Tahsin Bey, durmadan saatine bakıyor;

"Yahu şu zamanda yahu" diyordu.

"Bir yere falan mı gideceksiniz Tahsin Bey?"

"Yoo kardeşim yoo... Sinemada ne işin var, tiyatrodada ne işin var..."

Kapı çalındı, içeriye benim bir üstümde oturan komşum girdi:

"Ben Feyzullah, hoş geldiniz efendim!.."

"Siz de hoş geldiniz, buyrun buyrun!.."

"Seni seni" dedi Tahsin Bey ona, "nerden bildin dairenin tutulduğunu yahu?"

"Kapıcı söyledi."

Uzattım onun önüne de bir kadeh, ama rakımız azalmıştı. Koştu gitti Tahsin Bey, dairesinden bir şişe aldı geldi. Bir anda hoşuma gitmişti bu apartman dairesi. Apartman dairesinde oturmayanlar bilmezler, öyle iç içe geçmiştir bu daireler amma, nedense kimsenin kimseden haberi olmadığı gibi, buralarda hemen hemen dostluk, ahbaplık da yok denecek kadar azdır. Onun için bu apartman, bu komşu içtenliğini görüverince hemen hoşuma gitmişti. Tahsin Bey;

"Eee beş dakika kaldı" dedi.

"Neye?" dedim.

"Hiç hiç, biraz sonra görürsün" dedi.

Beş dakika sonra, Tahsin Bey birdenN elektriği söndürüp, pencerenin perdesini açtı.

28

"Yahu" dedi, "Rıfkı'nın oradakini kaçıracağız amma, olsun, burayı tam iki aydır dikizleyemedik."

Biraz sonra, karşımızdaki odanın elektriği yandı ve içeriye, taş bebek gibi bir kadın girdi. Geçti aynanın karşısına üzerinde ne var ne yok çıkardı. Tahsin Beye baktım pofluyor, Feyzullah Beye baktım;

"Ah anam ah, yandım ta ciğerimden" diyor.

"Yahu bu daha da güzelleşmiş be?"

"Ne diyorsun kardeşim, şöyle iki-üç kilo şişmanlamış galiba?"

"Yoo yoo, sen ne dersen de zayıflamış."

"Yok canım, baksana şu kalçasına, neresi zayıflamış?"

"Yoo yoo zayıflamış..."

Tahsin Bey, bana;

"Sen söyle kardeşim, zayıflamış mı, şişmanlamış mı?" diye sordu.

"Vallahi şey" dedim, "daha önce görmedim ki ben bunu."

"Yaa yaa, sahi" dedi.

Kadın aynanın önünde belki beş dakika kadar durdu. Sonra sırtına pırıl pırıl yanan bir elbise giyerek, elektriği söndürdü ve odadan çıkıp gitti.

Tahsin Bey;

"Kulüp 101'de çalışır. Bunu orada böyle görebilmek için, bir beş yüzlüğü gözden çıkarmam gerekir" dedi.

Feyzullah Bey saatine baktı:

29

"Yahu aman" dedi, "Keklik Suzan'ı kaçırıyoruz!.."

"Amanın" dedi Tahsin Bey, kalktı ayağa.

Bir taraftan da benim koluma yapışmış;

"Yürü yürü" diyordu.

"Nereye?"

"Sami Beyin dairesine."

"Sami Bey de kim?"

"Canım komşu... Çabuk çabuk..."

Elimizde rakı bardakları, koştuk gittik Sami Beyin dairesine. O denli dost olunmuş ki ve de bu daireler arası ilişkiler o denli iyi gelişmiş ki, ne selam ne sabah, hemen doluştuk karanlık odada pencerenin önüne. Sami Bey, sadece eliyle şöyle bize bir "Hiiiş" işareti yaptı. Sonra parmağıyla karşı pencereyi gösterdi. Bu kez, ben;

"Aman Allah" demişim.

Tahsin Bey:

"Buna striptizci Keklik Suzan derler, şayet bekleyebilirsen bekle, sabaha karşı da eve geldiğinde aynı manzarayı seyredebilirsin!.. Dediklerine göre, bunun çalıştığı kulüpte bu kadını bu kılıkta görebilmek için en azından altı yüz kâğıdı masada bırakman ge-rekliymiş."

"Yahu değer be" dedim.

"Eh, biz bedava seyrediyoruz işte."

Keklik Suzan'ın hazırladığı yeni numarası belki on beş dakika sürdü. Keklik her hareketini, her yanını bir güzel kontrol ettikten sonra, giydi daracık elbisesini ve elektriği söndürüp çıktı odadan. Ancak ondan sonradır ki

30

Sami Bey beni görebildi. Tanıştırdılar. Sami Bey;

"Aman efendim, aman efendim, çok, pek çok sevindik" dedi.

Biliyordum Sami Beyin neye sevindiğini. Sami Bey de bir şişe çıkardı. Çok geçmedi aradan, Tahsin Bey yine saate bakmaya başladı. Sonra bir ara;

"Haydin bakalım Fethi Beyin dairesine" dedi.

Fethi Beyin dairesi, biraz arka tarafa düşüyordu. Doluştuk içeriye. Ne hoş geldin diyen var, ne bir şey... O denli alışılmış ki bu röntgenciliğe, daha kapıdan içeriye giren, yanaşiyor pencerenin camına. Tahsin Bey;

"Çıkmadı mı daha?" diye sordu.

"Beş dakikası var" dedi Fethi Bey.

Tahsin Bey bana döndü:

"Buradaki hepsinden âfettir," dedi. "Dediklerine göre Fransızmış, bu da kulüp bilmem nede çalışmış. Bunu da biraz sonra seyredeceğin gibi seyretmek, kulüpteki masanın üzerine yedi yüz elli lira koymaya bağlıymış. Amma biz bedava... Haa sahi söylemeyi unuttum, şöyle çok sevdiğin arkadaşın falan olursa, çekinme al getir ha..."

Gerçekten biraz sonra, koyu kırmızı ışıkların altında öyle bir vücut gördük ki, mübarek sanki fabrikasına ısmarlanarak özel olarak yaptırılmış. On dakika da onu sessiz soluksuz seyrettik.

Tahsin Bey, kolumdan tutup bir üstteki daireye çıkarırken;

31

"Yarından tezi yok, kendine bir dürbün al" dedi. "Çünkü bizim Mehmet Beyin dairesi dürbünlü dairedir. Dürbünsüz seyredemezsin. Ama bugünlük benim dürbünümü sana verebilirim."

Çıktık yukarıya, girdik daireye... Yine ne selam ne sabah... Herkes pencerenin yanına gelmezden önce bir dolaptan dürbünlerini çıkardılar. Tahsin Bey de dürbününü bana uzattı. Eliyle işaret etti:

"Şuraya bakarsan, dansöz Melek'i görürsün, şu apartmanla şu apartman arasından gözüken pencereye bakarsan vamp Nimet'i görürsün. Şu tarafa da bakarsan, artist Ayşe'yi görürsün."

Şaşırdım ki ne şaşırma... Hangisine bakacağımı bilemiyorum. Ama Tahsin Bey;

"Bana kalırsa sen şimdilik artist Ayşe'ye bak, çünkü programa gitmesine birkaç dakika kaldı. Melek'le, vamp Nimet oyalanırlar biraz daha!.." diyordu.

Vesselam o gece nasıl uyuduğumu bilmiyorum. Arkadaşlardan ayrılıp daireme gelirken, Tahsin Bey;

"Ben çalar saatimi kurdum, istersen seni uyandırayım" demişti.

"Niye?" diye sormuştum.

"Vallahi Keklik Suzan dörtte gelir, Fransız dört buçukta gelir, Kulüp 101'de çalışan da, pek belli olmaz amma, saat üçten üç buçuğa dek uyanık olmak gerek."

"Yoo yoo" dedim, "pek uykusuzum, uyuyacağım."

32

Gerçekten çok memnundum dairemden.

Ama geçenlerde ev sahibimiz, hepimizin kapısını teker teker tıklattı:

"Arkadaşlar" dedi, "mümkünse hepinizle beraber bir toplantı yapmak istiyorum."

Aşağıdaki daireye toplandık. Ev sahibi;

"Arkadaşlar" dedi, "üzülerek söyleyeyim ki, bundan böyle, her birinizden biner lira kira almam gerekecek..."

"Aaa aa, o da niye?" dedik hepimiz birden.

"İhbar var kardeşim" dedi.

"Ne ihbarı?"

"Vallahi maliyeciler bizim apartmanı manzaralı ev sınıfına sokmuşlar, şimdi bu vergiyi verebilmek için ev kiralarnı yükseltmek zorundayım."

"İyi amma kardeşim" dedik, adam lafımızı ağzımıza tıktı:

"Arkadaşlar" dedi, "siz de işletme vergisi kesin."

"Anlamadık?"

"Canım bunda anlamayacak ne var, manzara seyrettirmeye getirdiğiniz arkadaşlarınızdan işletme vergisi kesersiniz olur biter!.."

Şimdi o günden sonra, hangimizin arkadaşı gelirse, on lira işletme vergisi kesiyoruz. Allah bin bin bereket versin, gecede iki yüz lira vergi kestiğimiz gün bile oluyor.

33

AMAN TEK İYİ GEÇİNSİNLER DE...

"Hay Allah senden razı olsun be kardeşim, çoktandır kokusunu bile unutmuştum" dedi, rakı kadehini dipledı. Ağzına bir kocaman köfte, biraz kıyılmış soğan attıktan sonra, çatalını peynire batırdı:

"Ah kardeşim ah nasıl unutmazsın!.. Sen el değilsin, bilmem kaçınıcı dereceden maaş aldığımı biliyor musun? Nereden bileceksin, hiç görüşemedik ki yıllardır, daha doğrusu memleketten beri... Derece on birin biri, evde iki çocuk, üstelik bir de baldız."

"Baldız mı?" dedim. "O niye o?"

"Hiç işte okusun diye yanımıza verdiler, ilçede lise yokmuş da... Şimdi bu baldızın masrafı, çocukların masrafı, ev kirası, şu bu, vallahi şu üzerimdeki elbise altı yıllık, kendime bir elbise alamadım. Bu gidişle de alamayacağım."

Çatalın ucundaki peyniri ağzına attı, bardağına rakı doldurdu, üstünü suyla tamamladı, kokladı, bir yudum çekti:

"Ee" dedi, "sen kaçtasın?"

"Ben mi" dedim, "ben de senin gibi on birin birindeyim."

Şaştı arkadaşım... Evdeki çocuk sayısını

34

da söyleyince büsbütün şaştı. Hele ardından;

"Hiç olmazsa ayda iki-üç kez ben bu meyhanedeyim" deyince bizim arkadaş az daha küçük dilini yutacaktı.

"Olamaz" dedi, "mutlaka çalışıyorsun."

"Yoo" dedim, "çalınacak bir makamda bulunmuyorum, çünkü ufak memurum."

"E o zaman?" diye sordu.

"Hiç işte" dedim, "sağ olsun Hayri Bey uyarıyordu beni de..."

"Hangi Hayri Bey?"

"Çoktan emekli oldu, tam devleti kata getirecekti ki, göçtü gitti zavallı, emekli sandığı sekiz maaşla atlatıverdi Hayri Beyi, Hayri Bey öteki dünyalık oldu."

Arkadaşım ilgiyle bakıyordu ağzıma. Ona yetişmiş olmak için, kadehimden bir yudum aldıktan sonra;

"Senin gibiydim" dedim. "Pofluyordum, patlıyordum sıkıntıdan. Param yoktu, ev kirasına, yiyeceğe zor yetişiyordum. İşte böyle bir günde Hayri Bey, 'A oğlum yanlış yerden evlenmişsin' dedi. 'Bizim gibi ufak memurlar mutlaka kasaba yerinden evlenmelidir. Evlendiği kayınpederinin de mutlak şöyle üç-beş dönüm toprağı falan olmalıdır' dedi. Aman Hayri Bey dedim, kasabadan evliyim, hiç bu zamanda kimin kime yardımı dokunuyor ki? Hele kayınpederlerin damatları... Gülmüştü rahmetli. 'Elbette öyle gidip de kayınpeder, bana üç bin ver, beş bin ver denmez, usulünü bileceksin evlat' demişti. Toprağı nur olsun, şimdi ben onun izindeyim. Çok şükür Allaha,

35

pek para sıkıntısı çekmiyorum dersem, yalan söylemiş olurum, amma işte kendime *yetecek* kadar idare ediyorum.

Arkadaşım nerdeyse elime sarılacaktı:

"Ne olur Allah aşkına bana da öğret şunun püf noktasını" dedi. "Ben de kasabadan evliyim, üstelik baldız da yanımda..."

"Kayınpederin zannederim üç-beş dönüm toprağı da vardır?"

"Olmaz olur mu, kasabada küçücük bir bakkal dükkânı bile var."

"Yahu bal kaymak be" dedim. "Şimdi var ya sen, beyler pašalar gibi geçinmelisin."

"Nasıl?"

"Nasılı var mı, karını döveceksin."

"Anlamadım?"

"Canım döveceksin işte... Okullar tatil olmaya yakın, başlayacaksın karımı dövmeye. Ben öyle yaptım, nur içinde yatsın Hayri Bey öyle anlatmıştı. Bahar gelince başladım karımı dövmeye. Amma usulüyle dövüyorum, şöyle ayda iki, fazla değil... Karım dördüncü dayağı yiyince, topladı çocukları babasının evine... Amma son dayağı öyle ayarlamıştım ki, bir gün sonra okullar tatil oluyordu. Aman bu konuda tarihi iyi ayarlamak gerek, sonra çocuklar okullarından kalırlar."

"E sonra?"

"Sonrası ne, onlar evden gidince, oh dünya varmış, maaş olduğu gibi bana kaldı. Kolay mı kardeşim, düşün ki üzerinden üç boğaz kalkıyor, seninki daha başka, dört boğaz birden kalkacak. Karı gitti, ne aradım ne

36

sordum. Gel keyfim gel, nerde akşam, orda sabah... Ama bu arada para da biriktiriyorum ha... Har vurup harman savurmuyorum. Bekliyorum boyuna, şöyle okulların açılmasına on beş gün kala, biriyle haber gönderdim. Beş gün kala da, kayınpedere bir mektup yazarak, ne büyük eşeklik ettiğimi, kızları gibi bir kadını dünyada bulamayacağımı, yaptığım şeyi eşekliğime vermelerini yazdım. Okulların açılmasına bir gün kala da, gittim kayınpederin evine dayandım. Çocuklar bağırsırlar ba-baaa, karım ağlar, kaynanam ağlar, kayınpeder dayanamaz bunca gözyaşına o da ağlar... Ben, ben, ben de ağlıyorum. Öyle hazin bir barışma sahnesi ki, canlar dayanmaz. Ama ben bu arada çocuklara da şöyle bir göz atıyorum, maşallah hepsi de, büyükbaba ekmeğiyle öyle tavlanmışlar ki... Hele karım, bayağı kilo almış zavallı. Kaynana kayınbaba beni affediyorlar, karım, dünden affetmiş zaten... Kayınpederin, her kayınpederin söyleyeceği öğütlerden birkaçı, aman çocuklar, iyi geçinin, siz iyi geçinirseniz bizler mutlu oluruz, falan filan... Tabii ben yaptığı eşekliğin farkına varan suçlu, başım önümde dinliyorum. O gece orada kalıyoruz, devrisi gün yola çıkacağız, aman kardeşim aman kardeşim, ne diyeyim Hayri Beye, Allah nur içinde yatırsın, mekânı cennet olsun, öyle torbalar, öyle sepetler, bohçalar gidiyor ki otobüse, tarhanalar, salçalar, bulgurlar, kavurmalar, makarnalar, erişteler, sucuklar, pekmezler, pestiller, ballar, yağlar... Ben, aman ne zahmet ettiniz

37

ama okulların tatiline üç gün kala kayınpeder geldi, ortada fol yok yumurta yokken, kızına beni göstererek zaten bu hayvan herifle geçinilmez, yürü kızım yürü, benim aşım da çok,

ekmeğim de çok diyerek aldı götürdü kızını, torunlarını beraber."

"Peki sen ne yaptın?"

"Hiç aynısını... Okulların açılmasına yakın, yine eşeklik mektupları yazarak gittim ve karımı, çocuklarımı, aman tek iyi geçinsinler de kışlıklarıyla beraber aldım geldim. Şimdi her yaz başlangıcında kayınpeder gelir alır gider kızını, giderken de ne eşekliğini koyar, ne de hayvanlığını."

40

HÜSAMETTİN BEY NİYE FIYDIRTTI?

"Hüsamettin Bey çıldırmış..."

"Yapma yahu!.."

"Vallahi çıldırmış..."

"O, halim selim adam, o yaşlı başlı adam nasıl çıldırır yahu, bir derdi falan mı varmış acaba?"

"Yoo, hiçbir derdi yokmuş zavallının. Sabahleyin şemsiyesini almış, karısıyla vedalaş-tıktan sonra sokağa çıkmış. Ona mı öyle gelmiş yoksa gerçekten öyle miymiş, bakmış sokaktaki insanların yüzü gülüyor, üstelik Hüsamettin Beyin yanından geçerlerken, ona günaydın da diyorlar. Hüsamettin Bey kulaklarına inanmamış. İstanbullu acele acele evinden çıksın, üstelik yüzü gülsün, hadi o da bir şey değil, tanımadığı insana günaydın, desin. Biliyorsun, onların yolları biraz berbatır, sanki belediye o günü bulmuş gibi, bir de yolları kaymak edip, otomatik makineleriyle silip süpürmez mi, bal dök yala sanki yerleri... Hüsamettin Beyin ne ayağı kaymış muz kabuğuna basarak, ne de çamura batmış çukura kaçarak. Otobüs durağına gelmiş, bir gazete almış. Kardeşim, sanki her şey sözleşmiş gibi, açmış Hüsamettin Bey gazeteyi, ne bir

41

trafik kazası, ne de herhangi bir şeye zam... Hüsamettin Bey, gazetesini katlayıp cebine sokarken ilk kez orada sırtmış. Öyle bir otobüs yanaşmış ki durağa, hem pırıl pırıl, hem de bomboş. Biletçi inmiş otobüsten, indikten sonra;

'Buyrun efendim, binin' demiş.

İnsanlar başlamışlar birbirlerine;

'Buyrun efendim, önce siz binin, aman olmaz efendim önce siz binin' demeye. Bu arada Hüsamettin Bey yaşlı olduğu için ona, yalvarır dururlarmış;

'N'olur efendim, önce siz buyrun' diye. Hüsamettin Bey otobüse binmiş, koltuğuna oturmuş, amma nasıl sırtıyormuş o zaman, arada bir hi hi hi diyerek sessiz sessiz gülü-yormuş. Otobüsün koltukları dolar dolmaz, Hüsamettin Beyin bindiği otobüs hareket etmiş, kimse ayakta yolculuk etmesin diye başka bir otobüs yanaşmış durağa. Beşiktaş'ı geçmişler, ne bir

trafik tıkanması ne de bir şey, Kabataş'a gelmişler, ne bir trafik tıkanması ne de bir şey... Oysaki, ne olur ne olmaz diye Hüsamettin Bey işyerine varmak için iki saat önce çıkmışmış evinden. Otobüs yağ gibi yollardan kayıp, salt ışıklarla durup kalkarak Karaköy'e gelince, Hüsamettin Bey nedense sesli gülmeye başlamış. Eminö-nü'nde indiğinde, bir bakmış ki daha iş saatinin başlamasına bir buçuk saat var.

'Aman Allahım,' demiş. Hem kahkahayı basıyor, hem de bir yandan;

42

'Yarım saatte geldik yahu Eminönü'ne, yarım saatte geldik' diyormuş. Elini cebine atmış, sigarası bitmiş, geçmiş karşıya bayinin önüne gelmiş. Bayinin önünde ne bir kuyruk, ne de bir cenk... Sigarasını alan gidiyor, hem de ne istersen, sen bayiye;

'Filtreli' dediğinde, o soruyormuş;

'Efendim Maltepe, Hisar, Samsun, hangisinden istersiniz acaba?' diye."

"Vah vah vah, tüm olaylar yardım etmiş desene Hüsamettin Beye sevindiririk delisi olması için?"

"Ne diyorsun kardeşim, yağmur yağıyor, dolmuşçular öyle ters bakıp geçseler, özel gideriz deseler ya, ne mümkün, dolmuşçular arabadan iniyor, kapıyı açıyor;

'Buyrunuz efendim' diyorlarmış.

Hüsamettin Bey kahkahaları savura savu-ra, hangi dolmuşa bineyim diye şaşmış kalmış. Sonunda dolmuşçunun biri, elinden tutarak Hüsamettin Beyi kendi dolmuşuna almış. Hüsamettin Bey durmadan saatine bakıyor;

'Yahu daha bir saat, bir çeyrek var' deyip kahkahayı basıyormuş. Haydi o taraflarda bir yerde trafik kilitlense ya..."

"Vah Hüsamettin Bey vah, bu kadar kötü rastlantı olur hani..."

"Olmamış kardeşim, dolmuş geçitlerden, kavşaklardan akmış gitmiş, on dakika sonra Hüsamettin Bey işyerine yakın bir yerde dolmuştan inince, bir yandan saatine bakar, bir yandan da göbek atarmış;

'Oh oh oh, daha bir saat var' diye.

43

Olacak işte kardeşim, bari şans tanzim satışlarında yardım etse ya, şöyle yarım kilo kıyma için bir buçuk saat kuyrukta beklese ya, ne gezer, satış yapılan dükkâna girmesiyle çıkması bir olmuş, hem de elinde bir kilo kıymayla. Dükkândan çıktıktan sonra, elindeki et paketini açıyor, kahkahayı savuruyor;

'Kıyma ha bu kıyma, bir dakikanın içinde aldım' diye deli gibi bağıryormuş. Ah kardeşim, bari şans kömürçüde yardım etse ya, Hüsamettin Beyin kömürü bitmişmiş, madem iş saatinde

daha çok var, şuradan kömürcüye bir bakayım, demiş. Kömürcü daha kapıdan karşılamaz mı Hüsamettin Beyi, bir de sana;

'Soma mı istersiniz, Tavşanlı mı istersiniz, Çeltek mi istersiniz' demez mi?

İnanamamış Hüsamettin Bey, kömürleri başlamış avuçlamaya. Hem bir yandan bağı-rırmış;

'Kömür derler buna kömür' diye, bir taraftan da kömürcüye;

'Acaba beş yüz kilo desem gönderir misiniz?' diyormuş. Kömürcü, istediği kadar gönderebileceğini söyleyince basmış yine kahkahayı Hüsamettin Bey, kasap havasıyla karışık bir zeybek havası tutturmuş oracıkta.

O günü dairede oturtamamışlar Hüsamettin Beyi sandalyesine. Zavallı, cebinden sigarasını çıkarırmış, çekmecesinden kıyma paketini çıkarırmış;

'Bırakın beni, göstereceğim bunları müdür beye' dermiş. Arkadaşları zor tutuyorlar-mış onu, bir taraftan da;

44

'Zavallının sinirleri amma zayıflamış da haberimiz yokmuş' diyorlarmış.

Ah kardeşim ah, bir kez geldi mi felaket, birbiri ardınca gelir. Gerçi arkadaşlarına kalsa dünyada söylemezlermiş amma, postayı getiren odacı kapıdan girer girmez bağırıver-mesin mi;

'Hüsamettin Bey muştuluğumu isterim, hani senin terfi farkların birikmişti ya hepsi de geldi,' diye.

Hüsamettin Bey kalkıvermiş ayağa, atmış bir yana kasap havasını, atmış bir yana zeybek havasını, çiftetelliye başlamış."

"Vah Hüsamettin Bey vah!.."

"Ne diyorsun sen kardeşim, haydi giderken öyle bal kaymak gibi gitti işine, ya dönerken, dönerken şöyle ufacak bir trafik tıkanması olsa ya, ne gezer."

"Vah vah vah..."

"Kendi duraklarında indiği zaman hâlâ oynuyormuş Hüsamettin Bey. Dedim ya, geldi mi ardı sıra gelir diye, adam tam evine varacak, ev sahibi yolunu kesmez mi?"

"Oh aman, adam zam diyecek, Hüsamettin Bey şok durumundan kurtulacak."

"Ah kardeşim ah, keşke öyle olsaydı, zavallı Hüsamettin Bey şimdi akıl hastanesinde olmazdı. Yaklaşmış ev sahibi;

'Hüsamettin Bey, sen benim on beş yıllık kiracımsın, oturduğun evin parasını kirayla çoktan ödedin, onun için kiradan yüz lira indiriyorum' demez mi?"

"Vah vah vah!.. Pekiye o zaman hangi havayı oynamış zavallı Hüsamettin Bey?"

"Orada tam krize yakalanıp başlamış, hani şu son danslar var ya, hoplamalı zıplamalı, işte onlardan yapmaya Hüsamettin Bey. Ne diyeyim kardeşim, insanın bir kez tekeri tersine dönmeye görsün, dönerse yandığı gündür, kapının zilini çalmış, zil zııır diye ötmüş."

"Vah yahu, demek elektrik de kesilmemiş."

"Kesilmemiş ya... Hüsamettin Bey;

'Oh, oh, cereyan da var' derken kalkıp kalkıp zıplıyormuş kapının önünde. Ah ah, hadi tüm bunlar böyle, ya karısı, karısı kapıyı açınca ne demiş biliyor musun?

'Ay Hüsamettin, sular şakır şakır akıyor, banyoyu yaktım, koş banyoya,' demez mi...

İşte ne olmuşsa Hüsamettin Beye banyoda olmuş... Sonra banyodan çırılçıplak fırla-yıvermiş son dansları yapa yapa sokağa. Bekçiler zor yakalamışlar zavallıyı."

"Vah vah vah... Allah düşmanımın başına vermesin, trafik yağ gibi aksın ha, Allah korusun, sigara kuyruğu yok ha, Tanrım saklasın böyle bir felaketten bizi, terfiin günü gününde gelsin ha, Allahım sen yazma böyle kötü bir şey yazgıma, ev sahibinin kirayı indirmesi ha, rüyamda bile gösterme Tanrım, elektrik pırıl pırıl, su şakır şakır ha, koru bizi sen Yarabbim..."

EVLEN GİTSİN, BOŞAN GİTSİN!

Yaşlı nüfus memuru elindeki kâğıdı kütüğe işlemek için kara kaplı defterin sayfalarını karıştırıp Emin Kuzu ailesinin sayfasını bulunca, şöyle bir baktı Emin'in suratına.

"Bin maşallah" dedi, "amma evlenmiş boşanmışsın ha..."

Emincik boynunu büktü:

"Ne yaparsın abicim, geçim dünyası" dedi.

"Anlamadım?" diye sordu memur.

"Geçim dünyası dedim abicim, hiç ben de ister miyim o kadar evlenip boşanmayı amma, ne yaparsın ki geride çoluk çocuk var."

Yaşlı memurun bu kez merakı daha çok arttı:

"Sen çoluk çocuk için mi böyle durmadan evlenip boşanmışsın?" diye sordu.

Emincik içini çekti:

"Allah şahit hep onlar için" dedi. "Abicim biz aslında evlenip boşanmıyoruz da, kanunlara uyuyoruz. Nasıl anlatayım sana abicim, bundan yıllarca önce Almanya'ya kaçak işçi olarak gittim. Öyle bir işyerinde, öyle kötü koşullar altında çalışıyorum ki abicim, koy iti oraya it çekmez o kahrı ama, dedik ya mem-

47

lekette çoluk çocuk var, hepsi benden bir lokma beklerler, gelecek beklerler, zavallı karım, gönderdiğim üç-beş kuruşu onların boğazına, susuna busuna yetiştirebilmek için akla karayı seçer. Biz akşam olup da, Almanın köpeğine bile layık görmediği yerde sekiz-on Türk yatağa girince ahlarla vahlarla uyuyoruz. Çünkü, memleket hasreti düşer içimize, karımızın kokusu burnumuzda tüter, çocukların cıvılda-yışı, onlar çalınır kulağımıza. Amma ne yaparsın, memlekete gelsen bekleyeceksin nurlu ufukları, eee bizde de nurlu ufuklar bekleyecek güç kalmadı, onun için oflar puflar, devrisi sabah yine işin başına koşarız. Amma aradan çok geçmedi bizim ustabaşı bir şey attı ortaya;

'Vallahi' dedi, 'sizin hepinizi kapı dışarı edecekler. Çünkü kaçak işçiye memlekette iş yok...'

Memur abicim, kafanı ağrıtmıyorum ya, bu haberden sonra nasıl olduk, bilmezsin abicim, beynimizden vurulmuşa döndük. Ulan biz razıyız, tek iş ağır olsun, tek koşullar kötü olsun, ama üç-beş kuruş kazanalım, çoluğa çocuğa yollayalım, onların geleceklerini kurtaralım. Aradan iki ay geçmedi, iş ciddiye bindi. Vay başımıza gelen ki, vay başımıza gelen... Bereket ustabaşı adam insan, bir gün bizi toplayıp;

'Bana bakın' dedi, 'yapılacak tek şey var, ö da buradan evlenmeniz. O zaman Alman da sizi sınırdışı edemez.'

48

iyi amma ustabaşı, bizim memlekette kö-roğlu var, çocuklar var. Bunu diyemezsin ki böyle. Başladık hepimiz kara kara düşünmeye... Nesini düşüneceksin bunun, ya defolup gideceksin memleketine, ya da buradan bir Alman karısıyla evleneceksin. Evlenmesi kolay memur abicim, illa velakin buradaki karı n'olacak, iki karı almak dünyanın her yerinde suç... Patron yaptı ikinci toplantıyı;

'Bakın' dedi, 'hepinizden memnunum. Onun için size memleket izni vereyim, karılarınızı boşayın gelin.'

Adam böyle diyor abicim... Zannediyor kendilerindeki gibi, gömlek değiştirir gibi karı değiştir, koca değiştir... Bizim defterimiz yazmaz böyle bir şey amma, ne yapacaksın, aldık izni geldik memlekete. Daha o gece koskoca iki yılın hasretiyle söylemesi ayıp bizimkini yara bere çürükler içinde bırakmışım. İşte o yetti memur abicim, doktor öyle bir rapor verdi ki, hangi hâkimin eline geçse bizi ossaat boşar. Darp, zarp, sert cisimle vurma, göğüsleri parçalama, kesici bir aletle kalçaları tırmıklama, kan emeğim diye boyun yanlarındaki damarları ısırma... O sevgi dolu güzelim gecemizin tüm izleri, mahkemede yetti de arttı bile... Ben sadist ruhlu, vampir yapılı, kan emmeye meraklı bir koca olduğumdan, bu durumda da karımın hayatı tehlikede olduğundan hemen hâkim iki tarafın rızasıyla ilk celsede boşadı gitti bizi. Boşanma ilamını buradaki kütüğüme işletir işletmez, karımın gözyaşları ara-

49

sında Almanya ya uğurlandım.' Karım ikide bir;

'Ne olur bizi unutma Emin, alacağın kan bizi unutturmasın Emin' diye yalvarıyordu ardımdan.

Neyse efendim, geri Almanya'ya girişim ayrı bir konudur, tüm casus filmlerinin yazarları bile böyle konular düşünüp Almanya'ya girmeyi başaramaz ama, biz başardık, vardık fabrikaya... Alman gâvuru;

'Ooo, sizin memlekette karı boşamak bu kadar kolay mı yahu?' diye tercümanla sorunca, cevabını verdim içimden:

'Ulan inek, kuduz diye beni hastaneye kapamadıklarına şükret.'

Kovulmamız gün meselesi olduğu için, usta bir taraftan sıkıştırıyor, patron bir taraftan sıkıştırıyordu, 'Yahu çabuk bulun birini evlenin' diye. Düşmüşüz tümümüz telaşa... Arıyoruz boyuna... Ulan bir karı olsun da nasıl olursa olsun. Sonunda Reneta isminde bir kadınla evlendim ki abicim, nah kalçalar değirmen taşı, göğüsler kova, kendi yüz okka. Almanya soğuk, karının şişmanı kışın kalorifer yerine, yazın yatak yerine geçer. Biz bu sıkıntıya katlanıyoruz, hiç olmazsa şu Almanya'nın nimetlerinden yararlanalım, dedik. Eve de bir mektup saldı, 'Yüz okkalık Reneta ile evlendim. Hepiniz aklımdasınız. Parayı muntazaman salacağım, hiçbir merakınız olmasın.' Gerçekten de fazla mesai şu bu diye çalışıyor, hem o Reneta karısının istediklerini alıyordum, hem de memlekete para salıyordum.

50

Biz şişman olsun, şu şu yararı olsun diye düşündük amma, nerde abicim, karıda bir kuvvet, kan bir azgın... Kızdı mı beni pösteki silkeler gibi silkeliyordu. Boşanır moşanır da işsiz kalırız diye ödümüz koştduğundan Reneta karısına ağzımızı açamıyor, geceleri koynunda kuzu kuzu uyuyorduk. Amma bir taraftan da, bu karıdan beni kurtarması için Tann'ya yalvarıyordum. Ah abicim, o kanun bir yıl önce çıksa, ben şu Reneta karısının altında her akşam loğ taşıyla ezilir gibi ezilmeseydim ya. Oldu bir kez, bakma... İzin verdiler, bizim için de çalışabilirler dediler. Ulan Emin, kanun çıkmış, daha ne durursun. Burada olsa kolay abicim... Alırsın satırı eline, koşturursun karının ardından, bir taraftan da şahitler duysunlar diye, 'Bırakın beni ulan, doğraya-cağım bu karıyı' dersin, tki gün sonra şahitler mahkemede gördüklerini söylerler, boşanır gidersin, amma burada Reneta'nın ardından satırla falan koştüğüm gün, yandığım gündür, soluğu hapiste alırsın, hem de kaç yıl. En iyisi yine sevişme yolu abicim... Bir gece şöyle hafiften kafayı tütsüleyip eve vardım ki, oho Reneta incecik geceliklerle oturur. Ve niye geç geldim diye bana saldırmaya hazırlanır. O gece Tanrı bana bir kuvvet verdi memur abicim, bir saldırdım Reneta'nın üzerine... Güya seviyorum, amma kadının tuttuğum yerini sanki koparacağım. Önceleri Reneta kendisini hiç böyle sevmiş olmadığım için memnundu ama, biraz sonra orasını burasını iyiden iyiye ısırma, bir taraftan da iri kalçası-

51

nı şap şap diye tokatlamaya başlayınca, Re-neta feryada başladı. Oh aman, tam istediğim gibi... Geriye çekiliyor atıyorum Reneta'nın üstüne. Ben şaaap diye atlayınca, Reneta başını ya karyolanın demirine vuruyor, ya da duvara. Kolunu tutup kündeğe getiriyor, bir taraftan

bacağının birini ikiye büküyor, 'Oh canım, hayatım, çok seviyorum seni' diyorum. Reneta nasıl bağıyor, 'Yapma, etme' diyor amma, durur muyum hiç, ulan bir yıldır bana neler çektirdin hergele karı. 'Ruhum' diyorum, bir yakalıyorum boğazından, kadının gözleri iri iri açılıyor, ha boğuldu ha boğulacak. Boğuk boğuk 'İmdat' diye bağıyor, bir bıraksam hemen karşı dairelere kaçacak amma, ben mahsustan bırakmıyorum, bir öpüyorum, saçlarının yarısını koparırcasına, bir belini sıkıyorum, sanki işkence aletindeymişçe-sine... Sonunda baktım bizim kapı vuruluyor, kalkıverdim ayağa, kalkmamla beraber o yüz kiloluk Reneta yataktan fırlayıp, imdaat diyerek kapıyı açtı. Ben sanki kızgın boğa örneği abicim, mahsustan kapıya birikmiş olan Alman kadınlarına saldırınca, hepsi kaçıştılar. Bu arada Reneta da sokağa fırladı. Biraz sonra da kapım çalındı. Bir Alman polisiyle geldi. Bende pozlar o biçim, 'Ah Renetacığım, en güzel anlarımızda nereye kayboldun. Seni çok seviyorum Renetacığım' falan filan... Hâkimi zor inandırabildim: 'Biz Türkler bazen öyle azarız ki hâkim bey' dedim, 'o azgınlığımızda zaptedilmeyiz, önümüze kim gelirse saldırırız.' Kapı komşularımız, 'Evet, bize de

52

saldırdı' diye konuşunca, hâkim bizi boşayı-verdi. Boşanma ilamını alır almaz koştum geldim memlekete. Ah sorma bizim evdeki bayramı memur bey... Bir ay kaldım, karımı tekrar nikahladım ve Almanya'ya işe döndüm. Ah memur bey ah keşke nikâhlayamay-mışım... Meğer bu kanun bizler için değilmiş. Oturma izni bitenler içinmiş.**Bir** sabah patron çağırarak;

'Bak Emin' dedi, 'sana bir ay izin, git yine karımı boşa gel.'

'Aman patron niye?'

'Sorma, burada kalmak istiyorsan git bo-şan gel ve burdan evlen.'

Nasıl ağlamaklı olmuşum. Adam bizim gibi koyun bulamayacağı için, üstelik açıktan yol harçlığı falan da veriyor bana, gelip buraya karımı boşayayım diye. Geldim geri buraya... Öyle yaptık ki, güya ben gittim gideli kendilerini aramamışım, yuvamı terk etmişim. Hâkimin bir yığın aşığılayıcı sözleri arasında gül gibi kaç yıllık karımızı yine boşadık. Zavallı karıcığım boşanmaya alıştığından hiç sesini çıkarmadı. Geri döndüm Almanya'ya. Ağzım yanmıştı bir kez şişman kadından, biz etine buduna aldanmıştık amma, bir daha öyle şişman kadın mı Tanrı göstermesin. Bu kez öyle bir tane buldum ki, koy lodosun önüne, kâğıt gibi uçup gitsin. Kendi tüy kadar, boğazı çöp kadar amma, o boğazın içindeki ses telleri sanki birer kargı, o ağzın içindeki dil sanki bir pabuç... Bir ağzını açıp konuşmaya başladı mıydı, Almanca anama avra-

53

dıma bile sövüyordu. Ah ben dayaktan korkan kadının gözünü seveyim, ama bu çöpten gelin bayılıyor dayak yemeye. Ben dövdükçe kurbağa gibi dizlerimden bacaklarıma kenetleniyor, vur vur diyordu. Ben yorgunluktan düşüyordum, o hâlâ bir-iki tekme tokat daha atmam için köşesinde söylenip duruyor, yediği dayaklardan garip bir haz duyuyordu.

Bu sırada, kanunen ben Türkiye'de sayıldığımdan, karım da daha önceden iş için sırada bulunduğundan Almanya sırası gelmez mi!.. Oh, dedim kendi kendime... Karım gelir gelmez, boşarım bunu, tekrar karımla evlenirim, çektiğim sıkıntılar da biter, onun için bu çöpten geline taktikleri değiştirmeliyim. Nitekim o günden sonra değiştirdim de, ne kadar söylenirse

söylensin, hiç yanına yaklaştığım yok. Mahsus, kendisini döveyim diye burnumun içine sokuluyor, bizim sülaleyi sıradan geçiriyor, Emin sanki bir buz kalıbı, sanki kulakları sağır. Yatağa da gitmiyorum yanına... Çöpten gelin deli oldu, bir gün, iki gün bir aya kalmadı, mahkemeye başvurarak, benim kendisine kocalık yapmadığımı söyledi ve boşandık. Bu çöpten gelinden boşandığımızın haftasına karım geldi. Gerçi arkadaşlar çok söylemişler dinlememiştim amma, karımın da aklını çeliverdiler birkaç günün içinde. Güya ben yabancı olduğum için, Almandan da gelin aldığım için birçok hakka sahipmişim. Yani, Alman karımı yanıma alıp da şöyle bir Türkiye'ye gelsem ve de yanımda bir yığın eşya getirsem, gümrükte 'Bunlar karımın zati eşyaları-

54

dır' desem, ne gümrük ahlarmış, ne de soran olurmuş. Buzdolabı, çamaşır makinesi, artık akla ne gelirse, bunları gümrüksüz olarak yurda sokabilirmişim. Karım;

'Şimdi benimle tekrar evleneceğine, şu işi de aradan çıkaralım, sen bir Alman karısı daha bul, evlen. Sonra memlekete bir yığın eşyayla gidin, eşyaları orada bırakın, sonra geldiğinde o karıdan boşanır tekrar benimle evlenirsin' dedi.

'Yahu karıcığım' falan filan dedim amma, karım;

'Yoo' dedi, 'ben onca sıkıntıyı niye çektim? Evleniver yine,'

Düştük mü memur abicim biz ortaya yine evleneceğiz diye. Orası burası gibi değil ki, burada birkaç kez evlendin mi, adın da kötüye çıktı mı, bir daha hiçbir kadın seninle evlenmez, ama orası Almanya, kadınlar macera olsun diye bile evleniyorlar. Bir ay içinde bir tanesini daha buldum. Zayıftan aldık payımızı, şişmandan da aldık payımızı, bu kez aldığım kadın orta boylu, balık etinde, minyon yüzlüydü. Hani ne bileyim, keşke en önce bununla evlenseymişim... Çok iyiydi. Evlendikten bir ay sonra, tuturdum Alman karıma;

'İlla memlekete gidelim' diye. Boynunu büktü, kabul etti. Dünyanın eşyasını aldım karımın zati eşyasıdır, diyerek... Gümrükten hepsini de beş kuruş vergi ödmeden geçirdim. Böylece ilerde Türk karımla buraya döndüğümüzde şimdiden tüm ev eşyamızı edinmiş oluyorduk. Bir ay kalmadım Türki-

55

ÇIPLAKLAR KOŞUSU

Amerika'da çıplak koşma modası iyice ilerledikten sonra, her zaman her şeyi yarıştırmasını seven Amerika, bunun da yarışmasını düzenledi. Günlerce, gazeteler olsun, radyolar olsun, televizyonlar olsun, ilanını yaptılar;

"Koşmak isteyenler bir an önce kayıtlarını yaptırınlar. Birinci gelene, yarışmayı düzenleyen firma tarafından bir otomobil armağan edilecektir. Ayrıca, yarışmayı kazanan koşucuya, çeşitli firmalar, çeşitli armağanlar vereceklerdir" diye.

Amerika gibi yerde böyle bir ilan yapılır da, kimler katılmazdı yarışmaya. Amerikalı için otomobilden, çamaşır makinesinden, televizyondan çok, yarışmayı kazanmak önemliydi. Yoksa, kapısında otomobil, evinde çamaşır makinesi, buzdolabı, elektrik süpürgesi, her şeyi

vardı. Ama yarışmadan sonra televizyonda görünmesi, gazetelerde resminin çıkması, kendisiyle röportajlar yapılması; önemli olan buydu.

Onun için yarışmayı düzenleyen firmaya yüzlerce kişi başvurdu. Firma, bir televizyon idaresiyle anlaşarak, yarışmayı gösterme hak-

57

ye'de. Yirmi gün içinde tekrar Almanya'ya döndük.

Şimdi sıra bu minyon yüzlüyü boşamaktaydı. Bunun da tek kötü huyu vardı, çok kıskançtı. Biz, Türk karımla bir-iki buluşup, iki kez eve getirince, mahkemeye başvururdu. İlk celsede boşandık bununla da... Onun ardından hemen konsolosa giderek, karımla evlenme işlemlerini yaptırdım, ardından da evlendim."

Nüfus memuru, kütüğe baktı:

"Ama" dedi, "şimdi kütüğünüzde yine bekâr görünüyorsunuz?"

"Ah memur bey abicim dedim ya hep geçim derdi... Şimdi biz buraya temelli gelirken dediler ki karı-koca olarak geri dönerseniz Türkiye'ye bir araba sokabilirsiniz. Düşündük taşındık abicim, onca yıl gurbetin kahrını, gâvurun ağzının kokusunu çekmiştik, kanunda da yeri yok, bir insan ancak şu kadar evlenir, bu kadar boşanır diye... Gelmezden üç ay önce karım da, ben de Alman mahkemelerine başvurarak boşanmak istedik. Üçüncü celsede boşandık. Yurda gelirken iki araba getirdik, araba deyip geçme abicim, her birini yüz seksen bine sattık. Şimdi Allah izin verirse, tekrar evleneceğiz burada karımla. Ama bu son olsun artık, karım da ben de evlene boşa-na, evlene boşana, kütükte yazılacak yer bırakmadık."

56

kını o televizyon firmasına sattı. Ayrıca çeşitli firmalarla ilişki kurarak, yarışmayı kazanacak olan kişi için, ilan ettiğinden çok armağanlar koydu ortaya.

Yarışma günü tüm yarışmacılar, belirtilen saatte, belirtilen yerde toplandılar. Üstlerinde elbiseleri olmadığı için, her birinin sırtına siyah boya ile numaralar vuruldu. Sonra yarışmacılar bir çizgi üzerinde toplanarak hakemin tabanca sesini beklediler. Tabanca sesi duyulur duyulmaz, tüm yarışmacılar finişe kalktılar. Koşucuların içinde, yaşlılar, gençler, genç kızlar, her yanı porsumuş kadınlar da vardı. Çıplak koşucular bacakları artlarına değerek koşuyorlardı. Biraz sonra televizyonun spikeri;

"Sayın seyirciler" dedi, "siz de görüyorsunuz ki on iki numaralı erkek koşucu en önde gitmektedir."

Gerçekten, on iki numaralı koşucunun ardı tümünden ekranda gözükmüyor, her attığı adımla canını dişine takmış, öteki koşucularla arasındaki farkı açmaya çalışıyordu. Spikerin sesi heyecanlıydı:

"Sayın seyirciler, on iki numaralı koşucunun hemen ardında on üç numaralı erkek koşucu var... Ama on üç numaralı koşucu, bir türlü on iki numaralı koşucuya yetişememektedir. Yani insan, biraz şüphelense, on üç numaralı koşucu göz göre göre şike yapıyor diyebiliriz. Çünkü

dikkat ederseniz, sizin de ekranda izlediğiniz gibi, on üç numaralı koşucu tam on iki numaralı koşucuya yaklaştığı anda

58

adımlarını yavaşlatmakta ve ona yetişmemektedir. Evet, bu gidişle on iki numaralı koşucu, çıplaklar koşusunu kazanacak gibi gözüküyor. Çünkü, öteki çıplakla aradaki farkı tastamam şu anda dört dakika, sekiz saniye yapmış bulunuyor."

On iki numaralı koşucu, gerçekten spikerin söylediği gibi, ardına, on üç numaralı koşucuya baktıkça, sanki ondan gizli bir kuvvet alıyormuş gibi bacaklarını daha çok açıyor, daha çok koşuyordu. On üç numaralı çıplak koşucunun ağzı oynuyor, birtakım şeyler söylüyordu on iki numaralı koşucuya ama, ağzının yanında mikrofon olmadığı için söylediğinden hiçbir şey anlaşılıyordu.

"Evet sayın seyirciler" diyordu spiker, "siz de ekranlarınızdan görüyorsunuz ki, on iki ve on üç numaralı çıplak koşucular arasında bir şeyler oluyor, on üç numaralı koşucu, on iki numaralı koşucuya yaklaştığında, bir şeyler mırıldanıyor ve on iki numaralı koşucu birden dötrnala kalkmış atlar gibi ileriye doğru atılıyor."

Büyük bir bulvardan geçerken, koşucuların büyük bir bölümü, önlerini artlarını tuta tuta topluluktan ayrıldılar. O zaman tekrar spikerin sesi duyuldu:

"Bazı koşucular izlediğiniz gibi kalabalık caddelere dalmak istemediler ve yarışmadan ayrıldılar. Ama, kalabalığa dalınca on iki numaralı koşucuya bir şeyler oldu. Evet, siz de görüyorsunuz, müthiş bir şey bu. Müthiş koşuyor, uçuyor sanki. On iki numaralı koşu-

59

cüda bir şeyler var, kalabalığı öyle güzel yarıyor, öyle güzel koşuyor ki, şaşılacak şey... Hayır hayır olamaz, bir insan bu denli kalabalık caddede, hiç kimseye değmeden, hiç kimseye çarpmadan böyle hızlı koşamaz. Ardından yetişmeye çalışan on üç numaralı koşucu da ondan geri kalmıyor. Kalabalığı rüzgâr gibi yarararak on iki numaralı koşucuya yetişmeye çalışıyor. Çok hızlı alıyorlar virajları, çok hızlı dönüyorlar. Bakın görüyorsunuz, halk şaşkın, hayır, sanki kalabalık arasından koşanlar bildiğimiz insanlardan değil de görünmeyen insanlardan. Şimdiye değin ne bir insana çarptılar, ne de arabalara fren yaptırıldılar. Öyle usta koşucu bunlar... Bakın, kameramızı geride kalanlara çevirdik... Bakın, nasıl çarptıklarını deviriyor, kendileri bir tarafa, çarptıkları bir tarafa düşüyor... Hayır hayır... Olamaz... Şimdiden söyleyebilirim, on iki numara birincidir. On üç numara iyiden iyiye belli oldu, on iki numarayı geçmek istemiyor, o kadar kalabalık arasında on iki numaralının yanına dek yaklaşıyor, bir şeyler söylüyor, ama onu geçmek istemiyor. Zaten geçmenin ne mümkünü sayın seyirciler, geçmenin ne mümkünü, fısıltıyı alan on iki numara şahlanıyor; evet şahlanıyor!"

Biraz sonra televizyonun ekranında bitiş yeri gözüktü. On iki numara koşuyor... On üç numara ardında... Ama aralarında her zaman olduğu gibi iki metre var. On iki numara son bir finişte... Evet..."

60

"Evet" diyor spiker, "tamam on iki numara birinci... On iki numara birinci oldu. Şimdi on iki numarayla konuşuyoruz... Hayır hayır, İngilizce bilmiyor on iki numara. Bir çevirici... Evet, şimdi çevirici yardımıyla konuşacağız on iki ve on üç numaralı yarışmacılarla." "Hangi millettensiniz on ikinci?" "Ben ağabey, ben Türküm." "Türkiye'den mi gelip katıldınız?" "Evet ağabey... Sizin buradaki haberler bizim gazetelerde de çıkınca, bir kondum vardı, onu sattım ve yarışmaya katılmak için buraya geldim."

"Ne iş yapardınız Türkiye'de?" "Simitçiydim ağabey... Simit satardım." "Peki, size bir sorumuz daha var. Kalabalıkta koşmak için gelmeden önce Türkiye'de antrenman mı yaptınız?"

"Yok ağabey, dedim ya ben simitçiyim diye."

"Sayın seyirciler, şimdi on üç numaralı koşucuyla konuşuyoruz. Evet, o da İngilizce bilmiyor. Aynı çeviriciden yararlanıyoruz. Hangi millettensiniz?" "Türk."

"Evet sayın seyirciler, bu da Türk. On iki numarayla beraber mi geldiniz yarışmaya?" "Evet."

"Ne iş yaparsınız Türkiye'de?" "Belediye zabıta memuruyum." "Efendim size de son bir sorumuz daha, biz ve bizim gibi seyirciler de gördüler ki, ikide bir on iki numaralı vatandaşınız olan koşu-

cuya yaklaşıyor, yaklaşıyor, ona bir şeyler söylüyordunuz, ne söylüyordunuz?"

"Efendim, aslında ben moral hocası olarak geldim buraya, moral hocası olarak katıldım koşuya... Vatandaşına yaklaşıp yaklaşıp, 'ulan yakalarım ha, ulan alırım simitleri ha' diyordum."

62

MİLLİ CEPHE SUCUKLARI

Koğuşa girince, öteki mapuslar birer ikişer;

"Geçmiş olsun" dediler.

O da;

"Sağ olun arkadaşlar, sağ olun" dedi.

Koğuşun kıdemlisi Baba Teyfik;

"Eee" dedi, "burada ilkin ad söylenir, ondan sonra da mapusa niçin düştüğün anlatılır, haydi bakalım, at şu tepsinin üstüne gönlünden kopanı, bize kan gibi çaylar gelsin, sen de anlat bakalım niye düştün mapusa?"

Gözleri fıldır fıldır oynayan, saçları kirpi oku gibi sert, yüzü karpuz denli yuvarlak adam anlatmaya başladı:

"Abiler, adım Cebbar..."

"Hı" dedi koğuşun kıdemlisi Baba Teyfik, "niye düştün buraya?"

"Vallaha babacığım, ben vatan millet Sakarya uğruna düştüm."

Baba Teyfik;

"Hop oğlum hop" dedi, "seni o zaman yanlış getirmişler, siyasilerin koğuşu burası değil."

Yüzü karpuz gibi yuvarlak olan Cebbar;

63

"Değil babacığım" dedi, "siyasi değilim amma anlatsam size, siz de benim buraya vatan millet Sakarya yüzünden düştüğümü anlarsınız."

Baba Teyfik;

"Anlat ulan işte" dedi, "niye toplandık başına bunca insan?"

"Şimdi babacığım, benim işim kurban kesmektir."

"Kurban bayramında mı?"

"Yok babacığım, parti büyüklerine keserim ben kurbanı. Daha doğrusu önceleri tek partiye çalışıyordum. Partinin kurbancıbaşı-sıydım... Şimdi bizim partinin büyüğü nereye gidecek, diyelim Antalya'ya, diyelim Bursa'ya, o zaman bana daha önceden haber verilir, hadi bakalım işbaşı denir. Ben artık duruma ve de verilen emre göre koyun mu, dana mı, öküz mü, inek mi, tutar Bursa'ya, Antalya'ya iki-üç gün önceden gider, danaları, öküzleri, inekleri alırım. Ondan sonra merkez ilçe örgütünden karşılama programını alırım. Bu programa göre, birinci öküzü nerede keseceğim, ikinci ineği nerede boğazlayacağım, bir bir yerinde gezerek provamı yaparım. Öyle, parti büyüğü önünde kurban kesmek kolaydır sanmayın ha, dünyanın en zor işidir. Bir kez, zamanı iyi ayarlamak gerek, kanın tam büyüğümüzün ayaklarının önüne

akıtılması gerek. Sonra en önemlisi, hayvanı kaçırmamak gerek. Şayet hayvanı bir kaçırdın mı, o günkü toplantı da, parti büyüğü de rezil oldu belle. Bir keresinde başıma böyle bir şey geldiği de

64

mahvolduydum. Şimdi ben şöyle on sekiz yaşındaki öküzü yatırmışım yere, bekliyorum ki parti başkanımız öküzün yanına beş metre yaklaşsın, deh edeyim bıçağı. Bu işi ayarlamak çok zor abiler... Bir gözüm on sekizlik öküzde, bir gözüm parti başkanımızda. Baktım parti başkanımız beşinci metresinde, salladım hayvanın boğazına bıçağı. İşte ne olduysa o anda oldu, öküz bağlı olduğu ipini kopardı daldı kalabalığın arasına. İnanır mısınız abiler, bu bizim millet vallahi de billahi de büyük adamdan çok öküze meraklı, orada anladım, siz bırakın bizim parti büyüğünü, düşün öküzün ardına, ben deyim beş bin kişi, siz deyin on bin kişi öküzün arkasında. Yaralı öküzü yakalamasına yakaladık amma, ben de işimden oldum abiler. Devrisi günü gazeteler, dinleyiciler parti başkanını bırakıp öküzün peşine düştüler diye manşet atınca, kovulduk biz.

İşte, ondan sonra aklıma bir fikir geldi abicim. Bu işi ben kendim, yani bizzat yürüteceğim."

Baba Teyfik;

"Anlamadım oğlum" dedi.

Karpuz suratlı Cebbar;

"Anlatayım babacığım" dedi. "Şimdi bu işin zevki bir kez çok büyük babacığım, onca kalabalık sana bakıyor, öküz de sana bakıyor, kalbin çarpa çarpa parti büyüğünü bekliyorsun, büyük yaklaşıyor, yaşaaaa varool, kolay değil babacığım, kurbanıbaşı olmak her kula nasip olmaz.

65

Ben bu işten kovulduktan sonra, gazeteleri izlemeye başladım. Gazeteleri izlerken diyelim ki, falanca partinin büyüğü, falanca şe-hire gidiyor, hop hemen damlıyordum o partinin merkezine, başlıyordum partiyi övmeye. Partiye bağlılığımı, partinin bir neferi olduğumu anlata anlata bitiremiyordum. Ve ardından ekliyordum:

'İzin verirseniz partimiz büyüğünün Sivas gezisinde kurbanı ben kesmek istiyorum. Kurbanlar benden, kesmesi benden, siz yeter ki bu mutluluğu bana tattırın.'

Eh abicim, sen parti yönetimi olsan ne dersin, hemen razı olursun, bu zamanda bir öküz kaç, bir inek kaç... Ki ben, onlara en azından dört inek, üç öküz keseceğimi söylüyordum.

Hemen razı oluyorlardı. Ben de gerekli düzeni alıp, parti büyüğünün oraya damladığı gün, ayakları dibinde öküzleri, inekleri kurban ediyordum."

"Peki bu işten kârın ne?"

"Kârım mı babacığım, rüsumdan kurtuluyorum.

"Ne rüsümü?"

"Belediye rüsümü babacığım. Şimdi bakın anlatayım, orada kurbanları kestim ya, artık millet kurbanla murbanla ilgilenmiyor, parti büyüğünün ardı sıra gidiyor, konuşma yerinde palavraları dinliyorlar. İşte ben bundan yararlanarak kestiğim inekleri, öküzleri kamyonetin birine dolduruyorum ver elini Ankara... Orada hemen sucuk yapıyorum, hemen piyasaya. Bir

66

keresinde az daha yakalanacaktım, kaçak sucuk yapıyor diyerekten... İşte o günden sonra örgütü iyice genişlettim. Şimdi ben nerede kurbanı keseceksem, sucuk yapma kamyonum benimle birlikte geliyordu. Kamyon, toplantının yapılacağı alanın çok uzağında duruyordu. Büyük gelip karşılanıp, kurbanlar kesildikten sonra kamyon yaklaşıyordu. Kamyonun içi o biçim abicim, jeneratör var et kıyma makinesini çalıştırmak için, içinde barsak tepeleme... Hemen derisini yüzüyoruz hayvanların, hemen ayırıyoruz kemiklerini, ondan sonra kat içine biberini, kat sarmısağını, döndür jeneratörü, Allah'ın izniyle toplantı bitinceye dek, bizim sucuklarımız hazır. Kolay değil abicim, bir düzine adam hepimiz birden çalışıyoruz. Şimdi diyeceksiniz, rüsüm da ne ki, öyle demeyin abiler, belediye dedin mi dur orada, bir öküzü kesmek için alır mı iki yüz lira, sucuk yapmak için alır mı üç yüz lira, eder bir hayvandan beş yüz lira. Şimdi diyeceksiniz onca adama para, ah abicim, onda da ben kârlıydım, çünkü adamlar toplantı bitene dek öyle çalışıyorlardı ki, arı hiç kalır yanında, beş günde yapılacak sucuğu beş saatin içinde yapıyorlardı..."

Baba Teyfik;

"Peki nasıl yakalandın?" diye sordu.

"Ah abicim hiç sormayın, isim yüzünden."

"Nasıl?"

"Şimdi abicim, ben temsil misal diyelim Süleyman Beyin önünde kestim inekleri, öküzleri değil mi, bizde bandrol çok, hemen

67

sucukların üzerine Adalet Partisi sucukları diye geçiriveriyorduk, ondan sonra dayan gitsin sucukları partililere... Ecevit mi konuştu, geçiriyorduk bandrolü Halk Partisi sucukları diye. Bu kezinde ah ne diyeyim o namussuza, hep o bizim kıymacıbaşının yüzünden oldu. Bana daha önceleri,

'Ne olur ne olmaz abi, sen Milli Cephe sucukları diye bandrol hazırla şimdiden' demişti. Ben de o ineğin sözüne kanmış, bu bandrolleri hazırlamıştım. Geçenlerde, hatırlarsanız, bu Milli Cephe büyüklerinden biri ilin birinde konuşma yaptı, ben de işi sıkı tuttum, oraya yirmi inek, yirmi öküzle gittim. Helali hoş olsun parti büyüğünün önünde öküzleri, inekleri bir bir kestim. Sonra doldurduk bunları bizim sucuk kamyonuna, yaptık sucuklarımızı, geçirdik Milli Cephe sucukları bandrollerini. Dağıttık mı sonra piyasaya abicim sucukları. Ben ne bilirim ki meğer şimdiye dek kestiğim en yaşlı inekler, öküzler Milli Cephe sucuklarının içine düşmüş. Ondan sonra da millet başlar mı sucuğu yer yemez;

'Milli Cephe bozuk' demeye.

Yayılr mı sonra abicim bu laf memlekete... Tutar Milli Cephe partileri kendi ajanla-nyla soruşturmaya, araştırmaya... Sonunda yakalarlar mı bizi;

'Ulan bozguncu ne sloganlar attırırsın millete?' diye.

Ne vatan hainliğimi koydular abicim, ne de namussuzluğumu. İşte ondan sonra da burada aldık soluğu."

68

O SÖYLER, BİZ UYURDUK

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu çokmuş. Kulu çokmuş ama, kulların bir kısmının da aklı yokmuş. Onun için o köyde fabrika yokmuş, o köyde yol yokmuş, çeşme yokmuş, okul yokmuş, iş yokmuş... Kısacası yok oğlu yokmuş. Ama laf, ama lafazanlık, ama bilmişlik, ama dervişlik çokmuş. Eh, her iyi şeyin yok olduğu, her kötü şeyin var olduğu bu köyde çok kişide beyin de yokmuş. Bir çoban attan düşüp kafasını parçaladığında tüm köylü bu kafatasının içinde beynin olmadığını hayret, aynı zamanda dehşetle görmüşler, şaşmışlar, konuşmuşlar. Biraz sonra kendilerine gelip, olaya başka açıdan bakmışlar, ferahlamışlar, hoşlaşmışlar, rahatlamışlar, "Yarımız çobanın anasından, yarımız da onun büyükbabasından türediğimize göre bu işe hiç şaşmamak gerek, demek ki bizim de kafatası-mızın içinde beynimiz yok" demişler.

İşte bu kulların olduğu köye bir gün bir gezgin varmış, durmuş, duraklamış. Şöyle bir bakmış ki köy meydanında yüzlerce köylü toplanmış. Köylülerin tümü dikmişler gözlerini yukarı, açmışlar ağızlarını, yüksekçe bir

69

damdan bir kişi kendini yere atar, köylü hep bir ağızdan;

"Hoop olmadı, yeni baştan" derlermiş.

O kişi, dama çıkmayı yineler, köylünün;

"Hoop, şimdi olacak" sözleriyle kendini aşağıya atarmış. Gezgin, bir bakmış, iki bakmış, alnını kırıştırmış, kafasını kaşımış, bunun ne menem bir şey olduğunu bir türlü anlayamamış.

"Çekilin bre herifler, bir de ben bakayım" diyerek, yarmış kalabalığı, dalmış kalabalığın ortasına. Bir de ne görsün, aşağıda sekiz-on kişi, açarlar bir pantolonun paçalarını, tutarlar sıkı sıkı, ondan sonra damdaki adama işareti çakarlarımı;

"Haydi atla" diyerekten.

Adam yukardan, gezi gözü arpacığı iyiden iyiye ayarlar, ama atlar atlamaz da şap diye yere düşermiş. Bir böyle, iki böyle, dayanamamış sormuş gezgin:

"Ey ahali, ne yaparsınız siz böyle?"

Bakmış köylüler gezginin yüzüne. Demişler:

"Muhtarımıza pantolon giydirmeye çalışırız."

Şaşmış gezgin. İnanamamış kulaklarına...

"Gerçek mi?" demiş.

"Elbette" demiş ötekiler.

Gezgin, bilmem kaçınıcı kez yere kapaklanan muhtarın tutuvermiş kulağından, uzatı-vermiş pantolonun paçalarını;

"Sok bakalım şu bacağı önce şu paçaya" demiş.

70

Herkes şaşmış, gözleri ak ak bakmış... Bakmış amma, gezgin bu arada ikinci bacağı da, öteki paçaya geçirivermiş.

"İşte demiş, pantolon böyle giyilir."

Kalabalıkta şaşkınlık dalga dalga yayılmış, bu büyük akıl karşısında çok yürekler dayanamamış, düşmüş bayılmış. Bayılmayan-lar, gezgini kollarından yakalamışlar, altın beşik yapmışlar. Yarı yolu altın beşikle, yarı yolu omuza alarak, gezgini muhtarın konağına vardırırmışlar. Bu akıllı adama hal hatır sormuşlar, o konuşurken ağzının içine bakmışlar. Biraz sonra sofraya kurulmuş, ortaya ıspanak konmuş. Çepeçevre yer sofrasına oturan köylüler, bir kaşık ıspanaktan aldıktan sonra, koşa koşa öteki odaya gider, sonra koşa koşa yine ıspanağın başına gelirlermiş. Gezgin, bir bakmış, iki bakmış dayanamamış, sormuş:

"Hey ahali, öteki odaya koşa koşa niçin gidirsiniz?"

Elinde kaşık gelmekte olan biri;

"Yemek yiyoruz" demiş.

"Ne biçim yemek bu?" diye sormuş gezgin.

Yaşlı bir köylü;

"Yoğurtlu ıspanak" demiş.

Gezgin, kızmış bunca akılsızlığa;

"Yahu" demiş, "getirin şu yoğurdu öteki odadan, dökün şunu ıspanağın üzerine."

Köylüler hep bir ağızdan;

"Aman olur mu?" demişler.

"Vay akılsızlar size vay!"

71

Getirmişler yoğurdu, dökmüşler ıspanağın üzerine ve şaşmışlar bu gezgindeki kocaman akla.

"Yahu gezgin efendi, ne akıllı adamsın sen yahu" demişler.

Uyku zamanı gelmiş yatacaklar. Gezgine bir yorgan sermişler yere, bir de yatak örtmüşler üstüne;

"Haydi iyi geceler efendim" demişler.

Gezgin fırlayıvermiş yatağından:

"Siz hep böyle, yorganı yere serer, yatağı üzerinize mi alırsınız?" diye sormuş.

Yaşlılardan biri;

"Vallahi içimizden akıllı biri bize yatakla yorganı getirdi amma, hangisinin alta, hangisinin üste konulacağını bir türlü akıl edemedik. Yıllardır böyle yatarız" demiş.

Kızgın gezgin, yatağı alta almış, yorganı köylülere uzatmış;

"Örtün bakalım şunu üstüme" demiş.

Köylüler, o gece, hep yataklarını alta sermişler, yorganlarını üste almışlar ve durumdan çok memnun kalmışlar, sabah sabah gezgini uyandırmışlar.

"Gel bir de çift sürmemizi gör hele" demişler.

Gezgin çabucak giyinmiş, en yakın tarlaya gitmiş. Bir bakmış ki dört köy delikanlısı, ahlaya vahlaya çekerler sabanı, öküzler yayılır durur tarla kenarında.

"Breh aman, bu ne biçim çift sürme!" diye bağırılmış.

Köylüler;

72

"Aman gezgin efendi, nasıl sürülür ki?" diye sormuşlar.

Kızmış gezgin;

"Ulan" demiş, "bu öküzler ne güne durur?"

"Yayılır efendim."

Gezgin gençleri çözmüş sabanın kayışından, öküzleri bağlamış, ardından oha'yı yapıştırmış:

"İşte" demiş, "çift böyle sürülür."

Şaşmış köylüler bu işe de... Ama çok sevinmişler, "Seni bize Allah gönderdi" demişler. Gezgini o günü, köy odasındaki toplantıya buyur etmişler;

"Gel bir de muhtarımızın konuşmasını gör" demişler.

Gezgin, köy odasında oturmuş bir kıyıcı-ğa, başlamış muhtarın konuşmasına kulak kabartmaya. Muhtar, yarım saat konuşmuş, bir saat konuşmuş, iki saat konuşmuş, üç saat konuşmuş, dört saat konuşmuş. Gezgin içinden çeker dururmuş "Lahavle"leri... Çeker-miş, çünkü muhtarın konuşması ne ipe gelirmiş ne de sapa. Baş sallarmış köy odasındaki konuklar boyuna. Gezgin, "Lahavle"leri sıraladıkça, şurasında bir öfke belirdikçe belirmiş, gözleri titredikçe titremiş, en sonunda dayanamamış;

"Ulan yeter be, yeter" diye bağırmış. "Bu ne biçim konuşma be?"

Gezgin böyle bağıryormuş ama, muhtar konuşmasına devam ediyor, bir taraftan da "kulak vermeyelim çatlak zurnalara" diyor-

73

muş. Sonunda gezgin dayanamamış, muhtarın yanına vararak yakasından tutmuş;

"Geç otur da konuşma gör" demiş.

Bir konuşmuş gezgin, bir konuşmuş... On beş dakika içinde, tüm diyeceklerini demiş. Her sözü bir altın, her cümlesi bir bal olmuş akmış ağzından. Sonunda köylüler, birer birer gelmişler, gezginin elini öpmüşler, bravo demişler.

Gezgin;

"Niye böyle bir muhtarı başınızda tutarsınız?" diye sormuş. Köylüler, kimisi korkarak, kimisi fısıldayarak;

"Ah sorma" demişler. "Seçmiş bulunduk başımıza."

"Atın başınızdan" demiş gezgin.

"Gitmiyor."

"Siz gidin."

"Bırakmıyor."

Muhtar su içmek için dışarıya çıktığında, köy odasındakiler kapanmışlar gezginin odasına;

"Aman" demişler, "ne olur sen muhtar ol bizim başımıza."

"Olmaz" demiş gezgin.

"Aman efendim, niçin olmaz?"

"Olmaaaz!.."

"Söyleyin efendim niye olmaz?"

"Sizin kafanız koyun, muhtarınızın kafası oyun olduktan sonra, siz layıksınız buna."

"Ama biz kurtulmak istiyoruz."

"Yoo... Yarın başlarsınız konuşmaya yahu ne güzel, muhtarımızı donla dama çıkarı-

74

yor, pantolonun içine atlatıyor, buz gibi eğleniyorduk, bundan yoksun kaldık. Ne güzel, yorganı altımıza alıp, yatağı üstümüze çekiyor, sıkıntılarla eziyetlerle uyuyor, uyandığımız zaman çok şükür dünya varmış diyorduk, bu mutluluktan da yoksun kaldık. Sonra bir lokma ıspanak, bir lokma yoğurt için dört dönüyor, karnımızı doyuruyor, dönerken, fırlarken yeniden acıkıyor, yemek yediğimizin farkına varmıyorduk, bundan da yoksun kaldık. Sonra, gençlerimizi çifte koşarak, onlara iş buluyor, böylece köyde işsizliği önlüyor, işsiz olduğumuzun farkına varmıyorduk, bundan da yoksun kaldık. Haydi bunların hepsi bir şey değil, o güzelim gündüz uykularımızdan da yoksun kaldık. Muhtarımız, bizi köy odasına toplar, o söyler biz rüya görürdük. İşte, çok geçmeden bana bunları diyeceğiniz için, haydi bana eyvallah!.."

Gezgin, bunları söyledikten sonra, çıkmış gitmiş o köyden.

75

SAĞ OLSUN ATALARIMIZ

Üç bin yıllarında yaşayan insanlar, o mermer sütunun önünden geçerlerken, hep o yazıyı okurlardı. Mermer sütunun çevresinde, yağmurdan yer yer silinmiş şu yazı vardı: "Atalarımız buraya beş yüz milyon lira gömmüşlerdir."

Anıt dikildiğinden bu yana çok yıllar geçmiş olduğu için, kimsecikler, atalarımızın buraya neden beş yüz milyon lira gömmüş olduklarını bilmiyorlardı. Ama o yıllarda devletin dış ödemelerinde büyük bir açık meydana gelince, (ki ülke o zamanlar hâlâ dışardan tereyağı ithal ediyor, otomobil parçalarını takıp taşıtararak montaj sanayiinde yaşıyor ve ülkede kredi kıtlığı olduğu için bakkal dükkânları bile, halka açık senetlerle kuruluyordu) hükümet yetkilileri, bu anıtın altındaki beş yüz milyon lirayı düşünmeye başladılar. Bakanlar kurulunda söz alan o zamanın başbakanı;

"Arkadaşlar" dedi, "atalarımız çok düşünceli insanlarmış, bizim bu yılda bile dış ödemelerde dengeyi tutturamayıp açığımız olacağını düşünmüşler, bu bakımdan şehrin ortasındaki anıtın altına beş yüz milyon lira

76

gömmüşler. Siz de takdir edersiniz ki atalarımız salak değildirler, buraya beş yüz milyon lirayı kâğıt para olarak gömmemişlerdir. Mutlaka ya altındır, ya da çok kıymetli taşlardır. Zaten tarih bunların örnekleriyle doludur, köprü yaptıran padişah atalarımız, ilerde o köprünün onarılması durumu ortaya çıkınca, kullanılmak üzere köprü ayaklarından birine küp içerisinde altın gömmeyi âdet edinmişlerdir. Önerim şu ki, şayet bakanlar kurulu bu konuda olumlu bir karar çıkarırsa, bu anıtın altını kazar, o zamanın beş yüz milyon lira değerinde olan altınını, paraya çevirerek beş milyar lira yapar ve dış borçlarımızı öderiz.

Başbakanın konuşmasından sonra bakanlar başka çare olmadığını düşünerek oybirliğiyle, anıtın altının kazılmasına karar verdiler. Şayet gerçekten beş milyar lira çıkarsa, kendi aylıklarına da bir miktar zam yapmayı düşünen bakanlar, kazma işine hemen başlanması için başbakana gereken yetkiyi verdiler. Lakin tarihi eserlerine çok düşkün olan kamuoyunu uyutmak için bir neden gerekti, onu da çabucak turizm ve tanıtma bakanı olan kişi buluverdi:

"Efendim, kamuoyuna restore yapacağız deriz, olur biter" dedi.

Bir gün sonra kazma işi başladı. "Atalarımız buraya beş yüz milyon lira gömmüşlerdir" yazılı olan mermer sütun, eski eser kaçakçılarının eline düşmemesi için bizzat başbakanlığa getirilerek, çelik kapılı, demir pen-

77

cereli bir odaya, üç kocaman kilit altında konularak saklandı. Kazma makineleri, süper oyucular, elektronik çapalar, durmadan girip çıkıyordu yumuşak toprağa. Kazma işi kamuoyundan saklandığı için, anıtın çevresi kocaman bir tahta perdeyle kapanmıştı. Son umudu buradan çıkacak olan beş milyar liralık altına bağlamış olan bakanlar kurulu, koltuklarını kazının yanına getirmişler, (o zaman da koltuk revaçtaydı) kazıyı orada izlemeye başlamışlardı. Şayet beş milyarlık altın birkaç gün sonra ortaya çıkarsa, muhaliflerin ağızlarını kapatacak olan her şey dışarıdan tekrar ithal edilecek, memlekette bolluk ve refah olacaktı. Ayrıca maaşlara da zam olacağı için, bakanlar, karılarının dırdırından kurtulacaklardı.

Kazı ilerliyor, toprağın derinliklerine iniliyor, ama bir türlü altının saklanmış olduğu çelik kasaya veya mermer kuyuya rastlanmıyordu. Bazen makinelerden birinin kepçesi, bir taş veya sert bir yere rastlarsa, bakanların yüzü gülüveriyordu. Ama, biraz sonra kepçenin dokunduğu şeyin taş olduğu anlaşılınca, başbakan dahil tüm bakanların yüzleri asılıyordu. Ortada, kocaman bir çukur açılmış, ama görünürlerde altın kasası yoktu. Kazının dördüncü gününde, süper kazıcılardan birinin kepçesi sert bir cisme çarptı. Yürekler oynadı bir anda... Ama, kepçenin ucunda küçücük bir çelik sandık vardı. Bakanlar heyecanla, sapsarı benizleriyle birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı.

78

"Yoksa atalarımız, bize lades mi yaptılar?"

Sandık, büyük bir itinayla başbakanın önüne getirildi, kondu. Fazla uğraşılmadı sandığı açmak için... Küçük bir kazma darbesiyle açılıverdi. Bir küçük kitaptan başka bir şey yoktu içinde. Başbakanın elleri toz olmasın diye, devlet bakanlarından birisi ceketinin ucuyla kitabın kapağını sildikten sonra başbakana uzattı. Kapağın başında, "Ol-Abidenin Hikâyatıdır" yazılıydı. Altında da, "Müellifi Kabak Ahmet" diye bir not vardı. Başbakan, üzgün ve süzgün, kitabın ilk sayfasını açarak okumaya başladı.

"Seneler önce bu şehirde bir şehir emini olup, kendisi at partisinden idi. At partisinin şaha kalktığı bir zamanda şehir emini olan bu zatışerif, memleketinin otomobilli insanlarını çok sever idi. Şehir ahali bu abidenin olduğu yerde karşıya geçmek için, polislin işaretini bekler idi. Ama şehrin yukarı semtlerinde o vakitler gecekonda diye söylenen birtakım garip evler var idi. Bu evlerde yaşayan insan takımı, evlerine varabilmek için türlü çeşitli cambazlıklar yapmak zorunda kalırlar idi. Çünkü, ol kişilerin yolları yok idi. Şehir eminine, yol yol dediklerinde, şehir emini bunu sol sol anlar, pek kızar idi. İşte ol belediye emini olan zat, halkın karşıdan karşıya çabuk geçmesi, bir de trafik polislin haline acıdığı için, bu abidenin olduğu yere yeraltı geçidi yapılmasına karar verdi. Altı milyon lira sarf ederek, burayı kazdırdı. On-

79

cereli bir odaya, üç kocaman kilit altında konularak saklandı. Kazma makineleri, süper oyucular, elektronik çapalar, durmadan girip çıkıyordu yumuşak toprağa. Kazma işi kamuoyundan saklandığı için, anıtın çevresi kocaman bir tahta perdeyle kapanmıştı. Son umudu buradan çıkacak olan beş milyar liralık altına bağlamış olan bakanlar kurulu, koltuklarını kazının yanına getirmişler, (o zaman da koltuk revaçtaydı) kazıyı orada izlemeye başlamışlardı. Şayet beş milyarlık altın birkaç gün sonra ortaya çıkarsa, muhaliflerin ağızlarını kapatacak olan her şey dışarıdan tekrar ithal edilecek, memlekette bolluk ve refah olacaktı. Ayrıca maaşlara da zam olacağı için, bakanlar, karılarının dırdırından kurtulacaklardı.

Kazı ilerliyor, toprağın derinliklerine iniliyor, ama bir türlü altının saklanmış olduğu çelik kasaya veya mermer kuyuya rastlanmıyordu. Bazen makinelerden birinin kepçesi, bir taş veya sert bir yere rastlasa, bakanların yüzü gülüveriyordu. Ama, biraz sonra kepçenin dokunduğu şeyin taş olduğu anlaşılınca, başbakan dahil tüm bakanların yüzleri asılıyordu. Ortada, kocaman bir çukur açılmış, ama görünürlerde altın kasası yoktu. Kazının dördüncü gününde, süper kazıcılardan birinin kepçesi sert bir cisme çarptı. Yürekler oynadı bir anda... Ama, kepçenin ucunda kü-.cücük bir çelik sandık vardı. Bakanlar heyecanla, sapsarı benizleriyle birbirlerinin gözlerinin içine bakıyorlardı.

78

"Yoksa atalarımız, bize lades mi yaptılar?"

Sandık, büyük bir itinayla başbakanın önüne getirildi, kondu. Fazla uğraşılmadı sandığı açmak için... Küçük bir kazma darbesiyle açılıverdi. Bir küçük kitaptan başka bir şey yoktu içinde. Başbakanın elleri toz olmasın diye, devlet bakanlarından birisi ceketinin ucuyla kitabın kapağını sildikten sonra başbakana uzattı. Kapağın başında, "Ol-Abidenin Hikâyatıdır" yazılıydı. Altında da, "Müellifi Kabak Ahmet" diye bir not vardı. Başbakan, üzgün ve süzgülün, kitabın ilk sayfasını açarak okumaya başladı.

"Seneler önce bu şehirde bir şehir emini olup, kendisi at partisinden idi. At partisinin şaha kalktığı bir zamanda şehir emini olan bu zatışerif, memleketinin otomobilli insanlarını çok sever idi. Şehir ahali bu abidenin olduğu yerde karşıya geçmek için, polislin işaretini bekler idi. Ama şehrin yukarı semtlerinde o vakitler gecekonda diye söylenen birtakım garip evler var idi. Bu evlerde yaşayan insan takımı, evlerine varabilmek için türlü çeşitli cambazlıklar yapmak zorunda kalırlar idi. Çünkü, ol kişilerin yolları yok idi. Şehir eminine, yol yol dediklerinde, şehir emini bunu sol sol anlar, pek kızar idi. İşte ol belediye emini olan zat,

halkın karşıdan karşıya çabuk geçmesi, bir de trafik polisinin haline acıdığı için, bu abidenin olduğu yere yeraltı geçidi yapılmasına karar verdi. Altı milyon lira sarf ederek, burayı kazdırdı. On-

79

dan sonra, eminliğin parası bittiğinde, bu kazılan yer öylece kaldı. Bu ara, ol memlekette yeni bir seçim oldu. Bu sefer o şehir emini düşerek, yerine altıoklu şehir emini geçti. Bu emin, gecekonduların ele alacağına, orta yerdeki çukurun kapatılmasına karar verdi. Fazla mesarif etmeden kuyuyu kapatarak, üzerine asfalt döktü. Amma öteki emin, unutmamıştı bunu. Kızıyor, köpürüyor, 'bir başa geçersen yapacağımı ben bilirim' diyor idi. Çok bir inatçıydı kıratlı şehir emini... Yıllar sonra bir gün, bir seçimle tekrar emin olan bu zatışerif, mazbata denen evrakını alır almaz, ilk iş on beş makine ve de üç yüz adam ile burayı kazmaya girişti. Ol meydanlıkta yine koskocaman bir çukur açtırdı. Amma eminliğin parası dahasına yetmediğinden, ol çukur üç yıl öylece etrafı çevrili olarak kaldı. Bu arada üç taksi, bir otobüs bu çukurun içine yuvarlanarak bir hayli de zayıyat verdi. Ol zamanlar insan kıymeti olmadığından, gazetelerde bunlar küçük havadis olarak verildi. Öteki emin de bu vaziyete kızıyor, ama elinden bir şey gelmiyor idi. Arada bir verdiği beyanatlarda, 'Önce milletin altı milyon lirasını buraya gömdüler, şimdi de otuz altı milyon' diyor idi.

Aradan seneler geçti... Altıoklu emin tekrar şehir emini olduğunda, ilk iş olarak iki milyon lira mesarif ederek bu çukuru kapattı. -Ahali, bu çukurun bir açılıp bir kapanmasından bizar olmuş, başıboş gezen kişilere bir de eğlence olmuş idi. O vakitler memlekette bir

80

yığın işsiz olduğundan, vakitlerini bu çukurun başında geçirerek dedikodu ve kötü niyetlerden kendilerini koruyorlar idi. Devletten iş isteyenlere, devlet bu çukurun adresini veriyor, git orada çukuru seyretmeye diyor idi. Kapatılan çukuru geri açmakta inat eden şehir emini, bir yığın işsize iş bulduğundan bahisle, vatani bir görev yaptığını söylüyor idi. Çukur bir kapanıyor, bir açılıyor idi. Açan ben diyeyim elli milyon, siz deyin yetmiş milyon, kapayan beş milyon, on milyon mesarif ediyor idi. Ahali artık seçimlerde kimin şehir emini olduğunu anlamak için ne radyo dinliyor, ne televizyon seyretiyor, gidip çukura bakıyor idi. Şayet çukur kapanıyor ise, başa altıoklu şehir emininin geçtiğini, şayet çukur açılıyor ise başa kıratlı şehir emininin geçtiğini anlıyor idi.

Onlar inatlaşa dursunlar bu arada olan toprağa olmuş idi... Toprak kapana açıla laçka olmuş, onlardan seneler sonra belediye emini olan kişiler buraya bir bina inşa etmeye kalktıklarında, toprak temelleri tutmuyor idi. Çok temeller atılıyor, çok kurbanlar kesiliyor, ama atılan temel üç gün sonra çöküp gidiyor idi.

Sonunda tekrar temellerin üstünü kapayan ol zamanki kişiler, bu üzerindeki abideyi dikmeye karar verdiklerinde, abidenin de dikine tutmayıp yıkılacağından korku ile ecnebiye memleketinden ustalar getirerek ol abideyi dikmeye muvaffak oldular."

Yazı burada bitiyordu. Başbakan, kitabın kapağını kapattıktan sonra, işi kamuoyu duy-

81

madan örtbas etmek için acele tarafından başbakanlığa götürülen mermer sütunun

getirilmesini emretti. Toprak, bir gecenin içinde kapatıldı, aynı gecenin sabahında mermer sütun yerine dikildi. Yalnız bu kez üzerinde şöyle bir yazı vardı.-

"Atalarımız buraya beş yüz on milyon lira

gömmüşlerdir."

82

SAPOHAMARİ

Fransız Pol'ün, İsveçli arkadaşı Enrick'e yazdığı mektuptur:

Sevgili dostum,

Mektubunda bu yaz karınla birlikte Türkiye'ye gezi yapacağını yazıyorsun. Biz karımla bu yaz Türkiye'ye bir gezi yaptık. Yardımım olur düşüncesiyle, sana şu bilgileri vermeyi düşündüm. Biliyorum arabanla gideceksindir Türkiye'ye, işte bu bakımdan yazdıklarımı bir iyi oku, ona göre davran Türkiye yollarında. Nedense Türkler karayollarında çok değişik işaretler kullanmaktadırlar. Bu işaretler ve yazıların anlamını bilmedin mi, daha birkaç kilometre yol almadan hemen kaza yaparsın. En iyisi sana bizim başımızdan geçen olayları anlatayım da sen de bir fikir edin.

Girdik Türkiye'ye, bilirsin keskin virajlarda şöyle bir kıvrık ok işareti bulunur değil mi, hayır Türkiye'de bu işaretin yerine DP harflerini kullanıyorlar. Hemen hemen her virajda DP harflerini göreceksin. Önce hiçbir anlam veremedik biz bu işarete... Karım Kolet, açtı Fransızca-Türkçe sözlüğü, gerçi son harfi anlamıştık, park demekti ama, D harfi ne demekti? Karım bir sürü D'li kelimeler buldu.

83

Deli, dolma, değnek... Sonunda düdükte karar kıldık. Demek ki bu işaretin anlamı 'düdük park' demekti. Çektik böyle bir levhanın yanına arabamızı, karım kornaya bastı, ben arabanın dışına çıktım, şöyle kollarım açılınsın diye birtakım hareketler yapmaya başladım. Karım devamlı düdükle çalışıyor, ben elimi, kolumu, vücudumu oynatıyorum. Çok geçmedi aradan, kocaman bir kamyon durdu az önümüzde. Kamyondan hem şoför, hem de yardımcısı indiler, koşarak yanımıza geldiler, biri motorun kapağını açtı, öteki de kornanın telini bir çekişte kopardı. Ardından da sırtmaya başladılar. Karım da ben de şaşırıştık. Artık bilmiyorum o şoförle yardımcısı benim el kol hareketlerimi durun olarak anladı ve arabamızda bir arıza var mı sandı? Her neyse, bizim kornanın teli sarktı kaldı. Ben, iri-kıyım olan bıyıklısımı aldım, trafik işaretinin yanına götürdüm. Ve DP işaretini gösterdim. Bıyıklı adam gözlerini kapadı, yere uzandı. Yanındaki yardımcısı mort mort dedi. Mort ölü, şaşkınsız karımla birlikte... Bıyıklı yerde yatıyor, yardımcısı onu parçalama işaretleri yapıyordu. Tabii biz anlamayınca adamlar sı-rıta sırtta kamyonlarına gittiler, gaza basıp uzaklaştılar. Biz karı-koca hiçbir anlam verememiştik. Adam galiba yolun az ilerde kasisli olduğunu bize anlatmaya çalışıyordu. Neyse, bindik kornasız arabamıza ve yola koyulduk. Şöyle bir-iki tepe aştıktan sonra yepyeni bir trafik işaretiyle karşılaştık. SAP... İlk SAP yazan trafik işaretinin hemen yanında durduk.

84

İşaretin anlamını bilmediğimiz için, beklemeye, bir aracı durdurmaya karar verdik. Her zaman gazetelerde Türkiye karayollarında çok trafik kazası olduğunu okuduğumuzdan, bu işaretin anlamını bilmeden yola devam etmek istemiyorduk. Az sonra yine bir kamyon geldi, işaretimizle durdu. Ben koştum kamyonun yanına, şoföre ve yardımcısına işaretin anlamını sormaya çalıştım. Anlamadılar, arabamızda bir arıza var sanarak ikisi birden inip, bizim arabanın yanına geldiler. Ben trafik işaretinin yanına koştum ve SAP yazısını gösterdim. Şoför yardımcısı hemen sağ yumruğunu öne uzatıp, sol eliyle sağ bileğini tuttuktan sonra yumruğunu kafa gibi oynatmaya başladı. Bizde böyle hiçbir işaret olmadığı için anlamadım. Tuttum ben aynısını şoför yardımcısına yaptım. Bir elimle trafik levhasındaki işareti gösteriyor, bir taraftan da şoför yardımcısına, kendisinin yaptığı hareketi yapıyordum. Bu kez işe şoförün kendisi de karıştı, onlar karşımda iki kişi, ben bir kişi, başladık birbirimize öyle öyle yapmaya... Ben iyice anlayabilmek için yumruğumu sıkı sıkı sallayınca, şoförle yardımcısı daha hızlı sallamaya başladılar. Ama ikisinin de kaşları çatıl-mıştı. Anlaşamadık, ben arabama doğru geliyor bir taraftan da kolumu onların yaptıkları gibi sallıyordum. Yani anlamadım ama, anlamış gibi kendimi göstermek adamlara bu yolla teşekkür edebilmek için hızlı hızlı sallıyor, bir taraftan da sırtıyordum. Şoförle yardımcısı benim hızlı hızlı salladığımı görünce onlar

85

daha çok hızlı sallamaya başladılar. Adamların kaşlarının çatılmasından korktuğum için, karıma işaret ettim, başladı karım da kolunu onlar gibi sallamaya. Onlar bize, biz onlara, biz sırtıyoruz, onlar suratlarını astıkça asıyorlar. Ben arabaya bindim, kolum yine dı-şarda, öbür pencereden de karım, sallıyoruz kolumuzu. Şoförle yardımcısı hışımla geldiler yanıma, çıkardılar beni arabadan dışarıya, biri karnıma bir yumruk çekti, öteki suratıma. Sonra da çekip gittiler. Anlayamadık ki ne oldu? Karıma sordum:

"Niye kızdı ki bunlar?"

"Bilmem," dedi karım, "belki de burada durduğumuz için."

Onun için hemen hareket ettik.

Bu işaret şöyle yüz kilometre kadar devam etti. Yüz kilometre sonra, bir virajı dönünce karşımıza yepyeni bir işaret çıktı. MA-RI... Gerçi isim hiç yabancı değil ama, Türk-çede yol işaretlerinden hangi anlama geliyor, bildiğimiz yok ki... Durduk işaretin yanında. Birine sormak olası ama, ya yine kızdırsak? Kamyon durdurmamaya, bir otomobili durdurmaya karar verdik. A baktık, biz dur işareti vermeden bir otomobil yanımızda durdu. İçinden saçları tıraş edilmiş birkaç genç çıktı, bize doğru geldiler. Ben sırtarak, birinin kolundan yapıştım, yapışmamla birlikte genç, "Hayyi huu tra" dedi. Eyvah dedim, bunlar galiba Uzakdoğulu, yanlış kapı çaldık. Sordum, ne İngilizce ne Fransızca biliyorlar, sordum, "Türk" dediler, "Bozkurt..." Demek bun-

86

lar Bozkurt Türküymüş, bilmiyorum ki. Gençlerden biriyle birlikte işaretin yanına yürüdük. MARİ'yi gösterdim. Göstermemle birlikte hepsi birden çakallar gibi ulumaya, titremeye başladılar. Deminki adamlara el kol hareketi yaptığımda kızdıklarını bildiğim için bunlara hiçbir işaret yapmayarak öyle durdum. Gencin biri geldi, beni titretmeye başladı. Ha titre, de titre, beiki beş dakika titredik. Bilirsin ben resim yaparım, arabamda yığınla boya vardı.

Türkiye'de de resim yaparım diye boyaları, fırçaları koymuştum arabama. Gençler, arabamda boya ve fırçaları görünce aldılar beni ortaya, vura vura bir ettiler. Sonra elime fırça ve boyayı vererek, MARİ'yi MHP yaptırdılar. Bu arada arabamızı titretip bir iyice salladılar.

Artık karar vermiştik, kimseden işaretlerin anlamını sormayacaktık ki, yepyeni bir işaret çıkmasın mı karşımıza, hem de kocaman kocaman OHA... Yok, karı-koca kararlıyız, bu işareti sormayacağız kimseye, ama ya ilerde bir kaza yaparsak? Gerçi öteki işaretlerin anlamlarını da öğrenmemiştik ama, suç bizden gidiyordu. Sonunda karı-koca, ilerden nazlı nazlı gelmekte olan bir at arabasını durdurarak sormaya karar verdik. Adam önce sırttı, tatlı bir yüz gösterdi bize... Ben cesaretlenip adama bir daha OHA dedim. Adam yine suratını asmadı, yürüyüp gidiyor arabasının üzerinde yol boyunca, ben de yanı sıra, durup durup OHA diyorum. Adamın yüzü asılmaya başladı, bilmem kaçınıcı OHA'dan

87

sonra, adam arabadan aşağı inip elinde atları dürttüğü değnekle ver etti bana. Ben işareti gösteriyorum, OHA dedikçe, adam değneği kaldırıp indiriyordu.

Vazgeçtim... Yüzümde sıyrıklarla arabaya döndüğümde karım;

"Bir daha mı sakın!" dedi. "Galiba Türkiye'de trafik işaretlerinin anlamını sormaya çok kızıyorlar."

"Galiba" dedim, "kimsenin işaretlere uymaması, onlarla alay ediyormuşuz gibi geliyor, ondan kızıyorlar."

Evet sormayacağız, bundan böyle elimizdeki sözcüğe başvuracağız ve işaretin anlamını onunla çözmeye çalışacağız. İlerdeki benzinliğin birinden benzin aldık, hemen benzinlikten çıkmıştık ki, karşımıza yepyeni bir işaret çıktı, MSP... Durduk işaretin yanında... Karım bir taraftan sözlüğü karıştırıyor, ben bir taraftan işaretin yanına gidip gidip geliyordum. Karım arıyordu boyuna MESEPE ne demek? Buluyoruz bir şeyler ama bulduğumuz sözlerin hiçbirisiyle karayolu işareti arasında bir ilişki kuramıyoruz. Biz böyle işaretin anlamını çözmeye çalışırken, bir de baktım benzinlikteki kahveden bir yığın başı sarıklı, eli tespihli adamlar bize doğru geliyorlar. Bir önceki olaydan korkumdan, hemen arabaya koştum ve fırçamla boyayı kaptım, geldim işaretin yanına, MSP'yi ne yapsam? Adamlar bir taraftan yaklaşıyorlar, ben ellerim titreyerek MSP'yi ne yapayım diye düşünüyorum. Adamlar ha yaklaştı, ha yaklaşıyor-

88

lar, şaşkınlıkla aynı şeyleri yazmaya başladım levhanın orasına burasına, elimdeki yeşil boyayla boyuna MSP MSP yazıyorum. Adamlar yaklaştılar, ağızları bir karış açık, memnun memnun beni izlediler. Sonra karga tulumba altın beşik yapıp beni benzinliğe getirdiler. Çaylar, kahveler içildi, geliyorlar, sırtımı ok-şuyorlar, başlarını memnun memnun sallıyorlar. Sonra hiç anlamadığım bir söz etmeye başladılar. "Sünnet" diyorlardı. Sözlüğümüz yanımızda olsa bakacağız ama, sözlük arabada kaldı. Sakallı biri, sakallarını sıvazlayarak bana;

"Sünnet?" dedi.

Ben de başımı salladım. Bir kez daha sordular, yine başımı salladım. Yarım saat sonra birileri

eli çantayı birini getirdiler. Eli çantalı önde ben onun ardında arkamızda bir yığın adam benzinlikten çıktık, yolun kıyısındaki çalılığa geldik. Beni çalının içine soktular. Eli çantalı pantolonuma el attı. Ben sandım, hani ötekiler titretmişlerdi ya bunlar da galiba beden eğitimi yaptıracaktılar sandım. Pantolon çıktı, adam dona el atınca, ben kaçmaya başladım. Bilirsin, her zaman buradaki yarışmalarda bin metre birincisiyim. Koştum arabamıza doğru, eli çantalı adam, bir ustura çıkarmış ardım sıra koşuyordu. Hani olacak ya karım da kahvede oturmaktan sıkılmış arabanın yanına gelmişti. Ben öyle önde can havliyle koşarken arımdan eli usturalı birinin, onun ardından da bir yığın adamın koştuğunu görünce, hemen atladı arabaya, bastım marşa

89

ve oradan uzaklaştık. Karım nefes nefese sordu:

"Niye kovalıyordu o adam seni?"

"Ne bileyim" dedim.

Az sonra karım sözlükte sünnetin karşılığını bulunca, ikimizin de gözleri faltaşı gibi açıldı.

Tamam artık kararlıyız, ne olursa olsun hiçbir kimseden, hiçbir karayolu işaretini sormayacağız, herkes nasıl gidiyorsa, biz de öyle gideceğiz.

Şöyle elli kilometre kadar yol gittik. Bizim araba birdenbire durdu. Ne marş basıyor, ne çalışıyor, ne de yerinden bir milimetre kıpırdıyordu. Gelen geçeni durdurmaya korktuğumuzdan, birilerinin kendi istekleriyle durmalarını bekliyorduk. Sonunda bir otomobil durdu, içinden İngilizce bilen biri çıktı. Konuştuk, ilerde bir ilçe varmış, oradan bir usta göndereceğini söyleyerek çekti gitti. Gerçekten az sonra minibüsün birinden üstü başı kapkara bir adam inerek yanımıza geldi. Adam anahtar takımlarını çıkardı, birtakım yerleri söktü. Marşa basmamı işaret etti. Bastım, araba çalışmıyor. Usta, tekrar orasını burasını söktü motorun, bir buçuk saat daha uğraştı. Araba yine çalışmadı. Yılmadı, üç saat daha çalıştı, araba yine işlemedi. Son kez arabanın platinini söküyordu ki, usta dizlerine vurmaya başladı. Platini elime verdi, arabanın motor kapağını kapattı, sonra banıa yerdeki bir yazıyı gösterdi, bir trafik yazısı-ını... "ÇAREMİZ DEMİREL..." Bizim arabıa

90

tam bu yazının üzerinde bozulmuş ve durmuştu. Ustanın sözlerini karım tuttu, defterine yazdı. Usta gittikten sonra, karım sözlükten ustanın söylediklerini tercüme etmeye çalıştı. Meğer usta bize demiş ki:

"Madem arabanız bu yazının üzerinde bozuldu, artık bu arabayı hiçbir kimse düzeltemez."

Gerçekten de bizim arabayı hiçbir kimse düzeltemedi. Sakın ola ki arabayı böyle bir yazının üzerinde bozma, sonra elin havada armut toplar gibi açıkta kalırsın. Unutma, "ÇAREMİZ DEMİREL..."

Karına benden, karımdan selamlar.

91

KAYMAKAM BEYİMİZİ VERMEYİZ

Gençti, tecrübesizdi, içinde yurt aşkı, yurda hizmet etmek aşkı yatıyordu. Sağ olsunlar, kasabalılar da onu çok iyi karşıladılar. Eşraftan Hüsametdin Efendi, eşraftan Hacı Seyit Efendi, eşraftan Abdülkadir Efendi, daha onu kaymakamlık koltuğuna oturur oturmaz ziyaret ettiler;

"Aman efendim, hoş geldiniz, sefalar getirdiniz, gasabamıza şeref verdiniz" dediler.

Kaymakam, gençlik, tüysüzlük ve de ilk göreve başlamış olmasından, onların karşısında ellerini nereye koyacağını, kafasını mı kaşıyacağını, burnunu mu kaşıyacağını bilemedi:

"Sağ olunuz efendim, sağ olunuz" dedi. "Siz büyüklerimin yardımlarıyla bu kasabada çok şeyler yapmak istiyorum."

"Ya ya tabii" dedi ötekiler, "ne demek efendim, elimizden geleni ardımıza goymaz, size yardım için gece dimez gündüz dimez go-şarız!"

Genç kaymakamın içine bir coşkunluk, bir sevinç düştü. Onların ardından, köy muhtarları, köy ileri gelenleri bir bir kaymakamın kapısından içeri girdiler.

92

"Hoş geldiniz kaymakam bey, sefa geldiniz kaymakam bey, her konuda size yardımcıyız kaymakam bey" dediler.

Hoştan, beşten ve de konukluktan sonra, kaymakam beyin kasabada bir ayı doldu. Bu arada da boş durmadı kaymakam bey, sık sık tahrirat kâtibini çağırarak, kasabanın olsun, köylerin olsun gereksinimlerini sordu. Her kezinde de tahrirat kâtibini;

"Aman efendim, yeni geldiniiz, hele biraz dinlenin de çalışmaya başlarsınız" diyordu.

Gerçi bu yaşlı başlı, hem de kasabalı tahrirat kâtibini kırmak çok kolaydı ama, kaymakam daha ilk günden iş çevresinde bir huzursuzluk çıkmasını, kendini kötü tanımalarını istemiyordu. Bundan ötürü, tahrirat kâtibinin önerisini sabırla bekliyor, hiç olmazsa kasabada bir aycık olsun eskimiş olmak istiyordu.

Bir ay da doldu... Çağırıldı tahrirat kâtibini;

"Evet Fazlı Bey" dedi, "simidi şöyle bir say bakalım bana, kasabanın ne gibi gereksinimleri var, köylerin ne gibi gereksinimleri var?.."

"Aman efendim" dedi tahrirat kâtibini, "kasabanın eşrafı bir aydır Zeynel Efendinin gelmesini bekliyordu. Zeynel Efendi, kasabamızın en büyük eşrafındandır, kendileri oğlunun düğünü için İstanbul'a gitmişlerdi. Öteki kasabalılar, Zeynel Efendi gelmeden çağırırsak ayıp olur diye sizi çağırılmamışlardı. Bu cumartesi, sizi hoş geldin yemeğine, şehir kulübüne davet ediyorlar."

93

"Canım" dedi kaymakam, "ben geleli bir ay olmuş, artık bundan sonra ne gereği var davetin... Hem davet denen şeye de benim aklım ermiyor."

Tahrirat kâtibi, hızla kapıya gitti, dışarı baktı ve geri döndü geldi:

"Aman beyefendi" dedi, "iyi ki bir duyan muyan olmadı. Sizin böyle konuştuğunuzu duyarlarsa, davetimizi kabul etmiyor diye çok gücenirler. Hem kasaba yerinde töredir efendim, göreceksiniz bakın, kasabaya her ay bir memur gelir en azından, bir memur da gider. Kasabalı bunlara hoş geldin yemeği verir, veda şöleni verir. Bunlar da olmasa şu dağ başındaki kasabada neyle eğleneceğiz beyefendi?"

Kaymakam içini çekerek;

"Pekiyi" dedi. "Yalnız şu kasabanın eksikleri?"

"Ziyafetten sonra beyefendi" dedi tahrirat kâtibi.

Cumartesi akşamı, kaymakam masanın başköşesine oturdu, bir yanında Zeynel Efendi, bir yanında Hüsamettin Efendi, yenildi, içildi, konuşuldu. Hoş geldin nutkunu ağzı hayli kalabalık olan Abdülkadir Efendi yaptı. Kaymakam da, kasabalıya teşekkür ettikten sonra, bir-iki yıl içerisinde kasabalarını örnek bir kasaba yapacağına söz verdi. Yemekten sonra, kasabanın tek yolu boyunca, gruplar halinde dolaşıldı, söyleşildi. Kaymakamın koluna bir taraftan Zeynel Efendi girdi, bir taraftan Abdülkadir Efendi girdi.

94

"Beyefendi" dedi Abdülkadir Efendi, "za-tîâliniz bir aydır buradasınız, bir günden bir güne şehir kulübüne uğramadınız. Oysaki orada arkadaşlarla, savcı beyle olsun, yargıç beyle olsun, malmüdürü beyle olsun ne güzel konken, prafa ve poker partileri çeviriyoruz. Zatinızı da bekleriz... Hiç uğramıyorsunuz, vallahi güceniriz."

"Aman" dedi kaymakam bey, "hiç gücenmeyin, ben boş zamanlarımda kitap okuyorum, kasabayı gezip dolaşıyorum, yani sizin kasabanız için neler yapabileceğimi düşünüyorum. Pazartesiinden itibaren başlayacağım köyleri bir bir gezmeye, dilekleri dinleyeceğim, istekleri yerine getirmeye çalışacağım."

Eşraf, bir şey demedi, somurttu. Gece yarısı, kaymakam beye araba tutup kente gitmeyi önerdiler, bir kahve içmek için. Kaymakam kesinlikle;

"Hayır" dedi.

Evlerine dağıldılar.

Pazartesi günü kaymakam dört köy gezdi, ikisinin yol derdi vardı, birinin de su meselesi... Yolda tahrirat kâtibi;

"Aman beyefendi" dedi, "bu önerileri yapanlar dikkat ettinizse hep baldırı çıplaklar... Hayırlı köyüne yol yapılabilmesi için Ferhat Ağanın tarlasından geçmek gerek, Tozlu köyüne yol yapılabilmesi için yolu Ahmet Ağanın değirmeninin önünden geçirmek gerek. Su meselesine

gelince, bu Ökkeşli köyünün su meselesini iki kaymakam halledemedi, su aslında Mahmut Ağanın, Mahmut Ağa ister

95

verir, ister vermez. Zorla alırsanız, Mahmut Ağayla takışırsınız."

"Nasıl?" dedi kaymakam bey, "vatandaş yararına olduktan sonra her şeyi yaparım."

Tahrirat kâtibi bıyık altından güldü ama, kaymakam bey görmedi.

Cip kasabaya yaklaşıırken;

"Beyefendi" dedi, "pazar günü şehir kulübünde yine lafınız geçti. Eşraf, kulübe hiç uğramadığınızı, konken partilerine, prafa, poker partilerine hiç katılmadığınızı söylüyorlar, beni dinlerseniz..."

Kaymakam, sözü tahrirat kâtibinin ağızına tıkay iverdi:

"Hayır" dedi, "ben buraya konken, prafa, poker oynamaya gelmedim."

Kaymakam bey, kasabanın gereksinimleri için, o hafta kasaba içinde dolaşırken, çoktan Ferhat ağalar, Ahmet Ağalar haberi almışlardı. Çamurlu ayakkabılarıyla makamına girdiğinde iki ağayı da içerde buldu:

"Amanın gaymikam beyim" dedi Ahmet Ağa, "heç mi işin yok yol yapmak için?.. Yok, yolu benim değirmenimin önünden ge-çireceksen, bi diyeceğim yok amma..."

Kaymakam;

"Yol sizin değirmenin önünden geçerse üç kilometre uzar" dedi.

"Ha sen bilin sen bilin" dedi Ahmet Ağa çekildi yana.

Sözü, Ferhat Ağa aldı:

"Nolacakmış yol?" dedi. "Otursunlar elleme oturdukları yerde... Benim tarla ikiye bölününce olur mu heç kaymikam bey?"

96

Ondan sonra Mahmut Ağa konuştu:

"Vallah su benim malımdır" dedi. "İster veririm, ister vermem... Şimdiden diyom ki vermem... A oğlum gaymikam bey, sorduk soruşturduk ki, sen burada heç seher gulübü-ne getmezmişin, heç olur mu? Hadi işin yoğ-sa şöyle hep beraber?"

"Hayır" dedi kaymakam bey... Ve önüne baktı.

Konuklar anlamışlardı. Kalkıp gittiler. Zile bastı, tahrirat kâtibini çağırdı:

"Bana, Őu kasaba alanı için yapılmıŐı olan taslağı getir bakalım" dedi.

"Beyim" dedi tahrirat kâtibî, "bu taslak nasıl desem ki size, bu taslak uygulanacak olursa, Zeynel Efendinin fırını, manifatura dükkânı, sonra ayrıca iki dükkânı daha gidiyor, Hacı Seyit Efendininse, iki mağazası var orada. Dünyada bu işe razı olmazlar."

"Hayır" dedi kaymakam bey, "olsunlar olmasınlar, bu iş olacak, getir bana taslakları."

"Ne olur beyim beni dinleyin, vazgeçin bu işlerden, bakın Şehir kulübünde çok eğlenceli poker partileri, konken partileri..."

"Yeter" dedi kaymakam bey.

Ama haber tez ulaŐtı Hacı Seyit Efendiye, Zeynel Efendiye...

"Amanın, deli mi bu oğlan?" dediler, kaymakamlık makamının yolunu tuttular.

Sözü ilk kez Hacı Seyit Efendi aldı:

"Oğlumuz" dedi, "vazgeç sen bu gafalar-dan, çok Şükür hacı oldum, gülüpten mulüp-ten elimi ayağımı çektim amma, sen daha

97

gensin, var git Şehir kulübüne, oyna prafanı, oyna gongenini bak keyfine, nedecen sen yok yol açacam, yok meydan açacam..."

"Yaa yaa" dedi Zeynel Efendi, "bilyon mu Seyit Efendi dün giz yerine papazı atmış olsaydım, Allah seni inandırısın bu bizim Hilmi var ya, bir ay garŐıma çıkamazdı, ah işde atıvermiŐim gizi..."

Cıvık cıvık güldü ve yılıŐtı.

"Ya oğlum" dedi Zeynel Efendi, "canım genç insanın halı başga olur, gülüp bu, ırakısı var, Őarabı var, köfdesi var, oyun kâadı var..."

"Yok beyler" dedi kaymakam, "bu alanı açacağım."

"Haaa" dedi eşraf. "Dimek açacan ha?"

Kalkıp gittiler. Onlar gittikten sonra, tahrirat kâtibî girdi içeriye;

"Yapmayın beyefendi" dedi, "bakın savcı beye, bakın yargıç beye, bakın malmüdürü beye, ne güzel Şey... Aman efendim, malmüdürü bey diyor ki, beni konkende yenecek bir insan daha anasının karnından doğmamıştır diyor, Allah aşkına Şuna bir ders verin. Siz ki kaymakamsınız, konkeni de bilirsiniz, prafayı da... Hele Őu Abdülkadir Efendiyi bir tavlada yenin, vallahi adınız zaten büyük ama, kasabada adınız bir o kadar daha büyür, kadınların çocukların diline düşer, tavlada Abdülkadir Efendiyi yenmiŐ diye."

Kaymakam içini çekti:

"Beni yalnız bırakın" dedi.

98

Çok geçmedi aradan, şehirlerarası aradı kendisini, hiç tanımadığı, hiç bilmediği bir ses;

"Vazgeç bu işlerden" dedi. "Sonu çok kötü olur." Sözü'nün sonunu da şöyle bağladı:

"Şehir kulübüne git, konken oyna, prafa oyna, poker oyna!.."

Huzuru kaçmıştı artık kaymakam beyin. O ilk geldiği günlerde çarşıdan geçerken kendisine selam veren esnafın tümü, kendini gördüler miydi, içeri kaçıyorlardı. Öyle ki, diğer memurlar da artık sohbet için odasına girmez olmuşlardı.

Fazla geçmedi aradan, bir akşam köyün birinden yorgun argın geldiğinde, masanın üzerinde bakanlığından gelmiş bir mektup buldu. Mektup çok kısaydı:

"Görevinizden başka şeylere karışmayın. Şikâyetler çoğaldığı takdirde, gerekenin yapılacağını şimdiden bilmiş olun..."

Başındaki kasketini hızla yere vurdu. Zile bastı, tahrirat kâtibini çağırdı:

"Haydi bakalım" dedi, "şehir kulübüne gidiyoruz!.."

Kulaklarına inanamıyordu tahrirat kâtibi.

"Aman efendim, bir dakika paltomu alayım" dedi.

Haber bir anda yayıldı konağa... Haberi duyan bir oh çekti, haberi duyan yanındaki odaya yetiştirdi:

"Duydunuz mu, kaymakam bey şehir kulübüne gitmeye karar vermiş."

"Oh be, kurtulduk artık desenize!.."

99

Evet, kurtuldu kasaba, memurlar da kurtuldu. Hacı Seyit Efendi de, Zeynel Efendi de, Abdülkadir Efendi de, Mahmut Ağa da, Ferhat Ağa da, Ahmet Ağa da...

Çok geçmedi aradan, başladılar;

"Var mı bizim kaymakam gibi kaymakam?" demeye...

"Ulan eşi menendi yok be" diye yanıt verdiler bu sorulara...

Altı ay sonra, kaymakam da durduğu yerde söylenmeye başladı:

"Tuh yahu, kız yerine papazı atıversey-dim," demeye...

Geceleri yatağına yattığı zaman, oyun kâğıtları bir bir gözünün önüne gelip dans etmeye başladılar. Ne kareler kurdu bizim coşkun kaymakam bey, ne sayılar yazdırdı konkende, ne başarılar kazandı prafada...

Hele hele Abdülkadir Beyi tavlada yenmek için, sık sık tahrirat kâtibiyle antrenmanlar yaptı, kaymakamlık odasının bitişiğindeki küçük odada.

Ve yine hele hele, devretsinlerdi kaymakamlarımı kasabadan bir yere, tüm kasabalı bir olur da ayağa kalkarlar;

"Vermeyiz de vermeyiz kaymakam beyimizi" derlerdi...

100

ŞEYTANIN TELEFONU

Kasabaya çok büyük bir umutla gelmişim. Şöyle çarşımın iyi bir yerinde muayenehanemi açacak, hemen onun yanına da bir ecza dolabı oturtacaktım. Kendi kendime söz vermişim, çok sıkışık zamanlarımda bile hastalarımı gelişigüzel muayene etmeyecek, her hastam hakkında fişler tutacaktım. Bu arada hastalarımın hasta psikolojisi içinde bulduklarını hiçbir zaman unutmuyacaktım.

Kasabaya vardığımda hiç de düşündüğüm gibi karşılanmadım. Oysaki ben neler geçiriyordum aklımdan neler:

"Aman doktor bey hoş geldin."

"Aman doktor bey seni Allah gönderdi" diyeceklerdi. Hiç benim geldiğimle memur arkadaşlar hariç ilgilenen bile olmadı. Varsın olmasınlar, hele biz bir göreve başlayalım. Dükkânın arka tarafını muayene yeri, ön tarafını da ecza dolabı yaptım. Akşamları, hükümet doktorluğu görevini bitirdikten sonra hemen muayenehaneme koşuyor, beyaz önlüğümü sırtıma geçiriyor, hastalarımı beklemeye başlıyordum. Bir gün, iki, üç, bir hafta, iki hafta, hani nerdeyse çıldıracağım, yahu bu memlekette kimse hastalanmaz mı be!.. Kapı-

101

mı çalan yok... Bir-iki anjinli memur çocuğu hepsi o kadar... O kadar emek vermiştik biz bu mesleği kazanmak için, daha gidip ihtisasımızı yapacak, evlenecek, barklanacak, üç-beş kuruş sahibi olacaktık. Kasabadaki yaşantımız doktor yaşantısına benzesin diye maaşımızı harcarken, günün birinde bir de baktım, maaş da yetişmez oldu. Sık sık yanıma uğrayan tahrirat kâtibinden üstelik borç para da istedim.

"Yahu kardeşim, n'olacak benim halim, bu millet hiç hastalanmaz mı yahu?"

"Hastalanır" dedi tahrirat kâtibi.

"Peki hastalanınca nereye gider?"

"Hacı Muhittin'in yanına."

"Bu Hacı Muhittin de kim?"

"Şeyhidir buranın... Suya okur, tosbağa kabuğuna okur, meşe yaprağına okur, verir hastaların eline!.."

"Pekiye bizim doktorluğumuz?"

"Vallahi ben onun orasını bilmem."

Demek ki Hacı Muhittin orada olduktan sonra bize ekmek yoktu. Derhal harekete geçerek adamı suçüstü bir kadına at kılları verirken yakalattım. Gerçi kasaba bana bir hayli düşman oldu ama, varsın olsunlar, biz de üç-beş kuruş kazanacağız canım. Kendi kendime;

"Eh artık" dedim, "bundan böyle hastaların tümü benim yanıma!.."

Beklemeye başladık, ha bekle, de bekle... Yine tuttum tahrirat kâtibini;

102

"Yahu kardeşim" dedim, "Hacı Muhittin'i hapse tıktırdık, yine de gelen giden yok."

"Hacı Muhittin gitti ama yerine oğlunu vekil bıraktı, şimdi o yapıyor bu işi..." dedi.

Ulan aman, bir daha geçtim harekete. Onu da yakalattım. Tahrirat kâtibi;

"Boşuna uğraşma doktor bey" dedi, "adamin sülalesini kurutamayacağına göre, emeklerine yazık. Bunlar birbirlerine hep el verirler, hangisi hapishaneye düşerse, geride kalana elini verir, tamam, bi izniilah ondan sonra el almış kişinin yaptıkları her derde deva olur."

"Ee pekiyi şimdi bizim burada doktorluk yapabilmemiz için gidip şeyh efendiden el almamız mı gerekiyor?"

"Vallahi bana kalırsa, sen taktiği değiştir."

"Nasıl yani?"

"Kardeşim biraz şeyh gibi davran."

"Tıbbiyeyi bitirdikten sonra oturalım burada, millete muska yazıp, okunmuş sular mı içireyim?"

"Vallahi sen bilirsin, benden söyleme-

ti

sı...

Biz, şeyhin ikinci oğlunu da hapishaneye tıktırdık ama, yine de bizim kapımızı çalan yok, bu

kez şeyhin karısı el almış... Hem, öyle de keskinmiş ki bu kadın, yaptığı tüm kocakarı ilaçları her hastalığı şıp diye kesiyormuş.

Her nasılsa bir gün şeyhin karısı hapishaneye kocasını mı ne görmeye gitmiş ve o sı-

103

rada da kasabalının birini bir sancıdır tutmuş. Sancı ama ne sancı...

"Yahu bekleyelim şeyh hatunu" demişler bir kısmı.

Bir kısmı da;

"Yahu hele şöyle iki koluna girip, kasabayı bir dolandırırım, olur ki bunun hastalığı gazdır falandır" demişler.

Baktım, hastayı tam benim muayenehanemin önünden geçiriyorlar.

"Nesi var bunun?" dedim.

"Sen bilmen" dediler.

"Getirin hele bende okunmuş bir su var, içirelim şuna" dedim.

Getirdiler hastayı içeriye.

"Durun" dedim, "arka taraftan getireyim size bu suyu. Allah razı olsun, ben İstanbul'da okurken bir Mısırlı âlim gelmişti, Abdullah Zübeyir Efendi, işte o okumuştun bu suya."

Gittim arka tarafa, bir bardağın içerisine sancıyı dindirecek ilaçtan damlattıktan sonra;

"Aman" dedim, "içinizde kim aptesliyse o içirsin, sonra günah olur."

İçlerinden biri aldı, hastanın ağzına dayadı bardağı.

"Ne yapıyorsun" dedim, "hiç o tarafa doğru içirilir mi, çevir bakalım hastanın yönünü kibleye... Haa şöyleee... İçir şimdi..."

Hasta biraz sonra kendine geldi. Nabzını yokladım, onlara belli etmez tarafından ateşine baktım.

"Şunu bir vaaa dedirtin de, içindeki şeytan çıksın" dedim.

104

Başladılar hastaya;

"Vaa de ula vaa de, bak içine şeytan girmiş senin," demeye.

Ben bu arada diline, boğazına baktım.

"Tamam" dedim, "bunun içinde şeytanı lâin var. Yatırın da şöyle ben onu bir güzel kovayım."

İçlerinden biri;

"Nerden bildin ki toktur bey?" dedi.

"Bilmez miyiz be, kaç yıl Abdullah Zübe-yir Efendiden ders aldık."

Başladım midelerini, dalağını, orasını burasını yoklamaya.

"Ne hal, bi cevap veriyor mu toktur bey?.." . "Susun, görüyorsunuz işte kulağımı koydum dinliyorum, şeytanı lâinin ne istediğini anlamaya çalışıyorum."

Bu kez dinleme aletini kulağıma takınca hastanın sahipleri sormaya başladılar:

"Bu ne ki?"

"Buna şeytan telefonu derler, içerden şeytanın ne dediği anlaşılmayınca, bununla dinlenilir."

"Ulaaa" dediler, "bizim toktur, Muhittin Efendiden de derinmiş be, şeytana telefon ediyö..."

Muayenemi bitirdikten sonra;

"Kaldırın hastayı" dedim. "Şimdi gidin bana, güneş görmemiş selvi yaprağıyla, gölge görmemiş dut yaprağı getirin."

Hemen koşup gittiler. Biraz sonra bir yığın dut ve selvi yaprağıyla çıkageldiler.

105

"Vallahi ahacık bu selvi yaprağı gölgedendi amma, bu dut yaprağı biraz şüpheli" dediler.

"Olsun olsun" dedim.

İçeriye geçip dut yaprağının bir tanesini küçük küçük yedi parçaya ayırdım, sonra da kırmızı hapları yanına koyarak;

"Bunu dut yaprağına saracak ve yedi gün içecek. Sonra da her gün tam seher vakti, ortalık alacakaranlıkken şu yeşil hapları da bu selvi yaprağına sarıp içecek. Bi iznillah yedi gün sonra da hiçbir şeyi kalmayacak."

Hasta üçüncü günü iyileşmişti. Baktım hastanın sahipleri bir kuzu, iki tavuk, bir kilo kadar yağ, kırk elli yumurtayla çıkageldiler.

"Aman Allah senden razı olsun şık efendi."

"Yahu ben şeyh değil, doktorum."

"Yoo yoo, sen bize söylemedin amma besbelli ki senin şıklığın varmış. Yoksa heç bu hasdalık üç günde geçer miydi?"

İşte oymuş... O günden sonra bizim adımız kasabada ve çevre köylerinde yayılmaya başladı.

"Amanın siz ne diyonuz gardaşım, meğer şıklık da çoh bi irerlemiş. Bizim gasabaya gelen yeni şık, şeytannan telefonlaşıyo da, ondan kelli yazıyo musgayı..."

Muska dedikleri şey, reçeteydi. Reçeteyi yazdıktan sonra;

"Amanın ha, bunu yedi kat muşambaya * sarıp, hastanın göğsüne asın, hastalık geçinceye dek hiç çıkarmayın" diyordum.

106

"Amanın çıkarır mıyız şık efendi, hastalık geçse de çıkarmayız."

Artık, ilaçları vermenin yolunu bulmuştum. Örneğin suda eriyecek hap mi:

"Al bunu, şu okunmuş suyun içinde ez, ondan sonra iç..."

Sürülecek olan pomat mı, hemen içeriye geçiyor, bir kâğıdın üstüne kargacık burgacık şeyler yazıyorum ve diyorum ki:

"Her gün bu kâğıdın üzerine, bundan bir parça sıkacaksınız, ondan sonra hastayı yedi kez ocakla eşik arasında yürüttükten sonra, yedi kez çalacaksınız, bi iznillah yedi gün sonra hiçbir şeyi kalmayacak."

Tüm ilaçları verebiliyordum lakin iğne işini daha bir türlü yoluna koyamamıştım. Sonunda bir gün iğne vurma işini de başardım. Bir hasta getirmişlerdi, onun sahibine;

"Çok fena" dedim, "şeytan bunun kaba etinin dibine dek gelmiş, şayet şeytanın olduğu yere bir iğne çekersek, işi tamam..."

O günden sonra biz şeyh efendi, şeytanları da iğnelemeye başladık. Şeytanların bazıları çok güçlü kuvvetli olduklarından, bir iğneyle, iki iğneyle ölmüyorlardı, o zaman hasta sahibine;

"Şeytana en azından on kere dürteceğiz" diyordum.

Aradan yıllar geçti, bizim adımız orada hâlâ şeyh olarak söylenir. Reçetelerimiz birçok kişinin boynunda, hâlâ muska diye gezdirilir.

107

gariban yankesici

Hani insanlar görürsünüz Galata köprüsünün altında, atmışlar oltalarını denize, balık yakalamaya çalışıyorlar; işte yıllardır onları görür, ben de onlar gibi oltamı denize atarak, ağzımda bir sigara, dalgalanan sulara bakmanı/ı hasretini çekerdim, ama bir türlü işten güçten vakit bulup bu gününü gün eden insanların arasına katılamazdım. Geçenlerde ne olursa olsun

dedim kendi kendime, işi gücü bir yana bırakarak, bürodan çıktığım gibi indim Galata köprüsünün altına, saldım oltamı denize ve beklemeye başladım. Ne balık yakalamanın zevki, ne o balığı yemenin zevki, hiçbiri yoktu içimde... sadece, şöyle başımın dinlendiğini, yudum yudum tadacaktım orada, ama ne arar. Biraz sonra, baktım gariban kılıklı, bu soğukta yakası bir karış açık, saç başı darmadağın bir yaklaştı yanıma:

"Abi" dedi, "kolay gelsin!.."

Şöyle başımla, sağ ol anlamında bir işaret yaptım. Biliyordum ki, konuşsam, o daha çok konuşacak, bizim de dinlenmek için yıllardır hasretini çektiğimiz bu saatler, köprünün direğine vuran dalgalar gibi yok olup

108

gidecekti. Ama gariban dineliyordu başucun da. Biraz durdu durmadı, sonra;

"Abi" dedi, "iyi lezzetli olur hani bu ufak balıklar, değişmem büyük balıklara."

Başımı salladım yine...

"Ben bi keresinde abicim, tam iki kilo dizmiştim ipe, amma yemek nasip oldu mu dersin, yoo, sattım iki kilosunu yirmi kâğıda.

Salladım başımı yine...

"Tanıyorum ben sizi abi" dedi. "Siz sivilsi niz..." :

"Anlamadım" diye ilk kez ağzımdan söz çıktı.

"Yani sivil polis abicim... Burda birini d kizliyorsunuz!.."

Şimdi tutup adama, "Sivil polis falan değil lim" desem, laf uzayıp gidecek, onun için hiç seslenmedim. Ama o konuşmasına devam etti

"Yoksa size göre balık yemek ne ki, ba-sarsınız parayı alırsınız, iki kilo üç kilo... De ğil mi abiciğim?"

Ne yapayım salladım kafamı...

Bir müddet sustu, biraz sonra hatır hatır kaşınmaya başladı. Sağ elini karnına sokmuş boyuna kaşınıyordu. Göz göze geldik, sırttı.

"Abicim be" dedi, "bi cigara var mı?"

Yüzüne bakmadan, cebimdeki paket uzattım.

"Haa uçlu?" dedi. "Abicim be söylemes ayıp, ateşim de yok."

Ardından çakmağı da uzattım. Çakmal çıt etti, ardından garibanın sigara dumanın boşalttığı ciğerinin gür poflaması...

"Off bee, bambaşka oluyor abicim bu sigaralar..."

Paketle çakmağı uzattı.

"Al" dedim, "içinden birkaç tane daha al!.."

Kaç tane aldığını bilmiyorum, ama uzattığında dolu paket bayağı hafiflemişti.

"Abicim aslında ben de polis olmak isterdim biliyor musun, neden dersin, ta çocukluktan severdim bu mesleği, daha çocukken hep oynadığım oyun hırsız polis oyunuydu. Amma bakma işte abi, senin düşündüğün gibi düşünmüyor felek, büyüdük, polis olamadık amma suçlu olduk. Bi tek o sabıka abi, başka sabıkam yok... Uyduk bi kere şeytana, uyma-sak iyiydi. Dedik ya felek meselesi diye. Şimdi de abicim bi kazmaya sap olamadık. Arası-ra kahvelerde garsonluk falan yapıyorum amma, duydular mı bizim sabıkayı, o biçim hemen yol veriyorlar. Sen abi, siyasi kısma mı bakıyorsun, cinayet kısmına mı?"

Şimdi ne desem ki bu adama? Hiç cevap vermemeyi daha uygun buldum. Sadece şöyle bir yüzüne baktım.

"Abicim" dedi yine, "bayılırdım filmlerde görüp, şöyle aynen sizin gibi abicim, paltonun yakalarını kaldıracaksın, elinde de tabanca, gireceksin içeriye, kıpırdamayın ulan ben polisim diyeceksin... Üff be, ne cakalı şey be abi!.."

Adamı yanımdan sepetlesem mi yoksa durup dinlesem mi, bir türlü karar veremiyorum ki... Bir de tutup;

"Şimdi burada, kimi dikizliyorsun abi" diye sormaz mı?

"Aaa, sen karışma bakalım" dedim.

"Affedersin abicim, yani şey için, meraklıyım da, söyledim abicim, yani ondan sordum. Abicim be, tam aklıma geldi, ben biliyorum vallahi abicim, gel sen benimle bir yere, orada bazıları esrar alışverişi yapıyor, sana şıp diye yakalatayım abicim. Sonra abicim, bir de karı satıyorlar bir yer var, hem alenen satıyorlar abicim, sen beni yanına al, şöyle bir girelim içeriye, sen çek tabancayı, kıpırdamayın de, öff bee abicim, adamlarda hoşafın yağı kesiliversin."

Hani, kırmak da istemiyorum zavallı gari-bancığı. Ama ben de buraya kafamı dinlendirmeye geldim canım.

"Şey" dedim, "şimdi sen hemen buradan uzaklaş, işime engel oluyorsun, anladın mı?"

"Hiç anlamaz olur muyum abicim, hemen gidiyorum. Amma abicim söyleseydin be kimi dikizlediğini, hani meraklıyım da..."

"Hadi bakalım, sen şimdi işine" dedim tekrar.

"Gidiyorum abicim" dedi, "gidiyorum... Öteki işler için hani esrar alışverişi, kadın alışverişi, para pul hiçbir şey istemem abicim, şayet onları yakalamaya karar verirsen Tophane'ye gel, orada Yurnak'ın kahvesi derler, beni orada bulursun abicim. Sakar Teyfik dedin mi, beni hemen tanır, gidelim abicim, göstereyim sana. Bir girelim içeriye, eller yukarı ulan!.."

111

"Eee, kafam kızıyor haa!.."

Uzaklaşırverdi hemen, öteden;

"Unutma abicim" dedi, "Yurnak'ın kahvesi, Sakar Teyfik dedin mi, tamam..."

Hay ulan be... Yarım saattir yeter kafa ütülediğin be... Sanki balıklar onun gitmesini bekliyorlarmış gibi o daha uzaklaşır uzaklaşmaz, olta vurmaya başladı. Bir çektim, şöyle karış büyüklüğünde bir balık. Niyetim sadece kafa dinlendirmek olduğu için, balığı oltanın ucundan alıp tekrar denize attım.

Hava kararmaya yakın, denize attığım altıncı balıktı ki, birden elim istemeyerek arka cebime gitti. Ulan aman, bizim cüzdan yerinde yoktu. Üstelik ücretimi de daha iki gün önce almış olduğum için, hayli şişkindi cüzdanım. Bir anda oltayı toplayıp çantama koydum. Biliyordum cüzdanı kimin aşırıldığını. Mutlaka o demin yanıma gelen Sakar Teyfik dedikleri adam aşırmıştı. Tuttu beni lafa, sigara alışverişi, çakmak alışverişi derken ardından bizim cüzdanı yürüttü gitti.

Sanki söylediği yerde bulacaktım gibi Tophane'ye doğru yürümeye başladım. Neden sonra dolmuş binmek aklıma geldi. Bereket dolmuş verecek üç-beş kuruş bozukluk param vardı pantolonun yan cebinde. Bir de övünür dururdum arkadaşlar arasında;

"Daha beni çarparacak yankesici anasının karnından doğmamıştır" diye. Tophane'de dolmuştan indikten sonra, oradan geçen birine;

112

"Acaba" dedim, "Yurnak'ın kahvesini biliyor musunuz?"

Başını salladı adam:

"Vallahi bilmem ki, galiba buralarda öyle bir kahve olmayacak!"

Elbette olmayacak... Adam deli mi, hem senin cüzdanını çarpsın, hem de tutsun sana devamlı oturduğu kahvenin adresini versin. Yürümeye başladım. Bir,ara sokağa saptım. Önüme çıkan hamal kılıklı birine;

"Acaba" dedim, "burada Yurnak'ın kahvesi derler, bir kahve olacakmış, nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Şu sokağa sapın, sonra ilerde bir hamam olacak, oradan sola dönün, sorun size gösterirler."

Demek varmış böyle bir kahve... Ama kahvenin orada olması önemli değil ki, önemli olan Sakar Teyfik denen yankesiciyi bulmak. Saptım sokağa, hamamı geçtim, sola döndüm. Orada dinelmekte olan bir adama sordum:

"Yurnak'ın kahvesi neresi biliyor musunuz?"

Adam, eliyle köşenin başını gösterdi.

"Na orası" dedi.

Sanki Sakar Teyfik orada oturmuş beni bekliyormuş gibi, koşar adımlarla vardım köşeye, rüzgâr gibi daldım kahveye. Daha kahvenin kapısında Sakar Teyfik denen garibanla burun buruna gelmez miyim...

"Bana bak" dedim, "hiç sesini soluğunu çıkarma, yürü benimle."

113

"Yaşa abicim" dedi, "demek gidiyoruz?"

"Yürü!" dedim.

"Abicim bir çayımı iç!.."

"Yürü ulan, fazla konuşma."

"Yürüyelim abi... İlk esrar alışverişine mi gidelim, yoksa kadın alışverişine mi?"

Yakasından tutarak;

"Önce" dedim, "cüzdan alışverişine gideceğiz. Ulan hergele, niye aşırдын cüzdanımı cebimden?"

"Kimin abicim?"

"Benim ulan..."

"Yok namussuzum abi, biz o işi terk ede-li..."

Kaktırdım:

"Yürü ulan karakola."

"Yok gitmesine gidelim amma abicim, vallahi günahımı alıyorsun!.. Bak ara istersen üstümü başımı."

"Kimbilir nereye sakladın hergele!.. Şimdi karakolda bülbül gibi ötersin."

Ağlamaklı oldu, elimi tutup yalvarmaya başladı:

"Yok abicim, vallahi billahi yok."

Biliyorum, hepsi numara yaptığı hergelenin. Rol yapan bir artistten farkı yok... Cepleri yokladım, bir paket iyi sigaralardan geçti elime, üç-beş kuruş da bozuk para.

"Hani ulan" dedim, "daha demin sigarayı benden dilendin, şimdi ne arıyor bu bir paket Maltepe sigarası cebinde?"

"Vallahi abicim oyun oynadık kahvede, üttüm. Şimdi götürüp, ilerdeki tütüncüye dört liradan satacaktım."

114

"Seni yankesici herif senini.."

Sakar Teyfik beni polis bildiği için kuzu kuzu önüm sıra yürüyor, arada bir;

"Yok be abi, vallahi günahımı alıyorsun abi" diyordu.

Komiserin odasına, onu önden soktum, ardından ben girdim. Sanki gerçekten namus-luymuş gibi, komiserin odasına girer girmez titreme pozları takınmaya başladı. Olayı olduğu gibi komisere anlattım. Komiser, Sakar Teyfik'in yakasından tutup bir kez;

"Söyle ulan cüzdanı nereye sakladın?" dediyse de, Sakar Teyfik;

"Yok be abicim, ben almadım" dedi, başka bir şey demedi.

Adresimle beraber Sakar Teyfik'i orada bırakıp karakoldan çıktım. Bir günlük dinlenme bana hayli pahalıya mal olmuştu. Tastamam iki bin iki yüz liraya. Büroya yüzüm bir karış girdim. Arkadaşlar;

"Ne o yahu, ne biçim dinlenme bu?" dediler. "N'oldu, bir şey mi oldu?"

"Yok" dedim, "hiçbir şey yok..."

Geçtim masanın başına ama çalışmanın imkânı var mı? Ofladım, pofladım... Tekrar yırtmaçlı paltomu giydiğim gibi kapıya fırladım.

İrfan;

"Bir dakika" dedi. "Bu gece sendeniz oğlum?"

"Yahu bırakın" dedim, "zaten canım sıkkın."

"Söylesene niye sıkkın yahu?"

115

"Cüzdan yahu, cüzdan" dedim, "çarptırdık cüzdanı itin birine."

Dördü birden ha ha ha diye gülmeye başladılar. İrfan, kendi masasına doğru gitti, çekmecesini çekti ve ve ve... Evet, benim sarı cüzdanımı çıkardı.

Kapmışım elinden... Fırladım hemen... Ardımdan;

"Yahu nereye, bu akşam sendeniz yahu!" dediğini güç işitebildim.

Koştum karakola. Tıknefes komiserin odasına vardım:

"Komiser bey" dedim, "şey, cüzdan cüzdanı büroda düşürmüşüm."

"Yaa" dedi komiser.

Zile bastı, Sakar Teyfik'i getirmelerini söyledi. Biraz sonra Sakar Teyfik titreye fitreye girdi içeriye. Girer girmez de ilk sözü yine;

"Yok abicim, yahu vallahi billahi yok, ben almadım" demek oldu.

Koştum yanına, boynuna sarıldım:

"Teyfik" dedim, "kusura bakma, buldum cüzdanımı, büroda düşürmüşüm."

Bir sevindi ki zavallı...

"Yaa abicim" dedi, "söyledim ben size abicim..."

Komisere döndüm.

"Onun orasını ben bilmem" dedi, "ikinizin arasında olan bir şey, Sakar Teyfik senden şikâyetçiye?"

"Yoo yooo" dedi Sakar Teyfik, "değilim, ben abicimden nasıl şikâyetçi olurum, yoo yoo, vallahi billahi şikâyetçi değilim."

116

Berberce çıktık oradan. Zavallı beni hâlâ sivil polis zannediyordu.

"Abicim" diyordu, "kahveyi nasıl olsa öğrendin, o esrar işini, sonra kadın alışverişi işini ele almak istediğin zaman hemen beni gör..."

O gece meyhanede Sakar Teyfik'le oturduk geç saatlere dek... Ama o hep, aynı şeyleri söylüyor;

"Tamam abicim gel kahveye, gidelim yanlarına, sonra abicime diyeyim, senin elinde tabanca, Sakar Teyfik de arkada, bir giriyoruz içeriye, kıpırdamayın ulan, üff bee, amma hoşafın yağı kesilir haa heriflerde" diyordu.

117

MEMURLAR KIRIŞTIRIYORLAR

"Bak Aysel" dedim, "kutu kutucuk bir evimiz olacak. Şöyle iki oda bir salon... Salonumuzda çiçekler..."

"Yaa" dedi Aysel, "küçücük de bir mutfak... Ben sana o mutfakta ne güzel yemekler hazırlarım."

"Tabii" dedim, "bazı akşamlar arkadaşlarımızı çağırırız, oturur beraber yemek yeriz, şundan bundan konuşuruz."

Biz sevişiyoruz Aysel'le. İkimiz de aynı dairede çalışıyoruz. Masamız da yan yana. Durmadan göz göze geliriz, vatandaştan, arkadaşlardan fırsat buldukça da yandan ellerimizi uzatır, birbirimizin elini sıkırız. Geçen cuma işin bitimine yarım saat kala, dairedeki arkadaşların tümü çekip gittikten, vatanışın da eli ayağı çekildikten sonra, el ele tutuşup baygın ve buğulu gözlerle birbirimizin gözünün içine bakıp, evlenmeye karar verdik. Aman o sahne, o tarihi sahne... Sanki evlenme değildi de, dünyayı yerinden oynatma kararı gibi bir şeydi, o an... Ellerimiz beş dakika sıktı birbirini, gözlerimiz kayboldu gözlerimizin içinde. Aysel'i bilmem ama, benim içimden ılgıt ılgıt bir şeyler akıp, geldi yüreğimin ortasına oturdu. Galiba aşk dedikleri,

118

sevgi dedikleri şey buydu, hiç başıma gelmemiştii. Kararlaştırdık, böyle bir şeye karar verdiğimizize göre, ilk işimiz yarın on ikide buluşmak, birlikte yemek yemek, ondan sonra şöyle kutu kutucuk bir ev aramak.

Aysel zamanında geldi. Bir köfteci dükkânında karnımızı doyurduk ve daldık sokak aralarına... Hangi boş evin kirasını sorduksa, ondan sonra oturup hesaplar kitaplar yapmaya başladık.

"Sen alıyorsun şu kadar, ben alıyorum bu kadar, ev kirasına şu kadar..."

En berbat ev iki binden başlıyordu. Gerçi bin liraya, bin beş yüz liraya da evler vardı ama memur takımından olduğumuzdan, bedenimizin nazik olması bakımından, çünkü hepimizde beslenme bozukluğu olduğundan böyle evlerde oturamazdık. Daha doğrusu alışkın değildik. Yirmi kadar boş ev gezdikten sonra, ev işini sonraya bırakmak üzere veda-laştık. O gece bayağı uykum kaçtı. Öyle ya, şu çatı arasındaki yarım odadan çıktıktan sonra, birdenbire iki, üç bin lira ev kirası vermek bana çok zor geliyordu. Hem iki bin lirayı oraya verdikten sonra bize ne kalacaktı. Memlekette bir annem, bir babam vardı, her ay beş yüz lira onlara göndermek zorundayım. Böylece benim maaş kırılıp gidiyordu, geriye yalnız Aysel'in maaşı kalıyordu. O da ailesine para vermek zorundaydı.

"Ah ulan kereste dünya."

Biz boş verdik ya ev işine, en sona bıraktık ya, bu kez daireden çıktığımız zamanlar,

119

başka şeyler için çarşı pazar dolaşmaya başladık. Mutfak aygıtları satan bir dükkâna girdik. En ucuz tencere üç yüz lira, en kötü tabak takımı iki bin lira, yine en kötü mutfak susu busu, ateş pahası... Şöyle oturduk, bir hesap yaptık mutfak aygıtları satan dükkânın içinde, salt kap kaçak on beş bin lira tutuyordu. Gel de elektrikli aletleri düşün şimdi. Dükkân sahibi;

"tyi bir kefil bulursanız ayda bin beş yüz lira taksit yaparım" dedi. "On ayda ödersiniz."

"Pekiye ulan mutfakçıbaşı, sana bin beş yüzü verince biz ne yiyeceğiz?"

Mutfak aygıtları işini de sonraya bıraktık. Aysel iyi bir koltuk takımımız olmasını istiyordu. Koltuk takımının rengine uygun bir de taban halısı.

"Olur şekerim" dedim. "Yarın da gider onlara bakarız."

Adamlar koltuk takımı değil, sanki gecekondü satıyorlar. En beğenilmeyeni yirmi binden başlıyor, Allah ne verdiyse, geliyor kırk, elliye dayanıyor. Aysel'in beğendiği takım yirmi üç bin lira.

"Tamam" dedi koltukçu, "iyi bir kefil bulursanız, size ayda iki bin lira taksitle veririm."

"İki bin sana, bin beş yüz mutfakçıya, ya biz ne yiyeceğiz koltukçubaşı?"

Koltuk işini de sorlraya bıraktık. Öyle ya koltuktan önce gerekli olan halıydı. Şöyle yere bir halı sermedikten, üstünde karda yürür

120

gibi yürümedikten sonra ben ona ev, ben ona evlilik mi derdim...

"Değil mi şekerim?" dedi Aysel. "Hiç halisiz ev olur mu?"

"Olmaz şekerim."

El ele tutuşup, bir halıcı dükkânına girdik. Sağ olsunlar, adamlar sanki halı satmıyorlar, şehrin merkezi yerindeki toprağı metrekareye vurup satıyorlar. En berbat bir halı yirmi beş bin lira tutuyordu.

"Ha" dedi halıcı, "biz kimleri evlendirmedik kimleri, madem evleniyorsunuz, bizim de çorbada tuzumuz bulunsun, size bir kolaylık gösterelim, ayda dört bin lira taksitle yapalım."

"Sağ olun" dedik, çıktık dükkândan.

Aysel benim gözümün içine baktı, ben Aysel'in... Konuşamıyorduk, bir şeyler söylemek istiyorduk, ama hiçbir şey söylemiyor-duk. Ellerimiz kenetlenmişti birbirine. Ah Ya-rabbim, bu ne büyük bir sevgiydi, Leyla Mecnun, Romeo Jülyet halt etmişti bizim yanımızda. Önden eller sımsıkı birbirini yakalamış, arkadan kollar sıkı sıkı birbirine dolanmış... Aman Tanrı korusun, Allah ayırmasın bizi birbirimizden...

"Aysel!.."

"Söyle hayatım!"

"Biz önce en gerekli şeylere baksak... Şöyle iki kişilik karyola, iki kişilik yatak yorgan yani yatak odamız, oturma odamız için gerekli olan şeyler?"

"Hı hı" dedi.

121

Gittik, karyola, yatak yorgan satanlara... Ne olmuş piyasa yahu, o parayı veren kişinin o yatakta kuştüyü de olsa yatmasına olanak yok...

"Aysel" dedim, "bu ne felaket!"

El ele tutuyoruz yine. Gözlerimin içine baktı:

"Korkarım ki bir yatağımız, bir karyolamız da olmayacak" dedi.

Yol boyu, yine kollarımızla sarıldık arkadan, ellerimizle tuttuk önden... Konuştuk...

"Oysaki" dedim, "devlet ne yasalar çıkarmıştır aile için, aile hayatı için. Koskoca ciltler dolusu yazılar, mesken masuniyeti şu bu..."

Güldü Aysel;

"Meskenimiz yok ki" dedi, "masuniyeti olsun.

"Biliyor musun Aysel" dedim, "şöyle bir düğün yapsak hı, öteki şeyleri sonradan ne dersin?"

"Olur" dedi.

Öyle seviyoruz ki birbirimizi, bir düğün yeterli bizim için. Gittik, bir düğün salonuna girdik. İlgili kişiyi bulduk ve konuşmaya başladık.

İlgili kişi;

"Orkestra istersiniz elbette?" dedi.

"Tabii" dedim.

"Orkestra için on beş bin, salon kirası için on bin alıyoruz."

"Evet" dedim.

"Konuklara elbette pasta ve limonata dağıtırsınız?"

122

"Tabii" dedim.

"Beş bin de onun için, böylece otuz bin liranızı alırız."

Çıktık oradan da... Hem de nasıl çıkma, çünkü bu işin taksiti maksiti de yokmuş, para peşinmiş, kırmızı meşinmiş... El eleyiz yine, kollarımız arkadan dolanmış birbirine. Soluklarımız bir atıyor, içimizde sevgi kuşları uçuyor. Kuşlar, gagalarını birbirine değdirip kaçıyorlar... Yüreklerimizde aşk kuşlarının cıvıltısı, tuttuk Aysellerin evinin yolunu, Aysel'i kapılarında bıraktım.

Bir gün sonra bir pastaneye oturarak, kalemleri, kâğıtları çıkardık, oturduk bir bir topladık. Bizim evlenmemiz için tastamam beş yüz bin lira gerekiyordu. Ucundan kıyısından çeşitli iskontolar, dört yüz binden aşağı dünyada olmuyordu.

"Ne yapalım Aysel?" dedim.

"Vazgeçelim" dedi.

Sevincimden sıçrayıvermişim.

"Elbette" dedim, "elbette vazgeçeceğiz."

Vazgeçtik evlenmekten... Ama sevgimiz, gün geçtikçe daha çok büyüyor, daha çok seviyoruz birbirimizi.

Sayın vatandaşlar, bir işiniz için bizim daireye geldiğinizde, bizi el ele yakalarsanız, ne olur memurlar kırıştırıyorlar demeyin, biz Aysel'le memur evliliği yaptık. Şayet içtenliğimize inanmıyorsanız, benim masanın üzerine bakınız, orada kara kaplı bir kitap duruyor. Kapağını açarsanız, ilk sayfada "Medeni Kanun" diye yazdığımı göreceksiniz.

123

ŞENLİK VAR!..

Hep Almanya'dan Türkiye'ye gelin gelecek değil ya, bizim kız kardeş de gitti bir damat getirdi. Pek seviyorlar bu adamlar galiba Hans ismini, bizim damat beyin ismi de Hans. Gerçi bu evliliğe ailede hepimiz biraz bozulur gibi olduk ama, Hans'ı anladıktan ve kardeşimize olan sevgisini gördükten sonra kabullenmek zorunda kaldık. Gerçekten Hans çok iyi bir insandı. Kardeşimin bir dediğini iki etmiyor, hele babama öyle bir saygı gösteriyordu ki, hani biz evlat olarak babamıza o denli saygı göstermiyorduk. Babam içeriye girince, sanki sınıfa bir öğretmen girmiş gibi rap diye ayağa kalkıyor, mümkünü yok, babam otur demeden yerine oturmuyordu. Ayağını uzatmak şöyle dursun, bacak bacak üstüne bile atmıyordu ne babamın önünde, ne de annemin önünde. Sekiz aylık evli oldukları için de, bizim kız kardeş bayağı Türkçe öğretmişti ona. Bana;

"Kayınbirader" dediği zaman, sanki ağzından bin tane kayınbirader sözcüğü beraber dökülüyor, öyle samimi, öyle içten...

Geldiklerinden on beş gün sonra, bir pazar günüydü. Geç kalkmıştık. Kahvaltımızı

124

henüz etmiştik ki, baktım bizim Sami ve yanında İlhan çıkagelmişler.

"Buyrun buyrun içeriye" dedim.

Geçtiler oturdular. Daha onlar yerine oturmadan, kapının zili çaldı. Bu kez babamın arkadaşlarından Ferhan Beyle, Osman Efendi. Onları da içeriye buyur ettik. Geçtiler, başköşeye kuruldular. Bizim Hans sonradan gelen büyüklerin ellerini öptü, arkadaşlarımla da tokalaştı. Daha annem onların kahvelerini hazırlamamıştı ki, kapının zili yine öttü. İçimden;

"Hayrola?" dedim. "Böyle pazar günü ikide bir gelen misafir?"

Koştum açtım kapıyı yine. Bu kez bizim öteki biraderin arkadaşları, tam dört kişi. Birinin elinde pırlıl pırlıl yeni bir tencere. Renkli selefön kâğıdına sarmış bana uzatıyor.

"Şey, ne bu?" dedim.

"Aaa" dedi güldü. "Al canım al..."

Eh bizde âdettir ya, yeni evlenenin evine bir hediyeyle gidilir. Ama burası kız kardeşimin kendi evi değildi ki, hem de evleneli sekiz ay olmuştu. Neyse aldım tencereyi, mutfağa bıraktım. O arada annem gördü elimdeki tencereyi:

"Ne o?" dedi.

"Hiç" dedim, "bizim biraderin arkadaşı Ferit getirmiş."

"Allah Allah" dedi annem, "bunların hepsi sözleşmişler gibi... Git oğlum, komşu Cevriyanımlardan çay bardakları falan iste, evdekiler yetmez."

125

Ben kapıdan fırlarken, bir baktım sokağın başından bir kalabalık daha sükün etti. Ulan aman, yoksa bunlar da mı bize? Bekledim birkaç dakika, evet evet, bunlar da bize geliyorlardı. Ama içlerinde hiç tanıdığım yoktu ki. Sonradan fark ettim, en arkadan gelen babamın eski bir dostuydu. Demek ötekiler de baba dostuydular. Elimde çanaklar, bardaklar eve girerken bir baktım, bu kez sokağın öte başından kısalı uzunlu bir grup...

Ulan vallahi galiba bunlar da bizim eve?

Osman'ın el kaldırdığımı gördüm. Benim öteki mahalleden arkadaşım Osman. Hemen onun yanında da Kerim. Büroda beraber çalıştığımız Kerim. Kerim'in elinde bir paket...

Koştum hemen içeriye;

"Anne" dedim, "gelen gelene..."

"Aman oğlum" dedi annem, "niye geliyorlar acaba?"

"Vallahi ne bileyim anneciğim."

"Böyle pazar sabahı, sükün sükün millet?"

O sırada babam girdi içeriye, anneme;

"Yahu hanım" dedi, "sandalyeler, koltuklar doldu yahu, koşun konu komşudan koltuk, sandalye bulun."

Eh evin en küçüğü olduğumuz için iş başa düşmüştü. Konu komşuda ne kadar sandalye, peyke, koltuk varsa topluyordum, ama gelenlerin yine de bir kısmı ayakta kalıyorlardı. Nasıl olmuştum, ter burnumdan akıyordu. Sandalye şunu bunu taşıyayım derken, kolla-rım kopmuştu yorgunluktan.

"Yahu anne, nedir bu başımıza gelen?"

126

"Ne bileyim oğlum, yatağından kalkan buraya gelmiş. Baksana şunlara, içlerinde neler neler var şu hediyelerin..."

"Vallahi hiç mi hiç, bir şey anlamadım anne."

"E oğlum kalkmış gelmişler, kapıdan çevrilir mi, gelene buyur demek zorundasın."

Hay Allahım, bu nasıl pazar ziyareti yahu? Şayet kız kardeşimin evliliğini kutlamak-sa maksat, zaten on beş gündür evin içi gâvur göreceğiz diye dolup dolup boşalıyor ama, bu pazar günü niye millet sükün sükün akın etti ki bizim eve?

Şeker kahve bitti, sağ olsun komşular... Koşuyorum boyuna:

"Aman Seher Hanım kahveniz var mı?"

"Aman Vecdiyanım fazla sigaranız var mı?"

Hadi, pekiyi, bu uzaktan gelenler neyse ne, ya şu komşu erkeklerine noluyor? Sanki bizim sıkıldığımız bize yetmezmiş gibi, onların ne işi var pazar sabahı evimizde? Asaf Bey;

"Yoo yoo, sıkıldığınızı bildiğim için ben kendi sandalyemle geldim" diyor.

Ulan iyi halt ettin, yarın gelsen olmaz mıydı?

Arif Bey;

"Yoo, sakın ha, bana kahve istemez" diyor, "biz şurada bitişik komşuyuz canım."

Pekiyi ulan, gözüne çöp mü düştü? Ne işin var böyle sabah sabah bizim evde, git otur evine, aç radyonu, şarkını türkünü dinlesene.

GARANTİ54

127

Odalar boydan boya doldu, gelsin millet bahçeye... Bahçeyi doldurduk, gelsin millet sandık sepet odasına... Hans da bizim gibi şaşkın, durup durup;

"Yortu vardır?" diyor.

"Git ulan bırak yortusunu tortusunu, zaten canım burnumdan çıkıyor, ben ne bileyim!.."

"Adettir sizde, toplanılır her pazar sabahı birinin evinde?"

Allahımasabrim, sen bana sabırlar ver... Sırıttım;

"He" dedim, "âdettir bizde, toplanılır böyle her pazar sabahı birinin evinde."

"Ha çok güzel, yapılacak sohbet?"

"Git Allahını seversen enişte başımdan."

Onca kalabalığı gören, mahallenin nohut-çusu, çekirdekçisi, dururlar mı, biraz sonra bir baktım bizim kapının önünde bağıışıp duruyorlar;

"Nohut var, çekirdek var, macun var!" diye.

Ama anlamadığım tek şey, hiç kimse hanımını getirmemiş de yalnız erkekler. Çok geçmedi aradan, baktım iki kişi daha çıkıp geldiler, birinin elinde ses cihazı. Sordu-

"Abdülkadir Beyin evi burası değil mi?" diye.

"Evet" dedim.

Sırtarak girdiler içeriye. Zayıf olanı, hemen ses cihazını yerleştirdi, hoparlörleri taktı, telleri döşedi.% "Yahu anne n'oluyor?"

"Hişş, ne bileyim oğlum."

128

"Amman baba, bu nedir?"

"Sus oğlum duyacaklar, bakalım nedir, ben de anlamadım ki..."

Az sonra anladık. O iki adam geçtiler mikrofonun başına, başladılar gürül gürül mevlit okumaya. Koştum anneme

"Yahu anne, bugün dedemin öldüğü gün mü?"

"Yoo oğlum..."

Koştum pedere:

"Yahu baba, bugün ninemin öldüğü gün mü?"

"Yoo oğlum, anamın öldüğü tarihi *ner-* den bileyim."

"Peki bu gürül gürül okunan mevlit niye ki?"

"Bilmem ki oğlum... Haydi durma sen, koştur git beş kilo kadar şeker al gel."

"Amman baba bugün pazar, nerde açık şekerçi dükkânı bulabilirim ki?"

"Nereden bulursan bul, açtır, et, rezil olacağız millete."

Koştum gittim çarşıya. Bereket bir açık bakkal dükkânı buldum, adamın ne kadar bayat şekeri varsa aldım geldim. Bir taraftan mevlit okuyanlara ters ters bakıyor, bir taraftan da millete şeker dağıtıyorum. Adamlar da hani şöyle iştahla okuyorlar ki, taa dört sokak öteden duyuluyor. Sesi duyan da boyuna koşup geliyor.

Mevlit bitip de tüm milletin;

"Allah kabul etsin" dediğinde hâlâ evcek, bu mevlitin niye okunduğunu, kime okundu-

129

ğunu bilmiyorduk. Tam mevlit bitmişti ki, bu kez kapıya eli çantalı biri geldi.

"Buyrun buyrun" dedim.

"Kusura bakmayın geciktim" dedi.

"Yaa yaa mevlite yetişemediniz, mevlit bitti" dedim.

"Oh" dedi adam, memnun bir çehreyle, "demek zamanında gelmişim. Efendim bugün burası beşinci de..."

"Anlamadım ne beşincisi?"

"Sünnet efendim, sünnet..."

"Sünnet mi?"

Ulan vallahi deli olmak işten değil, evin en küçüğü benim, otuz bir yaşında, kim sünnet olacak bu evden? Koştum babama:

"Baba" dedim, "kim sünnet olacak?"

Adam bozuldu:

"Ne sünneti?" dedi.

"Kapıya sünnetçi gelmiş."

"Aman oğlum, kalabalığı görüp gelmiş olmasın?"

"Gel de bak" dedim.

Koştuk gittik kapıya. Babam-,

"Aman beyefendi, yanlış adres almış ol-mayasınız?" dedi sünnetçiye.

"Yoo" dedi adam, "bakın..."

Bir davetiye uzattı. Üzerinde şöyle yazıyordu:

"Oğlumuz Hans Klinger'in, Cumhuriyet Mahallesi, 34. Sokak, No. 13'teki evimizde yapılacak olan mevlitli sünnet cemiyetine teşriflerimizi rica ederiz. Kayınbabası Abdülkadir."

"Yahu baba bu ne?"

130

"Ne bileyim oğlum."

"Desene tüm millet bunun için toplandı."

"Yaa" dedi sünnetçi, "yanlış gelmemişim değil mi?"

"Yoo, yoo" dedi babam, "yanlış değil, hani şu bizim arkada da bir sünnet olacaktı da, belki biz sizi orası için gelmişsiniz sanmıştık. Buyurun içeri."

Adam girdi.

"Amman baba adamı aldın içeriye, şimdi tutup kimi sünnet ettireceğiz?"

"Pekiye oğlum, şimdi bunca insanı sünnet yapmadan geri mi göndereceğiz? Bize bu oyunu yapan yapmış bir kez..."

"Pekiye işte, kimi sünnet ettireceğiz, onu soruyorum ben de?"

Öyle berbat bir durum ki. O sırada annem de koştı geldi.

"Ühüü anne" dedim, "haberini yok, sünnetçi de geldi."

"Nee, sünnetçi mi?"

"Babam aldı bile onu içeriye."

"Pekiye ayol, burada sünnet edilecek çocuk yok ki."

"Varmış var, kız kardeşimin kocası Hans."

"Anlamadım..."

"Yahu işte, bizim adımıza birisi davetiye bastırmış, yollamış millete. Ben şimdi anladım niye hiç kadın gelmediğini. Peki baba, şimdi ne yapacağız?"

Babacığım boncuk boncuk terliyordu. Dedim ki:

131

"Gelen misafirlere olduğu gibi anlatsak bu muzipliği?"

"Sakın ha" dedi, "şerefim, itibarım iki paralık olur. Olmaz!.."

Annem:

"Şuradan bir fakir çocuğu bulup gelemiz misiniz, bari onu sünnet ettirsek?"

"Hiç olur mu anne?" dedim, "davetiyede Hans yazıyor."

"Al başına sırmalı heybeyi..."

Babam;

"Çağır bana şu Hans'ı" dedi.

"Yoksa koca adamı sahiden mi baba?" dedim.

"Oğlum bir konuşalım bakalım, belki beni kırmaz."

Çağırdım geldim Hans'ı... Babam;

"Oğlum" dedi. "Vallahi ocağına düştük."

Anlamadı Hans:

"Kim düştü ocağına, felaket" dedi.

"Yok yok, öyle ocağına düşme değil" dedim.

Babam devam etti:

"Birisi bize oyun yapmış. Hay Allah nasıl anlatsam ki..."

Bana döndü babam:

"Oğlum nasıl anlatalım buna? Hay kız ne diyeyim ben sana, gözlerin çıksın inşallah. Bak oğlum Hans, şimdi şey var ya şey, biz senin şeyini kestireceğiz."

"Neyi?"

Babam, anneme gitmesi için işaret etti. Annem gittikten sonra;

"Şeyini şeyini" dedi babam.

132

"Ne şeyini şeyini?"

"Oğlum resmini mi çizsek, ne yapsak buna?"

"Vallahi bilmem ki baba?"

Babam kulağına bir şeyler söyledi, yine de anlamadı. Gerçekten en iyisi resmini çizmekti. Tuttu babacağızım, o yaşlı başlı haliyle resmini çizdi, yanına bir bıçak koydu. Hans'ın gözleri iri iri açılmıştı.

"Fena resim bu" dedi.

"Fena oğlum fena ama, bunca insan bunun için toplandılar."

"Neyin için?"

Ulan amma da kaz kafalı oluyor şu herifler de... Babamı çektim kenara, Hans'a:

"Bak dedim bak... Bu ne bu?"

"Piçak..."

"İyi bildin... Bu da o değil mi? İşte bıçakla seninkini keseceğiz."

"Neee!" diye bağırdı. Hemen babam tutu-verdi ağzını;

"Hişş" dedi, "misafirler duyacak."

İyice yapıştım kolundan Hans'ın. Bağırıyordu boyuna:

"Ben gider polise, siz kesecek benim şeyi."

"Oğlum yanlış anladın, bu sünnet."

"Sünnet münnet, kesecek benim şeyi."

"Bak bak" dedi babam, "bunca adam niye toplandılar biliyor musun? Bunu görmek için..."

"Ha seyirci kesecek benim şeyi ortadan, bunlar seyredecek? Olmaz... Ben sakat olmaz. Geldi tamam, gitmez yarım..."

Ben bağırmışım:

133

"Ulan kim sana diyor yarısını keseceğiz diye. Azıcık ucundan..."

"Olmaz... Tamamdir benimki... Kesin başkasıninki..."

"Hay Allah, ulan oğlum biz kestirdik. Bak bak, şu babamın haline bak, sen bu işe evet demezsen babam kalpten gider."

"Eee benimkinin de yarısı gider."

"Oğlum ucundan, vallahi billahi ucundan... Na na, şu kadarcık..."

"Olmaz eksilir."

Babama göz attım. Sonra Hans'a;

"Bana bak" dedim, "ya bu iş olur, ya da pilini pırtını topla, yallah geldiğin yere, sana karı man yok."

"Peki benim karı ister böyle?"

"O istiyor ya... Hiç acı duymayacaksın ki hemen olup bitecek."

Zavallı Hans babamdan daha iri iri terler dökmeye başladı. O denli çaresiz kalmıştı ki, sonunda boynunu büktü:

"Peki" dedi.

İçerde hem sünnetçi, hem de millet sabır-sızlanmışlardı. Bu arada sünnetçi hazırlıklarını yapmış, aletlerini bir bir dizmişti çantanın üzerine.

Hans'cık kalp ameliyatına giden bir hasta gibi titreyen bacaklarla girdi içeriye.

"Yalnız" dedi, "benden bir şart, girmesin kimse içeriye."

Sünnetçiyle ikisini yalnız bıraktık. Biraz sonra içerden bir feryat yükseldi:

"Yandiii anaaaaa!.."

134

CİNSİSAPIK HÜSNÜ BEY

"..... Kaymakamlığına,

Beyefendinin yaş günü dolayısıyla yurdun birçok yerinden gelen kutlama mektuplarının arasından, ilçeniz nüfus memurlarından Hüsnü Yapmaz adlı memurunuzun da bir zarfı çıkmıştır. Zarf açıldığında, ilişikteki fotoğraf görülmüştür. Memurunuz Hüsnü Yapmaz, beyefendinin yaş gününü, bu fotoğrafın arkasında kutlamış olup, bu davranışıyla suç işlediğinden, adı geçen memur hakkındaki gerekli kovuşturmanın yapılarak, sonucun

bakanlığımıza bildirilmesi önemle rica olunur..."

Kaymakam, yazıyı okuduktan sonra yazıya ilişkin fotoğrafın iğnesini çıkardı, fotoğrafa bakmasıyla havaya sıçraması bir oldu.

"Aman Allahım, bu ne rezalet!" diye bağırdı.

Nüfus memuru Hüsnü Yapmaz'ın anadan doğma önden çekilmiş bir fotoğrafıydı bu. Salt fotoğrafla kalsa neyse, bir de tutmuş resmin tam ortasından bir ok işareti çıkararak, resmin altına şu dipnotu yazmıştı:

"Şu hale bakın."

Kaymakam hop oturdu, hop zıpladı:

135

"Ulan, beyefendi neyin haline baksın? Haydi resmi tutun gönderdin beyefendiye, ya bu tam ortasından ok çıkarıp, altına da 'Şu hale bakın' demenin âlemi ne?"

Bir an, yıllardır emrinde çalışan nüfus memuru Hüsnü Yapmaz'ı getirdi gözünün önüne. Hüsnü Yapmaz ki, dört kız üç oğlan sahibi, yaşını başını almış bir adam. Üstelik kızlardan biri evli, oğlunun ikisi üniversitede okuyor, biri liseyi bu yıl bitirdi. Tutup da böyle bir adam, anadan doğma resmini çektirecek, sonra da tam bu resmin ortasından bir ok işareti çıkaracak, ok işaretinin bittiği yere de, "Şu hale bakın" diye yazacak? Olmazdı canım. Hadi diyelim, tuttu, böyle bir resim çektirdi, peki ama, bu resmi niçin An-kara'daki koskocaman beyefendiye yaş günü kutlama kartı olarak göndersindi? Bu işin içinde mutlaka bir oyun vardı. Ya Hüsnü Beyi sevmeyen ya da çok şakacı biri, tutmuş, çıplak bir erkek resmi bulmuş, Hüsnü Beyin başını bu çıplak erkek resminin üstüne usta bir fotoğrafçıyla anlaşılarak monte ettirmiş, ondan sonra da Ankara'daki koskocaman büyük bir beyefendiye yaş günü kartı olarak göndermişti. Eh, özel yazmanları aşır da şayet bu fotoğraf beyefendinin eline dek varmışsa, kimbilir beyefendi ne denli kızmıştır. Hele hele bu karta yakınları da bakmış, onlar da görmüşlerse... Elbette ne görülmüş şey, ne de duyulmuş şey, yaş günü için çiçek yollanır, hediye yollanır, tel yollanır, her şey yollanır, ama hiçbir zaman bir nüfus memuru-

136

runun anadan doğma resmi, ortasından ok işareti çıkarılarak yollanmazdı.

"Ulan" diye, masaya yumruğunu vurdu kaymakam, "başka hiçbir ilçeden böyle bir hergelelik çıkmaz da, benim ilçemden niye çıkar?"

Vereceği cezayı düşünüyordu kaymakam bey:

"Bunu asla ve kat'a Hüsnü Bey yapmaz ama, tahkikatı derinleştirir de, bu haltı işleyeni bir yakalarsam, artık elimden zor kurtulur, hemen aldırırım valilik emrine veya bakanlık emrine... Ulan bu kadar büyük hergelelik de yapılmaz be..."

Zile bastı, yazmanını çağırdı.

"Hayri Bey" dedi yazmana kaymakam, "Hüsnü Beyi nasıl tanırırsınız?"

"Nüfus kâtibi Hüsnü Beyi mi beyefendi?"

"Canım başka Hüsnü Bey mi var dairemizde?"

"Hüsnü Bey, çok mazbuttur beyefendi. Bilirsiniz, memur kulübüne, tüccar kulübüne bile gelmez. Evden daireye, daireden eve... Hayrola beyefendi?"

Kaymakam;

"Hiç hiç" dedi. "Acaba, siz daha iyi bilirsiniz, çünkü ben beş yıldır buradayım. Acaba Hüsnü Beyde orasını burasını başkalarına gösterme gibi bir huy var mıdır?"

Yazman;

"Anlamadım beyefendi?" dedi.

"Canım, Hüsnü Bey surda burda, şeyini sıyırıp da orasını burasını çoluğa çocuğa gösterdi mi?"

137

Yazman, gülmek için kendini zor tuttu.

"Beyefendi" dedi, "ben iki kez Hüsnü Beye ilçenin hamamında rastladım. Peştamalının altında donu bile vardı."

Kaymakam, içinden;

"Biliyorum canım" dedi. "Bu adama düpedüz bir oyun, bir komplo bu..."

Yazman ekledi:

"Biliyorsunuz, Hüsnü Beyin yaşı kırk beşi geçkindir beyefendi" dedi.

Kaymakam, yazmana izin verdi. Odacıyla Hüsnü Yapmaz'ı çağırttı. Nüfus memuru Hüsnü, her zamanki saygısıyla, önünü iliklemiş, başını kırmış olarak kaymakamın odasına girdi.

"Buyurun beyefendi" dedi.

"Oturun" dedi kaymakam.

Bir an sessizlik oldu. Kaymakam, bir sigara yaktı, paketi Hüsnü Yapmaz'a uzattı. Görülmüş duyulmuş şey değildi. Hüsnü Bey kaymakam beyin karşısında sigara içecek?..

"Teşekkür ederim beyefendi" dedi.

Kaymakam, sumenin altındaki resme baktı, bir de Hüsnü Yapmaz'ın suratına. Sonra Hüsnü Beye ayağa kalkmasını rica etti.

"Yavaş yavaş dönün Hüsni Bey."

Nüfus memuru yavaş yavaş döndü. Kaymakam resimdeki vücutla, Hüsni Yapmaz'ın vücudunu karşılaştırıyordu. Hemen hemen aynıydı. Aynıydı ama, ya şu adamın duruşu, ya şu adamın saygısı, ya şu adamın yaşını başını almışlığı? Hayır hayır, dünyada bu işi

138

Hüsni Yapmaz, yapmazdı. Olsa olsa ya şakacının biri ya da Hüsni Yapmaz'a kızan biri yapmıştı. Ama böyle de şaka olmazdı ki... Koskoca beyefendiye, bilmem ne ilçesinin nüfus memurunun anadan doğma, üstelik ortası oklu, "Bakın şu hale" diye kutlama kartı. Vay eşşekoğlu eşşekler...

Kaymakam;

"Bir düşmanınız falan var mı kasabada?" diye Hüsni Beye sordu.

Hüsni Yapmaz;

"Yok, beyefendi" dedi. "Ben herkesle iyi geçinirim."

"Acaba kuyunuzu kazmak isteyen biri falan?"

"Hayır beyefendi" dedi Hüsni Yapmaz.

"Lütfen bir daha kalkar şöyle döner misiniz?"

"Baş üstüne beyefendi."

Hüsni Yapmaz döndü, kaymakam önündeki resme baktı. Gerçi tahkikatın selameti bakımından;

"Yahu Hüsni Bey, şu pantolonunu sıyır da şöyle bir dön" demek vardı ama, koskoca bir kaymakama bu yakışır mıydı, sonra emrindeki memuru kaymakamı hakkında neler düşünmezdi? Üstelik kaymakam olarak bekardı da.

"İyi" dedi Hüsni Yapmaz'a, "gidebilirsiniz..."

Fakat, kaymakam yazmanının ağzı hiç de sıkı değildi. Bir anda yayıverdi dairedeki memurlara.

139

"Kaymakam bey, bana Hüsni Beyin çoluk çocuğun önünde pantolonunu sıyırıp sıyırmadığını sordu. Demek ki hakkında bir şikâyet var" dedi.

"Yaa," dediler duyanlar. "Ulan bu yaştan sonra sübyancılık?"

"Yok," dedi başka biri. "Ben bir yerde okudum, bu başka bir çeşit hastalıkmiş. Bu hastalığa

yakalananlar, oralarını buralarını açıp teşhir etmekten zevk alırlarmış. İster misiniz bizim halim selim bildiğimiz Hüsnü Bey, çıksın evinin balkonuna, gelene geçene orasını burasını..."

Halkın arasına başka çeşit yansıdı bu haber...

"Duydunuz mu, hani nüfustaki Hüsnü Bey var ya?"

"Eeee?"

"Sizin dünyadan haberiniz yok yahu. Sabahları balkonuna çıkıyormuş, sıyınyormuş pantolonunu, her yanını millete gösteriyormuş."

"Ulan deme, rezalet be!"

Millet aslında Hüsnü Beyin orasına burasına meraklı değil de, bu işi nasıl yaptığına meraklı... İki gün sonra Hüsnü Beyin balkonunun önü kasabalıyla dolmaya başladı. Belediyenin adamları ağaç budama bahanesiyle Hüsnü Beyin balkonunun önündeler. Temizlik işçileri orada. Kamyoncu Şevket arabasının tamiri için orada. Kahvede zaman öldürmekten canı sıkılanlar, şenlik var diye Hüsnü Beyin balkonunun önünde. Kalabalığın oldu-

140

ğu yerde, nohutçu, çekirdekçi eksik mi olur, hatta macuncu bile orada.

"Yahu daha çok sabahları kalkınca yapıyormuş."

"Yok yok, öğleyin eve geldiğinde kahve içmek için balkona çıkıyormuş, bir elinde şeyi gelen geçene gülüyormuş."

En çok da sabahları toplanıyor millet Hüsnü Beyin balkonunun önüne. Hüsnü Bey kahvaltısını yapıyor, hava almak için balkona çıktığında, tüm gözler balkona dikiliyor. Hüsnü Yapmaz, şöyle bir pijamasının lastiğini çekmek için el atmaya görsün, heyecan son noktasını buluyor, hatta;

"Çıkıyor ha!" diye bağırانlar bile oluyordu.

Zaman geçtikçe, bekleyenlerde sabır azalıyor, sinirler geriliyor, iki-üç kişi yavaş sesle;

"Çıkar çıkar" diye tempo tutuyorlardı.

Hüsnü Bey daireye giderken, belki de sokak başının birinde çıkaracak diyerekten bir yığın adam ardına düşüyor, ama Hüsnü Yapmaz hükümet konağının merdivenlerinde kaybolunca, millet can sıkıntısıyla akşamın olmasını bekliyordu.

Kimbilir, belki de Ankara'dan o telefon gelmeseydi, kaymakam meselenin üzerinde o kadar durmayacak, kapatıp gidecekti ama, telefondaki ilgili;

"Durum ne oldu, beyefendi tahkikatın sonucunu bekliyor" deyince, kaymakamı yine bir telaştır aldı. İşin içine ilçe komiserini de

soktu. Komiser, resmi bir güzel inceledikten sonra;

"Beyefendi, gözünüze çarpmadı mı?" diye sordu. "Bakın, bu resim sünnetsiz?"

Kaymakamın gözleri faltaşı gibi açıldı:

"Ne diyorsunuz?" dedi.

"Sünnetsiz beyim."

"E pekiyi biz Hüsnü Beyin sünnetli mi sünnetsiz mi olduğunu nerden anlayacağız?"

Komiser de kaymakam da derin derin düşünmeye başladılar. Kaymakam, ikide bir elindeki fotoğrafa bakıyor;

"Tam belirgin değil ama" diyordu.

Fakat komiser, resmin sünnetsiz olduğunda direniyordu.

Kaymakam;

"Demek ki gâvurun birinin resmini bulmuşlar, bizim zavallı Hüsnü Beyin kafasını bu vücudun üzerine monte etmişler" dedi.

Komiser;

"Beyim" dedi, "siz hep monte üzerinde duruyorsunuz. Ama ben polis olarak babamdan bile şüphelenirim."

"Ne yani, bu işi bizzat Hüsnü Beyin kendinin yaptığını mı sanıyorsunuz?"

Komiser;

"Neden olmasın?" dedi.

"Olmaz" dedi kaymakam.

"Beyim siz bu işin tahkikatını bana bırakın."

"Yani Hüsnü Beyin sünnetli veya sünnetsiz olduğunu inceleyeceksiniz."

"Elbette beyim."

"Nasıl yapacaksınız bunu?"

"Siz işi bana bırakın beyim."

Üç gün sonra, kaymakamlığın bir yazısı çıktı:

"İlçemizde uyuz salgını olduğundan tüm memur arkadaşların, doktor kontrolünden geçmeleri gerekmektedir. Buna göre her memurun doktora görünmeleri önemle rica olunur."

Komiseri de doktoru da kaymakamı da hiçbir memur ilgilendirmiyordu. Yalnız bir tek memur ilgilendiriyordu, o da nüfus memuru Hüsni Yapmaz. Hüsni Yapmaz'ın muayene sırası geldiğinde, doktorun odasında hem komiser vardı, hem de kaymakam. Şundan bundan konuşuyorlardı ama, gözleri Hüsni Yapmaz'daydı. Daha doğrusu Hüsni Yapmaz'ın şeyinde...

Doktor;

"İndirin Hüsni Bey" dedi.

Hüsni Bey indirdi. Komiser, kaymakam gözlerini iri iri açmışlardı.

"Çekin Hüsni Bey" dedi.

Hüsni Bey sünnetliydi.

"Ulan," dedi kaymakam içinden, "sünnet-siz olsaydın ne olurdu ha namussuz, biz de bunca dertten kurtulurduk."

Hüsni Bey gitti. Gitti ama, komiser birdenbire;

"Tamam" dedi, "hemen tekrar çağırın Hüsni Beyi. Yakaladım. Resmi gönderen Hüsni Beyin ta kendisi."

Resim komiserin elinde duruyordu.

143

Odacı koştu, Hüsni Beyi yoldan geri çevirdi. Komiser kaymakama, Hüsni Beyin kalçasının şu yanındaki beni gösteriyor;

"Tamam" diyordu, "pantolonunu sıyırdığında bu beni orada gördüm."

Doktor;

"Hüsni Bey" dedi, "sizin muayenenizi tam olarak yapamadık. Sıyrının lütfen."

Hüsni Bey sıyırdı, komiser hemen Hüsni Beyin üzerine atıldı, pantolonunun ucundan yakaladı, resmi burnuna dayadı:

"Bunu sayın beyefendiye doğum günü tebriği olarak sen gönderdin değil mi?" diye bağırdı.

"Hı" dedi Hüsni Bey.

Kaymakam, komiser, doktor Hüsnü Beyin bu soğukkanlılığı karşısında şaşır kalmışlardı.
Kaymakam;

"Demek sen ha?" dedi.

"Evet beyefendi ben."

"Niye?"

Yanıt vermedi Hüsnü Bey. Hem hiçbir zaman yanıt vermedi. Yalnız mahkemesinin son günü, belli belirsiz ağzından şu sözler döküldü Hüsnü Beyin:

"Memursun diyorlar, ağzını açamazsın diyorlar. Biz ağzımızı açmadık, kıçımızı açtık, resimle olsun durumumuz, ayağımızda donumuzun olmadığını anlatmaya çalıştık, ama öyle anlayışlı insan nerede birader?"

144

SELAM DUR!.. KAÇAKÇI GELİYOR...

Ah şu bizim dayı, ne yamandır ne yaman... Daha geçen günkü Üniversite çikletlerinin parasını tüketmeden geldi beni buldu:

"Evet" dedi, "hazır para çabuk tükenir, derhal bir iş tutmamız gerek..."

"Ne gibi bir iş dayı?" diye sordum. "Sakın berbat bir iş falan olmasın?"

"A oğlum nerede olduğunu unutuyorsun, burası Türkiye, her şeyi kılıfına uydurduktan sonra kılına halel gelmez."

Valide yine oradan atıldı her zamanki gibi:

"Sakın kötü bir işse, benim oğlumu bulaştırma" diye.

Dayım güldü, valideye;

"Ne zaman kötü bir işe bulaştırdım ki oğlunun burnunu?" dedi. "Bu kez yapacağımız iş kaçakçılık."

Valideden önce ben hoplamışım yerimden:

"Amman dayı, ben bu işte yokum."

"Oğlum, dur dinle... Kaçakları Kilis'ten getireceğiz."

Bizim valide dizlerine vurmaya başladı bu sözü duyunca:

145

"Sen deli mi oldun ayol?" dedi. "Ossat yakalarlar."

"Yakalamazlar."

"Ama dayı" dedim, "Kilis çıkışında tüm otobüsleri kontrol ediyorlarmış."

"Oğlum biz kamyonla getireceğiz."

"Ne kamyon mu, yok dayı, ben bu işte yokum, kendine başka bir ortak bul."

Dayım, gözlerini bir noktaya diktikten sonra, babacan bir tavır takınarak;

"İsterim ki, benim sülalemden olan bir kişi kazansın... Yoksa şimdi fikrimi şöyle açığözün birine açsam, o dakika kabul eder" dedi.

"Peki dayı, nasıl bir fikir bu bakalım?" diye sorunca valide beni kolumdan içeriye çekerek;

"Dinleme onu dinleme onu" diye bağırmaya başladı.

"Dur yahu dinleyeyim anne" dedim.

Dayım anneme gülümsedikten sonra;

"Fikrimi zaten şimdi söylemeyeceğim ki" dedi. "Kilis'te söyleyeceğim."

"Peki dayı, niye burada söylemiyorsun?"

"Evlad, kaçakçılık denen şeyde yerin kulağı vardır, onun için büyük gizlilik ister. Haydi bakalım, bu işe razı olduysan, benimle bankaya kadar gel, şöyle çek bakalım paraları."

Düştük biz dayıyla yola... Valide ardımdan bağırıyordu dayıma;

"Gözün kör olur inşallah, bir daha buralara gelemezsin inşallah" diye.

146

Bir pazar sabahı, dayımla kendi evlerinin önünde buluştuk. Bir son model taksi, bir de kamyon bekliyordu.

"Amman dayı, kamyonu buradan mı götüreceğiz?" dedim.

"Elbette yeğen... Hiç Kilis kamyonlarına güven olur mu, buradan yükler, şuradan da ihbar ederlermiş."

"Peki bu taksi nolacak?"

"Onun içinde de biz gideceğiz."

Dayım, yeni diktirmiş olduğum siyah elbiseme baktı:

"Ooo" dedi, "çok yakışmış sana, tam istediğim gibi..."

Saat tam yediyi üç geççe, öyle bir kız geldi ki taksinin yanına, bal kaymak cinsinden...
Dayıma;

"Özür dilerim, üç dakika geciktim" dedi.

Fısıldadım dayıma:

"Bu da mı bizimle geliyor?"

"Elbette... Siz arkada yan yana oturacaksınız, ben taksiyi kullanacağım. Kamyonu da hiç merak etme, kamyonun şoförü sahibidir, kırk yıllık da dostumdur."

"Yahu dayı vallahi hiç akıl erdiremedim, bu taksi n'olacak, bu kadın n'olacak?"

"Haydi evlat, fazla vakit kaybetmeyelim, çıkalım yola. Kamyonu önce Ankara'da bekleyeceğiz, sonra Adana'da, en sonra da Kilis'te..."

Hareket ettik. Elbette insanın yanında böyle güzel bir kız olduktan sonra yolculuk çabuk geçirdi. Kızla, ondan bundan, arada

147

bir dayımın dikiz aynasından kaçamak bakışları arasında konuşa koklaşa Ankara'yı bulduk.

"Yahu dayı, kocaman kamyon, içi kaçak dolu, o dakika yakalar polisler."

"Evlat, ben o polislere selam verdirtmez-sem, bana da dayın demesinler."

"Kaçak dolu kamyonu mı?"

"Elbette..."

Cin zekâlî dayım, kimbilir neler planlamıştı kafasında... Biz kamyonu beklerken, o, habire hesaplar yapıyordu. Saatten şu kadar, ipekliden şu kadar, çamaşırdan şu kadar, radyolardan şu kadar, süs eşyasından şu kadar... Sonra bana dönüyordu:

"Off be yeğen, kendimi şimdiden milyoner olarak görüyorum."

Ben suratımı astıkça, o yarım yan dönüşle beni dürtüyor;

"Sen de sevinsene yahu, sen de benim gibi milyoner olacaksın" diyordu.

Ankara'dan tekrar yola çıktığımızda kamyon belki de çoktan Ulukışla'yı bulmuş olacaktı. Çünkü dayım, kızı da yanına alarak gitti. Ancak beş saat sonra elleri paketlerle dolu olarak geldiler.

"Dayı hayrola, nedir bu paketler?"

"Sürpriz yeğen, Kilis'te görürsün."

"Yahu dayı söylesene!"

"Sabret evlat, kaçakçılıkta yerin kulağı vardır."

Çatlayacağım nerdeyse ama, bereket bizim dayı arabanın kilometre saatini yüz kırk-

148

tan aşağıya düşürmüyor. Kamyonu Adana'da yakaladık, ama orada hiç durmadan yolumuza devam ettik.

Kilis'in girişinde arabaların sıra sıra bir yığın polis tarafından kontrol edilmesini görünce dayıma;

"Yok dayı, ben bu işten vazgeçiyorum, dönüyorum" dedim.

"Neden korktun evlat?"

"Bunca polis dayı?"

"Yeğen, dedim sana, yarın bu polislerin tümü bizi selamlayarak yol verecekler."

"Yahu dayı, etme eyleme!..."

Güldü dayım:

"Otur oturduğun yerde..."

O gece dayım bizi otelde bıraktıktan sonra kayboldu gitti. Ancak sabaha karşı geldi otele.

"Tamam" dedi, "kamyonu kaçakla doldurdum."

"Dayı, çiklet miklet tamamı ama, bu kez çıramız yandı gibi geliyor bana."

"Evlat üzme tatlı canını, şimdiden işleri olmuş bitmiş bil..."

Yarım saat sonra kızı yattığı odadan getirdi.

"Haydi bakalım giy şunları" dedi.

Dayımın kıza uzattığı bir gelinlikti.

"Dayı neler oluyor?"

"Evleniyorsun oğlum."

"Kiminle?"

"Bu kızla."

"Bu kızla mı, yahu dayı..."

149

Kız, gelinliği giydi geldi, kuruldu arabaya... Ben de kızın yanına... Kamyona baktım, güneşin ilk ışıklarıyla sandalye, masa, karyola, yorgan vesaire gözüküyordu üstünde...

"Peki bunlar ne dayı?"

"Çeyiz oğlum... Sen yeni evlisin, bu akşam evlendin ve karınla İstanbul'a gidiyorsun."

Dayımın söylediklerini duymuyordum sanki... İçimdeki korku gittikçe büyüyor, kalbimin gümbürtüsü, işlemekte olan arabanın gürültüsünü bastırıyordu.

"Dayı polislere yaklaşıyoruz."

"Evlad sakın ol, yeni evlilere fazla heyecan iyi gelmez."

Durduk polis kümesinin yanında. Dayım polislere nasıl sırttı, nasıl göz attı bilmem, polisler arabanın içine şöyle bir bakıp, birbirlerini dürttükten sonra, selamı çaktılar.

"Buyurun geçin dediler."

Hatta arkamızdan biri;

"Ah ah, yeni evlilik, gerdek, bilirim bunları, şimdi kimbilir bu zavallılara ne uzun gelir istanbul yolu" dedi.

Öteki polis de;

"Kızın amma da çeyizi varmış haa" demekten kendini alamadı. Ve ekledi: "Ulan bizimki iki yorganla gelmişti be..."

150

ŞAPLAK HASAN

Size Hasan'ı anlatayım. Hasan bizim ilçede, hayır hayır ilçe nesi, koskoca ilde ünlüdür. Boyu bir seksenden az fazla, iri yapılı, kocaman gövdeli, kalın enselidir. Öyle büyük elleri vardır ki Hasan'ın, her biri bir yaba gibidir. İşte bu yaba gibi ellerle kimi tutsa, tuttu-ğuyla yere atması bir olur. Siz istediğiniz denli bulaşmayın ona, ama o gelir bulaşır size. Şimdi kahvede oturuyorsunuz değil mi, çıkarmışsınız sigara paketini, çekmişsiniz bir sigara, ağzınıza koymuşsunuz, tam kibriti çakacaksınız ki, hop sigara uçmuştur ağzınızdan. Döner bakarsınız sigara Hasan'ın ağzında, kibriti yakmanızı bekliyordur. Üstelik de sırtı-yordur. Suratınızı asacak olursanız, o sizden fazla asar, hatta "Ulan malının mülkünün topunu mu gasp ettik, altı üstü bir sigaramı aldık" der. Şayet hırlaşmaya kalkacak olursanız yandınız, Hasan şakamsı

şakamsı bir patlatır ensenize o yaba gibi elleriyle, kendinizi yerde bulursunuz. Kalkmanıza izin verse neyse, siz tam kalkarken, hop bir daha yapıştırır şakamsı. Bu şakadan sonra da boynunuz tutulur bir hafta, ya da kolunuz. Bu muzipliği yapmadığı zamanlar, siz çağırmasanız da gelir masanıza

151

oturur, bağırrır garsona, "Hidayet'ten bana bir meyve suyu..." Hepimizin adı Hidayet'tir. "Hidayet'ten bir kola..." Ucuz şeyler de içmez. Hele bir reddedin, hele bir içtiği şeyin parasını vermeyin, o zaman Hasan ya kolunuzu kıvırır, ya boynunuzu bükür.

Almışsınız güzelim elmaları, yanılmış yakılmış Hasan'ı aklınıza getirmemiş, bu güzelim elmaları sepetinize koymuşsunuz ve de yolda Hasan'la karşılaşmışsınız. Hasan sizin yanınıza yaklaşır, sanki babasının malıymış gibi elini sepete daldırır, bir tane alsa neyse, ya iki elma alır, ya dört... Küçük çocukların ellerinden somun ekmeği kapar, baş tarafından öyle kocaman bir ısırık alır ki, ekmeğin yarısı Hasan'ın ağzında kalır. Ondan sonra çocuk evde dayak yer, "Ulan niye Hasan'a rastladın?" diye. Oysaki bunda çocuğun suçu ne?

Kasabanın pazarında dikilir konağın önüne, aynısı Deli Dumrul, konağa girenden bir lira girmeyenden bir lira. Hele verme bu bir lirayı, ardından koşturur, sokağın içinde seni yakalar, ayağından ayakkabını çıkarır, senden o bir lirayı alıncaya dek yapmadığını koymaz. Verirsin bir lirayı kurtulursun. Hemen hemen köyden kasabaya iş için gelip de Hasan'a bir lira toslamadan giden köylü yoktur.

Akşam oturmuş televizyonda, radyoda haberleri dinliyorsunuz değil mi? Tüm kahve halkı kulağını gözünü vermiş haberlere. Ha-sanNda o sıra içeri girdi, tamamdır artık haberlere de hak getire, programa da. Kapata-

152

çaksın televizyonu radyoyu; Hasan'ı dinleyeceksin. Öyle de gevededir ki, geçer televizyonun yanına, televizyon ne derse onu yineler. Televizyon susup da film falan göstermeye başlayınca, başlar yoruma. Hele dinleme yorumunu; gelir kolundan sarsar, "Ulan burada konuşan adamdan daha mı az akıllıyım ben?" der. Ne diyeceksin, oturur, ağzını açar, Hasan'ı dinlersin.

Hasan bazen elinde sekiz-on şapkayla gezer, kimbilir kimlerin kafasından kapmıştır. Erkeksen bisikletle yanından hızla geçiver, hemen koşar şapkanı kapar. Bisiklet değil, eşekle de hızla yanından geçsen, şapkan gitmiştir. Toplar bu şapkaları, sonra götürür kasaba yolundaki akasya ağaçlarına asar. Şapkasını arayanlar oradan gider alırlar. Salt bisikletliler, eşekliler için mi böyle, hayır; minibüsler, otomobiller için de böyle. Hasan'a yaklaşmazdan önce arabayı yavaşlatacak, pencerenin camını açacak, Hasan'ın hatırını soracaksın. Sormazsan yandın, belki o gün için kaçır kurtulursun ama, bir gün sonra sabah kalktığında lastiklerinin dördünü delinmiş bulursun. Haydi erkeksen git de Hasan'a... Böyle kaç kişi Hasan'a çatayım dedi de, Hasan onların bir güzel pestilini çıkardı.

Kasabada düğün var diyelim, tamam artık gün Hasan'ın günüdür. Düğün üç gün üç gece mi, Hasan artık düğün evinden çıkmaz. Yer içer üç gün. Hem öyle yer içer ki, beş kişinin yediğini, on kişinin içtiğini. Ama kasabalı onun yiyip içtiğini uğur saydığından hiç-

bir şey demezler. Ya gelin giderken, her sokakta yolunu keser Hasan. Düğün günlerinden sonra Hasan'ın cebi parayla dolar.

Kasabaya yeni gelen bir memur, bir müdür, onu ilk gördüğünde okkalı biri sanır. Çünkü Hasan'ı bugüne değin kravatsız gören olmamıştır. Hep de koyu renk elbiseler giyer. Herkesten de selam bekler. Kaymakam bile Hasan'ı yolda gördüğünde okkalı bir selam uzatıp, "Nasılsınız Hasan Bey?" der. Hasan, "Siz nasılsınız?" diye yanıt verir. Bazen bastonlu da gezer. Dediklerine göre bu baston malmüdürününmüş. Hasan'ın çok hoşuna gitmiş, bir gün yolda malmüdürünü çevirerek bastonu istemiş. Ne yapsın malmüdürü, tutmuş bastonunu vermiş bizim Hasan'a. Hele bir vermesin, malmüdürünü öyle bir punduna getirir ki kaptığıyla kaçır, üstelik müdür bey de bacaklarını havada görür.

Hasan arasına esnaflık da eder, nereden alır getirir bilinmez, pazara bir küfe ıspanak, veya bir küfe portakal döker. Hadi bunlar neyse alınır, yenilir. Hasan bu, akli tutar dağdaki otları getirir, yığar önüne, hem de pazarın öyle bir yerinde durur ki, zorunlusun oradan geçmeye, zorunlusun bu ottan yarım kilo, bir kilo almaya.

Hasan'dan kasabada, çevre köylerde, hatta ilde bıkmayan yoktur. Yoktur ama ne yapabilirsin ki Hasan'a? Kaymakam çağırır, biraz öğüt verir, kaymakamın yanında başını salrar, daha oradan çıkarken kaymakamın odacısının ya ensesine şaplağı indirir, ya da

kahveci çırağının. Merdiveni dört dört atlar, atladıkça konak sallanır. Çıkar kapının önüne, Hasan eski Hasan.

Üç gün kaybolur, ardında belki otuz-kırk itle döner. İt bildiğimiz it. Köylerden mi toplar, ilde kasapların önünden mi toplar, bilinmez, takar ardına fareli köyün kavalcısı gibi girer kasabaya. Ondandır bir hafta kasabada geceleri uyuyabilirsen uyu, kırk it, kasabanın bu başından o başına, o başından bu başına havlayarak, hırlayarak koşarlar. Belediye bu itleri zehirler de öyle kurtulur kasabalı dertten. Ama ne zamana dek; Hasan'ın kafası kızıp yeni itler toplayıp gelinceye dek.

Kasabanın o güzelim havuzundaki güzelim balıkların hepsini bir bir yine Hasan yedirmiştir kedilere. Doldurur bir çuval kedi, getirir havuzun yanına. Kediler beklerler, sonra bir atılışla balıkları suyun içinden havaya, oradan yere fırlatırlar ve yerler. Hasan buna kahkahalarla güler.

Sinemada da rahat yoktur Hasan'dan. Film başlayınca herkes gibi tutup perdeye bakacağına, o tutar sahneye çıkar, oturur oradan millete bakar. Arasına da sanki yakalaya-cakmış gibi perdedeki atların, adamların ardından koşar. Ondandır sonra perdede durmadan o yana bu yana koşan canlı bir adam, iz-leyebilirsen izle filmi.

Hasan deli galiba... Tüm kasabalı geçen güne dek öyle düşünüyorduk. Gerçi Hasan o suçlu işlemese akıl hastanesine de gönderilmezdi ama, tutmuş kaymakamın şapkasını

kafasından kaçırmış. Bunun üzerine Hasan jandarmalar tarafından yakalandı, bağlandı ve akıl hastanesine gönderildi. Oh dünya varmış. İl, ilçe ve köyler bir haftalığına rahat ettik. Ama bir hafta sonra Hasan elini kolunu sallaya sallaya çıkıp gelmez mi!.. Hem de üstelik, "üstün zekâ" raporuyla. Şaşık kaldık kasabalı, köylü, kentli... Yok, bu Hasan'ın elinden kurtuluş yok.

Ama bulduk biz çaresini. Araya partililer, kocaman kocaman adamlar girdiler. Hasan'ı bu devre ne yapıp edeceğiz milletvekili yapacağız, Ankara'ya gönderip kurtulacağız. Hem de kasabanın, kentin, köylerin tüm seçmenleri;

"Ne bu kezi, her seçimde Hasan'ı seçeceğiz, onu ömür boyu milletvekili yapacağız" diyorlar.

Gerçek mi? İnanın gerçek, ben bile oyumu Hasan'a vereceğim, ister bağımsız, ister partili... Ama sanırım partili olacak Hasan. Çünkü daha şimdiden seçilmeyi garanti görünce, partinin biri Hasan'ın peşini hiç bırakmıyor.

156

BALEYE DEĞER VEREN ULUS

"Anlat" dedim kardeşime, "babamız nasıl?"

"Ohoo" dedi, "babamızın dalgası öyle yerinde ki, sorma..."

"Niye babamızı da getirmedin, bıraktın gâvur ellerinde?"

"Vallahi kendi gelmek istemedi. Siz gidin karınla Türkiye'ye, nasıl olsa bir ay sonra dönüp geleceksiniz" dedi.

Bizim kardeş Avustralya'da çalışır. "İsteyene yollar açık" parolasından yararlanarak Avustralya'ya gitti. İki yıl çalıştıktan sonra babamı yanına konuk olarak çağırdı.

"Babam ne yapıyor Avustralya'da?"

"Dedim ya" dedi kardeşim, "onun dalgası yerinde. Bizim olduğumuz yerde hemen hemen göçmen yok desem yeri, hepsi Avustralyalı. Babamızı sorma, baş cambaz oldu."

"Nasıl yahu, anlatsana..."

"Babamı gezdirmek için çarşıya çıkardım. Orada da yol kenarlarında bizim kahvelere benzer kahveler var ama, bizimkiler gibi değil. Oralarda bira içilir, gazoz içilir, çay içilir. Kâğıt oynama falan yoktur. İşte böyle bir ye-

157

re gidip babamla oturduk, iki gazoz söyledik, gazozlarımızı içtik. Aklıma eve et almak geldi. Babam;

'Yorgunum, ben seni burada bekleyim, al da gel' dedi. Et satılan yere gittim, bir döndüm geldim ki, bir yığın gâvurcuk, babamın başında. Babam onlara bakıyor, onlar babama... O kalabalığı görünce babamın bayılmış olacağı falan aklıma geldi, ama babamı bir ayağını altına

almış sandalyede oturur görünce, rahatladım. Babam;

'Oğlum' dedi, 'bunlar galiba benim Türk olduğumu anladılar, başıma toplandılar. Baksana, ben gülüyorum, onlar şaşkın şaşkın bakıyorlar.'

Kadın kız, tümü çevrelenmişler, babamın yöresine bakıp duruyorlar. Olur ya yaşlılık, babam önünü falan iliklemeyi unuttur diye, ön tarafına baktım, kapalıydı. İyi ama bu adamlar babama niye öyle şaşkın şaşkın bakıyorlardı? Dil bilsem soracağım, hiç dil bildiğim yok ki...

'Varsın baksınlar baba, biz birer çay içelim' dedim.

'Olur oğlum içelim içmesine amma, bu adamlar niye bakarlar bana? Genç değilim, yakışıklı değilim, artist falan değilim.'

Çaylar geldi, bu kez babam çayı şöyle daha rahat içebilmek için öteki bacağına da altına aldı. Babam bu hareketi yapar yapmaz, yöremize çevrelenmiş insanların tümünün birden ağzından, bizim 'Aaaa' sesine benzer bir ses çıktı. Ben;

158

'Ulan galiba pederin pantolonunun arası yırtık' dedim. 'Baba,' diye seslendim, 'pantolonunun arası falan yırtık olmasın?'

Babam, hop diye doğruldu, bacağına arasına baktı. Sağlam... Ama babam öyle hop diye doğrulunca, yöremizdeki gâvurcuklardan yine 'Aaa' sesine benzer bir ses çıktı.

Bildiğim birkaç kelime İngilizce var; ekmek verir misiniz, sigara verir misiniz, et verir misiniz, başka bildiğim yok ki... İki yıldır çocuklar çatır çatır öğrendiler, ama bende yetenek ne arar. Çocuklar akşamdan öğretiyorlar birkaç kelime, sabah olunca hepsini unutuyorum. Neyse...

Babam biliyorsun buradan alışkın, dünyada sandalyede iki ayağını yere uzatıp oturamaz. Çaylar gelince, tuttu öteki ayağını da altına çekti.

'Aaaaa' dedi gâvurcuklar yine, gözleri iri iri açılmış olaraktan.

'Galiba baba bunlar senin oturuşuna hayret ediyorlar' dedim.

'Benim oturuşumda ne varmış?' dedi babam.

Babamın oturuşunda gerçekten hiçbir şey yoktu ama, sağ bacağına, sol bacağına altından alarak altına öyle bir geçirmişti ki, ayakkabısının burnu kaba etinin yanından dışarı çıkmıştı. Babam biraz öyle oturdu, bilmem adamların bakışlarından, bilmem yorgunluktan, poz değiştirdi. Bu kez, sol dizini sandalyenin üzerinde bükerek, sol ayağını da yukarıya çekti ve çektiği ayağını bükülü ayağın arasından geçirdi.

159

'Aaaaaa!..'

Gâvurcuklar o denli şaşkınlar ki, birbirlerine bir şeyler söyleyip babamın bacaklarına bakıyorlar.

'Baba' dedim, 'oturuşun bunlara garip geliyor.'

'Garip mi,' dedi babam/ulan biz köyde hep böyle oturmaz mıyız Hıdır'ın kahvesinde?'

Garson da az sonra dikildi başımıza, hatta içerden içkileri hazırlayan kız da mini eteğiyle geldi, dikildi babamın karşısına. İnat değil mi, babam ayağını indireceğine bu kez kerevit oturuşuna geçti sandalyenin üzerinde. Sol bacak kıvrılı altında, sağ bacak onun üstüne atılmış, kısacası bizim peder tortop... Bu kezki, 'Aaaa' bir başka çeşit çıktı.

'Vah vah,' dedi babam, 'bunlar şu sandalyede oturmaktan başka çeşit oturma şekli bilmiyorlar. Dur şunlara minder oturuşu oturayım.'

Sandalyenin üzerinde iki bacağını büktü, iki eliyle arkadan ayak bileklerinden yakaladı.

'Ayyyaaaa' dedi gâvurcuklar.

'Baba' dedim, 'galiba kızıyorlar, istersen doğru dürüst otur.'

Babam bildiğimiz gibi sandalyeden ayaklarını uzatarak oturdu. Ama gâvurcukların yine dağıldıkları yok, pederin yeni numarasını bekliyorlar. Kalkıp gideceğiz, gitmemiz de bir tuhaf olacak. Onun için oturmakta direndik. Birer çay daha söyledim. O sırada telaşlı biri girdi içeriye. Koştı, kalabalığın yanına geldi.

160

Oradakilere bir şeyler söyledi. Biri, babamı gösterdi, adam babamın ayaklarına baktı, sonra yüzünü buruşturdu.

'Baba' dedim, kalk gidelim, bunlar tutanak falan tutacaklar galiba?'

Kalktık, adamlar bir şey söylüyorlar ama anladığımız yok ki. Soruyu daha çok babama yöneltiyorlar, babam da anlamadığı için benim yüzüme bakıyordu. Tam o sırada büyük oğlum geldi. Kalabalığı görünce;

'Hayrola baba?' dedi.

'Hiç oğlum,' dedim, durumu anlattım.

Oğlum, İngilizce konuşmaya başladı. Az sonra, gözlerini iri iri açarak;

'Dedem burada bale falan mı yaptı baba?' dedi.

'Ne, ne' dedi babam, 'bela mı, ne belası oğlum?'

'Yok oğlum' dedim, 'bacağını altına çekti, sandalyede oturdu.'

Oğlum güldü:

'Soruyorlar' dedi, 'yaşlı acaba emekli bale öğretmeni mi?' diye.

Oğlum, 'hayır' dedi, bu kez başka konuşmalar geçti aralarında. Gâvurcuklar sormuşlar:

'Dedeniz yoga dersleri mi almış?'

'Yooo' demiş oğlum.

'Öyleyse nasıl oturabiliyor öyle?' diye sormuşlar. Oğlum da anlatmış:

'Bizim memlekette daha küçük yaştan çocuklar eğitilir. Sofraya otururken asker oturuşu oturur, tandıra girince tandır oturuşu otu-

161

rur, yatağa girince sıkışıklıktan büzüşür, kahvede ayaklarını altına çeker, kahve oturuşu oturur, minder oturuşu, kerevit oturuşu derken toplumumuzun tümü baleyi kendi kendine öğrenir. Hele hele bizde bir özdeyiş vardır ki, 'Ayağını yorganına göre uzat' derler. Bizim memlekette yorganlar her zaman ufak olduğu, millet de bu yorgana göre ayak uzatmak zorunda kaldığı için uyurken bile bale eğitimi yapılır.'

Oğlum böyle anlattı gâvurcuklara ama onlar anladılar mı, anlamadılar mı bilmiyorum. Yalnız arkamızdan;

'Amma da baleye değer veren bir ulus ha...' demişler

162

SAYIN BAŞKAN

Ahmet Nuri Şamdancıoğlu Beyefendi için son görevlerini yapmaya gelmiş olan seçkin kişilerden bazıları bir köşeye çekilmişler, konuşuyorlar, konuşurken arasına içlerini çekerek, gözyaşlarını siliyorlardı.

"Ah" diyordu bir tanesi, "ne adamdı rahmetli Ahmet Nuri Şamdancıoğlu Beyefendi, ne adamdı. Onun kadar çalışkan, onun kadar görevine bağlı insan dünyada görmedim. Bizim şirketin yönetim kurulu başkanıydı. Cuma günleri saat on dedi miydi, mutlaka salonda olur, yerini alırdı. Aman bir konuşurdu rahmetli bir konuşurdu, ağzından ballar akardı. Aman efendim, ondaki fıkralar, ondaki anılar, zannetmem kimsede bulunsun. Vallahi böyle genç yaşta aramızdan ayrılması, mahvetti beni."

"Ne diyorsunuz?" dedi başka biri. "Tam millete memlekete yararlı olacağı bir zamanda göçüp gitmesi şaşırttı bizi. Elimiz, kolumuz bağlı kaldık. Ahmet Nuri Beyefendi, bizim derneğin başkanıydı. Kim ne derse desin, bizim derneğimiz en faal devresini rahmetlinin zamanında geçirmiştir. Efendim, o konserlerin angaje edilmesi, o büyük yarışmalar

163

hep onun eseri. Ne kadar zorlardık kendisini, derneğin bu çalışmalarına karşın aldığımız

hediyeyi vermek için. Almam der ısrar ederdi."

"Aman efendim ondaki tokgözlülük" dedi biri. "Şu yaşa geldim, Ahmet Nuri Beyefendi gibi tokgözlüsünü görmedim. Bizim yönetim kurulunun başkanıydı. Perşembe günleri saat on altıda arabasıyla damlardı fabrikaya. O günü, üyelerle konuşmasını yapar, sonra da hep birlikte yemeğe giderlerdi. Rahmetli, bunca işe karşılık, ayda sadece on iki bin lira alırdı. Yönetim kurulu, maaşının yükseltilmesini çok istemişti de, kendisi, daha geçen yıl yükselttiniz, gelecek yıl yükseltelim, demişti."

"Ah ah" dedi gözlüklü biri. "Bizim spor kulübünü yaşatan odur, onun sayesinde bugüne dek yaşadı. Çarşamba günleri saat on dörtte gelirdi toplantıya. Kendisi asbaşkan olduğu için görevini bilir, gelmemezlik etmezdi. Vallahi bizim kulüpten ne kadar para aldığını bilmiyorum ama, söylediklerine göre fahri olarak yapıyormuş bu işi. Ama efendim, on bin de olsa hakkı, adam o kadar zamanını veriyor, geliyor orada çene tüketiyor."

"Allah gani gani rahmet eylesin, bizim de kooperatifin yönetim kurulu başkanıydı. Salı günleri gece toplanırdık. Bir günden bir güne aksatmamıştır toplantıları. Her arkadaşa kooperatiften ne kadar pay düşmüşse ona da vermişizdir, ama bir günden bir güne, ben başkanım, benim daha çok almam gerekir, dememiştir. Yıl oldu, payına iki yüz bin düş-

164

tu, yıl oldu payına yüz bin düştü, yine de bir günden bir güne ağzını açmadı. Aman efendim, ah ah rahmetli ne konuşurdu ne konuşurdu. Onun gibi konuşan birini daha hiç görmedim, görmeyeceğim de."

"Cennet mekânı olsun, pazartesi günleri de bizim derneğe teşrif ederlerdi" dedi pinpon suratlının biri. "Alınacak herhangi bir karar olsun olmasın, mutlaka teşrif ederlerdi. Mademki bu derneğin başkanımı der, her hafta koltuğuna geçer, kendi kendine gündemi hazırlar, yine kendi kendine toplantıyı açar, kendi kendine konuşurdu. Yani demem şu ki, çok bağlıydı rahmetli görevine çok... Vallahi onun gibi çalışkan bir insan daha dünyaya gelir mi bilmem?"

"Erken ayrıldı erken" dedi kalın tüylü paltolu biri. "Rahmetli partimizin ilçe başkanıydı. Aman efendim onun partimize yararları, şimdi burada anlatmakla bitirilecek gibi değil... Pazar günleri, işi olsun olmasın parti binasındaydı. Saat ondan on ikiye dek oturur, kapıları ardına dek açar, parti konuşmalarını hazırlar, bunları yüksek sesle prova ederdi. Dışardan geçenler, içerde parti konuşması var sanarak doluşurlar, rahmetli bu doluşan insanları görünce, gözleri yaşarır, vatan millet diye onlara ne güzel nutuklar atardı. Yoktu efendim yok, onun üstüne konuşan yoktu."

"Efendim" dedi koyu giysili biri. "Ahmet Nuri Şamdancıoğlu Beyefendinin dün il genel meclisindeki koltuğunu bomboş görünce,

165

sanki şurama bir şey saplandı. İl genel meclisi toplansın da rahmetli bu toplantıya gelmesin ha, hiçbir defter kaydetmemiştir daha bunu. Herkesten önce o gelir, herkesten çok o konuşur, ama herkesin aldığı kadar para alırdı. Bir günden bir güne, ben çok konuşuyorum diyerek, bizlerden ayrı para istememiştir. Nur içinde yatsın, çalışkan, yetenekli insandı. Hiçbirimiz onun gibi düzgün cümleler kuramazdık toplantıda; belagatine diyecek yoktu."

"Encümenimiz Ahmet Nuri Beysiz ne yapacak bilemiyorum" dedi gür kaşlı birisi.

"Encümenin gülüydü Ahmet Nuri Beyefendi, çiçeğiymiş. Onsuz hiçbir karar alamazdık. Her konuda maşallahı var, bilgisi derindi. İnandırma yeteneği o denli kuvvetliydi ki, bir konuşmaya başladı mıydı, encümen üyelerinin ağzı bir karış açık kalır, tüm parmaklar sonunda onun yönünde kalkardı. Vallahi bundan sonra işimiz kül... İçim nasıl yanıyor bilerseniz, hiç böyle çalışkan bir insanın öleceği zaman mıydı efendim, zaman mıydı? Ahhh ahh!.."

"Cumartesileri bile kendine ayırmazdı rahmetli, haydi haftanın her günü dolusun değil mi, bari cumartesiye kendine ayır, hayır efendim, o günü de bizim ilçenin kalkındırma ve yekindirme derneğinin toplantısına gelirdi. Muhterem rahmetlinin onca çalışmasına karşın, ah şu şom ağızlar yok mu, iftira atmaya bile kalktılar beyefendiye. Güya belediye başkanıyla bir olup da belediyenin arsalarını ucuz ucuz kapatasıymış."

166

Oradakilerin hepsi birden;

"Haşaaa" deyince, yeşil gözlü, sarı saçlı adam;

"Elbette haşa efendim" dedi. "Yahu şu insanları bir türlü anlamıyorum, ne isterler bu kadar çalışkan bir insandan. Sanki memlekette çalışmak suçmuş gibi."

"Kıskanırlar efendim" dedi yaşlı biri, "çalışkan insanları her devirde kıskanmışlardır. Şimdi mi kıskanmayacaklar?.. Rahmetlinin kartvizitini gördüm, kartviziti bizim bildiğimiz kartvizitlerden değildi. Kocaman bir kartvizit... Aman efendim, neler yok üzerinde, neler yok üzerinde, dernek başkanlıkları, yönetim kurulu başkanlıkları, fahri başkanlıklar, spor kulübü başkanlıkları, kooperatif kurulu başkanlıkları... Dolmuş dolmuş taşmış kartvizit... Rahmetli o denli de alçakgönüllüydü ki, kartvizitin üzerine ismini küçük küçük harflerle yazdırmıştı."

Yaşlı adam, ceplerini karıştırdı:

"Hah" dedi, "buldum bakın... Allah aşkına şu kartvizite, şu adamdaki çalışkanlığa bakın."

Kartvizit elden ele dolaştı, dudaklar büzüldü, gözler süzüldü. Çok ince yürekli insanların gözlerinden bir-iki damla yaş döküldü.

"Ooof off, ne çalışkan adamdı!.."

"Ahhh ahhh, onun gibi çalışkan bir daha gelmez dünyaya!.."

"Ah be, tam vatanın milletin yararlanacağı bir zamanda!.."

167

Topluluğun yanında, yarın gömülecek bir kişi için mezar hazırlamakta, kazmayı indirip kaldırmakta olan bir işçi;

"Beyefendiler" dedi, "bu rahmetli Ahmet Nuri Beyefendi, hayatında hiç mezar kazmış

mıydı?"

Ötekiler, şaşkın şaşkın işçinin yüzüne baktılar. Yaşlı adam;

"Hayır" dedi.

İşçi yine sordu:

"Hiç inşaatta harç falan taşımış mıydı?"

Ötekilerin şaşkınlıkları daha çok arttı:

"Hayır" dediler, "sen niye karışyorsun?"

"Yo" dedi, "karıştığım falan yok... Yok da, rahmetli Ahmet Nuri Beyefendinin ne iş yaptığını merak ediyorum?"

"Konuşurdu rahmetli" dediler hep bir ağızdan, "çok güzel konuşurdu."

İşçi, küreğini mezarın yanına saplayarak;

"Çok çalışkanmış rahmetli" dedi. "Çok..."

"Ah ah" diye inledi ötekiler, "Ahmet Nuri Şamdancıoğlu Beyefendi gibi çalışkan biri daha gelmez dünyaya."

İşçi, kazmasını sapladı toprağa. Bu sırada memleketin en çalışkan insanı toprağa indiriliyordu.

oO

MUZAFFER İZGÜ,29 Ekim 1933'te Adana'da doğdu. Yoksul bir çocukluk geçirdi. Hem bulaşıkçılık, garsonluk, sinemalarda gazoz satıcılığı gibi işlerde çalıştı, hem de okudu. Diyarbakır İlköğretmen Okulunu bitirdi; uzun yıllar ilkokul öğretmenliği yaptı, sonra ortaokul Türkçe öğretmeni oldu. Emekli olduktan sonra İzmir'e yerleşti. Edebiyatımızın en üretken yazarlarından olan İzgü'nün, 60'ı çocuk kitabı olmak üzere, 104 yapıtı Bilgi Yayınları'ndan çıktı. 1997'de TÖMER'in düzenlediği en başarılı çocuk kitapları yarışmasında Türkiye ikincisi oldu.

Romanları: İlyas Efendi (1971), Halo Dayı ve İki Öküz (1973; televizyonda yayımlandı. "Hıdır Baba" öyküsü ile Akşehir Nasrettin Hoca ve Turizm Derneğinin açtığı 1977 Ulusal Gülmece Yarışmasında üçüncülüğü kazandı), Kasabanın Yarı (1982), Üç Halka Yirmibeş (1984), Zıkkımın Kökü (1988; filmi, Hindistan Udaipur Film Festivalinde Altın Fil, Tokyo Film Festivalinde Asya'nın En İyileri, İspanya'da En İyi Yönetmen ödüllerini; Altın Koza'da beş ödül birden, Kültür Bakanlığı Ödülü, Paris'te 1994 Cine Junior en büyük ödülünü aldı), İt Adası (1992), Sıpa (1993), Dilber (1995), Milli Kahraman Matador Mahmut (1996).**Gençlik Romanları:** Kaçak Kız (1997), İçimde Çiçekler Açınca (2000), Bütün Sabahlarım Senin Olsun (2003). Art arda duygusal komedileri, İstanbul ve Ankara özel tiyatrolarında oynandı: Gecekondu (1971), Gön (dört kısa oyun, 1971), İnsaniyettin (1972), Kara Düzen (1974), Reçetesi Peçete (1974), Utanmıyorum Üşüyorum (1974), Her Devrin İti (1975), Öykülerden

Oyunlar (1978), Sınırdaki Dava (1982), İsrail'in Dödüğü (1983), İcraatın İçinden İnsan Manzaraları (1990), Dandini Vatandaş Dandini (1991), Demokrasi Parkımız (1992).**Kitaplaşan Oyunları:** Lütfen Kızımın Evlenir misiniz? (1997), Sımr-Duvar (2000).**Gölmece Öyküleri:** Gecekondu (1970), Bando Takımı (1974),Donumdaki Para (1977; 1978 TDK Öykü Ödülü), Dayak Birincisi (1979; 1977 Nasrettin Hoca Altın Ödülü, 1978 Bulgaristan Altın Kirpi Ödülü; 1978 Sviştov Özel Ödülü), Deliye Her Gün Bayram (1980), Sen Kim Hovardalık Kim (1980), Her Eve Bir Karakol (1980), Devlet Babanın Tonton Çocuğu (1981), Lüp Lüp Makinesi (1982), Çanak Çömlek Patladı (1983),Ortadireği Yıkandı (1984),İşte Mühür,İşte Sen(1984),Devletin Malı Deniz (1986), Azrail Nasıl Rüşvet Yedi (1986), Siz Bilirsiniz Paşam (1987),Demokrasimiz Kaç Para Eder (1988),Yıl Sıfır Darbe Hazır (1989), Bir Namussuz Aranıyor (1990), Bizim Aylar Amerikalıları Çok Sever (1991), Bir Mayıs Polis Bayramı (1992), Nasıl Baba Oldum (1993), Dandini Vatandaş Dandini (1994), Ayvayı Yedik (1995), Hırsız Köpek (1997),Oturaklı Başkan (1998),Herkes Bir Yastık (1999),Tom Baha'nın Tombalası (2000), Anadolar (2001), Soyma Beni Utanırım (2002), Hükümet Çiftetellisi (2003).